

СЛУЖБЕН ВЕСНИК

НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

„Службен весник на СРМ“ излегува по потреба. Ракописите не се враќаат. Огласи по тарифата.

Сабота, 24 декември 1977

Скопје

Број 45

Год. XXXIII

Претплатата за 1977 година изнесува 380 динари. Овој број чини 22 дин. Жиро сметка 40100-601-128

607.

Врз основа на член 376, став 1, алинеја 6 од Уставот на Социјалистичка Република Македонија, Претседателството на Социјалистичка Република Македонија издава

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАБОТНИТЕ ОДНОСИ

Се прогласува Законот за работните односи, што Собранието на Социјалистичка Република Македонија го донесе на седницата на Соборот на здружениот труд, одржана на 23 декември 1977 година.

Број 06-3124

23 декември 1977 година

Скопје

Претседател
на Претседателството на СРМ,
Видоје Смилевски, с. р.

Претседател
на Собранието на СРМ,
Благоја Талески, с. р.

ЗАКОН

ЗА РАБОТНИТЕ ОДНОСИ

Дел први
ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Работниците во основната организација на здружениот труд и во работната заедница кои својот труд го здружуваат врз основа на правото на работа со општествени средства, засновуваат работни односи во здружениот труд.

Како работен однос во смисла на овој закон се сметаат и работните односи во договорната организација на здружениот труд, во земјоделската или друга задруга и во другите облици на здружување на трудот и средствата, доколку со закон поинаку не е определено.

Член 2

Поединечните и заедничките права, обврски и одговорности работниците во основната организација на здружениот труд, во работната заедница, во договорната организација на здружениот труд, во земјоделска или друга задруга и во другите облици на здружување на трудот и средствата (во натамошниот текст: основна организација) ги уредуваат со самоуправни општи акти во согласност со закон и општествен договор.

Работниот однос, на работниците на работа кај работните луѓе кои самостојно вршат дејност со личен труд и средства во сопственост на граѓани, на работници вработени кај земјоделски производители или во семејства и работниот однос на работниците вработени кај други физички и граѓанско-правни лица (во натамошниот текст: работодавачи) се уредуваат со колективен договор, во согласност со закон и општествен договор.

Член 3

Одредбите на овој закон се применуваат и врз работниците во работната заедница на органите на управата и општествено-политичките организации, доколку со закон поинаку не е определено.

Член 4

Во работна заедница во која работат до 10 работници правата, обврските и одговорностите од работниот однос работниците ги уредуваат со договор меѓу работниците на таа работна заедница и организацијата, односно заедницата за која работниците вршат работа, во согласност со овој закон.

Дел втори

ПРАВА, ОБВРСКИ И ОДГОВОРНОСТИ НА РАБОТНИЦИТЕ ВО ЗДРУЖЕНИОТ ТРУД

Глава прва

1. Засновање на работен однос

Член 5

Работникот може слободно, рамноправно и под еднакви услови да заснова работен однос со работниците во основната организација, кога ги исполнува условите утврдени со самоуправниот општ акт и законот.

При засновањето на работен однос посредува надлежната самоуправни интересна заедница на вработувањето.

Член 6

Работниците во основната организација во самоуправниот општ акт со кој се уредува работниот однос ги утврдуваат посебните услови кои работникот треба да ги исполнува за засновање на работен однос, во зависност од потребите на процесот на трудот, условите на трудот и работните задачи.

Член 7

Како посебен услов за засновање на работен однос за определени работи, односно работни задачи работниците во основната организација можат да утврдат и работно искуство.

Работното искуство кое се бара за извршување на определени работи, односно работни задачи, се утврдува според вистинските потреби и процесот на трудот, условите на работа, степенот на сложеноста на работите и работни задачи и од одговорноста на нивното вршење.

Ако работниците во самоуправниот општ акт со кој се уредува работниот однос го утврдат како посебен услов и работно искуство, тоа за раководните и по сложеност и одговорност на нив слични работи и работни задачи не може да биде подолго од 6 години, а за останатите помалку сложени работи и работни задачи не подолго од 2 години.

Член 8

Основната организација е должна потребата за работници за вршење на определени работи, односно работни задачи и условите што работникот треба да ги исполнува, да ги објави со оглас, односно конкурс преку средствата за јавно информирање и да ја извести надлежната самоуправни интересна заедница на вработувањето.

Работниците во основната организација во самоуправниот општ акт со кој се уредува работниот однос утврдуваат кои работи, односно работни задачи се објавуваат со оглас, а кои со конкурс и со кои средства за јавно информирање ќе се врши објавувањето.

Кога потребата се однесува на работници кои имаат посебни овластувања и одговорности објавувањето се врши преку конкурс во дневниот печат.

Во огласот, односно конкурсот се назначува рокот на поднесувањето на пријава кој не може да биде пократок од 15 дена, ниту подолг од 30 дена од денот на објавувањето како и рокот во кој ќе се изврши изборот, кој не може да биде подолг од 30 дена од денот на истечувањето на рокот за поднесување на пријавата.

Пријавените потреби за работници заедницата на вработувањето задолжително ги објавува преку средствата за информирање, ако врз основа на општествен договор е овластена.

Член 9

Ако во конкурсот, односно огласот во поглед на стручната подготовка се предвидени два степени на школска подготовка при изборот има предност кандидатот со повисокиот степен на школска подготовка, ако ги исполнува другите услови.

Предноста во смисла на став 1 од овој член не се однесува при избор на работорводен орган.

Член 10

Ако на огласот, односно конкурсот не се пријават кандидати или се пријават кандидати кои не ги исполнуваат утврдените услови, се распишува нов оглас, односно конкурс.

Ако и на новиот оглас, односно конкурс не се пријават кандидати или се пријават кандидати кои не ги исполнуваат условите, може да се донесе одлука за избор на кандидат кој не ги исполнува утврдените услови или кој остварил право на лична пензија но најдолго за една година. По овој рок се објавува нов оглас, односно конкурс.

Член 11

Постапката за избор по објавениот оглас, односно конкурс се спроведува и во случај кога се пријавил само еден кандидат кој ги исполнува условите.

Член 12

За извршениот избор на огласот, односно конкурсот сите пријавени кандидати писмено се известуваат во рок од 8 дена од денот на извршениот избор, а избраните кандидати и за денот кога треба да дадат писмена изјава дека се запознаени со самоуправната спогодба за здружување на трудот на работниците во основната организација, со самоуправниот општ акт со кој се уредува работниот однос и со другите самоуправни општи акти со кои се уредуваат нивните права, обврски и одговорности и со статутот на основната организација и дека истите ги прифаќаат.

Член 13

Одлуката за избор на кандидат за засновање на работен однос не може да биде отповикана, освен ако во случај на виша сила престанала потребата за вршење на работите, односно работните задачи за кои кандидатот е избран.

Член 14

Ако по барањето за заштита на правото на работникот се утврди дека огласот, односно конкурсот не е спроведен според утврдената постапка, огласот односно конкурсот и одлуката за избор на кандидатот ќе се понишат, а ако се утврди дека избраниот кандидат не ги исполнува утврдените услови или не се пријавил во објавениот рок, ќе се поништи само одлуката за избор, а постапката во делот за избор ќе се спроведе меѓу останатите кандидати што се јавиле на огласот односно на конкурсот и што ги исполнуваат условите.

Член 15

По исклучок, работниот однос може да се заснова без објавување на оглас, односно конкурс во случаите:

— лице кое е корисник на Титовиот фонд доколку овој фонд склучил спогодба со основната организација за засновање на работен однос со тоа лице;

— за лице кое го стипендирала, односно кредитирала основната организација најмалку две години пред завршувањето на школувањето;

— со граѓани кои даваат средства на основната организација за проширување на можностите за вработување, под услови и на начин утврдени со закон и со општествен договор и

— кога е тоа со закон утврдено.

Член 16

Работникот заснова работен однос за време чие траење не е однапред определено (работен однос на неопределено време).

По исклучок, работникот заснова работен однос чие траење е однапред определено (работен однос на определено време) во случаи: кога работите по својот карактер траат определено време (сезонски работи, одделни работи во театар, радио-телевизија или при снимање на филмови, во угостителството и туризмот и сл.); кога привремено се зголеми обемот на работа (привремени работи на утовар и истовар, зголемено побарување на сезонски стоки, организирање и настап на саеми и панаѓури и сл.) и кога заради вршење на работи и работни задачи треба да се замени привремено отсутен работник (отслужување на воен рок, подолго отсуство, боледување и сл.).

Работен однос на определено време со полно работно време за вршење на сезонски работи може да трае најдолго 9 месеци, а за зголемен обем на работа најдолго 6 месеци во текот на една календарска година.

Член 17

Со самоуправен општ акт, а во согласност со законот се утврдува кога работникот може да заснова работен однос на определено време.

Работен однос заснован на определено време надвор од случаите утврдени со закон и самоуправен општ акт, се смета за работен однос на неопределено време.

Член 18

Работник кој заснова работен однос на определено време и кој согласно со член 26 од овој закон ќе оствари вкупно поголем број на часови од 42-часовна работна недела во периодот во кој е во работен однос има право да бара тие часови на работа да му се пресметаат во работни денови со полно работно време, кои му се засметуваат во работен стаж.

Член 19

Работникот кој засновал работен однос на определено време за замена на отсутен работник или за зголемен обем на работа се смета дека засновал работен однос на неопределено време ако на работникот кој го заменува му престанал работниот однос или ако привремено зголемениот обем на работа станал траен.

Член 20

Со самоуправниот општ акт се утврдуваат работите, односно работните задачи за кои е потребно претходно проверување на стручните и другите работни способности како и начинот, органот и

посталката за проверување на стручните и другите способности на лицата кои се јавиле на оглас, односно конкурс.

Претходното проверување на стручните и другите работни способности го врши посебна комисија составена од работници кои имаат најмалку ист степен на соодветна стручна подготовка како и работникот чии работни способности се проверуваат.

Член 21

Лице кое по завршувањето на средно, више или високо образование, прв пат почне да работи со цел да стекне искуство за самостојно работење во рамките на својата стручна подготовка, односно насока — приправник, ги има истите права, обврски и одговорности како и другите работници во сообразност со работите, односно работните задачи што ги врши.

Член 22

Приправникот засновува работен однос на неопределено време, односно на определено време под услови и на начин утврден со посебен закон.

2. Распоредување на работници

Член 23

За време на траењето на работниот однос работникот може во согласност со критериумите предвидени во самоуправниот општ акт врз основа на утврдените потреби на работата да биде распореден во основната организација во која работи на секоја работа, односно работна задача која одговара на неговата стручна подготовка, односно работна способност стекната со работа.

Член 24

Работникот е должен привремено да ги врши работите, односно работните задачи кои не одговараат на неговата стручна подготовка, односно работна способност стекната со работа само во исклучителни околности утврдени во самоуправниот општ акт во основната организација и тоа додека траат тие околности, а особено: во случај на виша сила, несреќа која настанала или која непосредно претстои и слично.

Со самоуправниот општ акт може да биде овластен и работник поединец за распоредување на работници во смисла на став 1 од овој член, во колку поради итноста на околностите надлежниот орган не е во можност да донесе одлука.

Во случаите од став 2 на овој член овластениот работник донесува писмена одлука и е должен на првата наредна седница да му поднесе извештај на надлежниот орган.

Барањето за заштита на правата на работникот за распоредување во случаите од овој член не го задржува извршувањето на одлуката.

Во случаите од став 1 на овој член, работникот има право на личен доход во висина на личниот доход што би го остварил кога би ја вршел својата работа.

Глава втора

РАБОТНО ВРЕМЕ

1. Полно работно време

Член 25

Работното време на работниците во основната организација не може да биде подолго од 42 часа во неделата (полно работно време).

На работникот помлад од 18 години полното работно време изнесува 36 часа во неделата.

Член 26

Ако природата на работата, односно работните задачи или организацијата на трудот тоа го бараат, работното време во земјоделието, хидрометеорологијата, градежништвото, градежната, тутунската и прехранбената индустрија, шумарството, угостителството, комуналната дејност, радиодифузијата, со-

браќајот, трговијата и во основните организации кои вршат монтажерска дејност може да се распореди така, што во определени временски период во текот на годината да изнесува повеќе од 7 часа дневно, но не повеќе од 12 часа, со тоа што вкупното време во текот на годината да не биде во просек подолго од 42 часа неделно.

Распоредот на работното време во смисла на ставот 1 на овој член се утврдува со самоуправниот општ акт.

Член 27

Собранието на општината заради усогласување со потребите на работниците и на другите работни луѓе, со одлука го утврдува распоредот, почетокот и завршувањето на работното време во областите на сообраќајот и врските, прометот на стоки на мало, здравството, образованието и другите општествени дејности, комуналните дејности, угостителството, туризмот, занаетчиството и другите услужни дејности.

Член 28

Работното време на работниците што изведуваат настава (професори, наставници, учители и воспитувачи и др.), на научните работници, уметници и слично го опфаќа и времето потребно за подготовка а во училиштата и времето потребно за воннаставни активности.

Со закон и самоуправен општ акт се утврдува потребното време за подготовка и други воннаставни активности, кое се признава во работно време.

Член 29

Работниците во основната организација со самоуправниот општ акт го утврдуваат распоредот на работа во смени.

Работниците кои работат во смени можат да работат без прекин во иста смена најдолго една недела.

На ноќна работа не може да се распореди работник на кој според наодот на лекарската комисија ноќната работа може да му ја влоши здравствената состојба.

Член 30

Работното време меѓу 22 часот и 5 часот наредниот ден, а во земјоделието меѓу 22 часот и 4 часот наредниот ден, се смета како време поминато на работа ноќе.

2. Работно време подолго од 42 часа во неделата

Член 31

Работното време на работниците може да трае подолго од 42 часа во неделата во следниве случаи:

— земјотрес, поплава, пожар, епидемија, епизоотија и друга виша сила или несреќа која се случила или која непосредно се заканува;

— давање помош на работниците на друга основна организација на која и се случила несреќа или непосредно и се заканува;

— кога е неопходно да се заврши започнатиот процес на работа чиј прекин, со оглед на природата на технологијата и организацијата на работата, би предизвикал значителна материјална штета или загрозување на животот или здравјето на луѓето;

— да се спречи расипување на сировини или материјали, односно да се отстрани дефектот на средствата за работа;

— да се замени ненадејно отсутен работник во процесот на работата која трае непрекинато;

— без одлагање да се започне или доврши итна медицинска (хумана и ветеринарна) интервенција или друга неопходна здравствена мерка.

Во случаите од став 1 на овој член работникот е должен да работи.

Работното време подолго од 42 часа во неделата може да трае само онолку време колку што е неопходно потребно да се отстранат опасностите односно спречат штетните последици.

Член 32

Работниците во основната организација со самоуправниот општ акт во согласност со овој закон ги утврдуваат условите, случаите и начинот на воведување работно време подолго од 42 часа во неделата.

На работа подолга од 42 часа во неделата не може да се одреди работник на кој според наодот на лекарската комисија таквата работа би можела да му ја влоши здравствената состојба.

Основната организација во која се воведува работно време подолго од 42 часа во неделата и таквата потреба се појавува повеќе пати односно периодично во поголем обем, должна е да ги анализира причините и да ја оценува оправданоста на потребата од таквите работи односно работни задачи најмалку еднаш во текот на годината и доколку утврди дека таквата потреба е долгорочна, тие работи односно работни задачи ги извршува со зголемување на бројот на вработените на неопределено време.

Член 33

Работното време на работниците во здравствените организации во ограничен период може да трае и подолго од 42 часа во неделата, кога е неопходно да се обезбеди континуирана здравствена заштита на населението која поради природата и организацијата на работа не е можно да се обезбеди во рамките на полното работно време.

Со самоуправниот општ акт со кој се уредува работниот однос се утврдуваат условите за работа во смисла на став 1 од овој член, а особено: бројот и профилот на потребните високообразовни и други дефицитарни стручни кадри и работите за кои се воведува работното време подолго од 42 часа, при што ќе се има предвид и интензитетот на работите и работните задачи што се очекуваат да се вршат во така продолженото работно време.

Член 34

Работното време подолго од 42 часа во неделата во смисла на овој закон се смета како посебен услов на трудот при утврдувањето на личниот доход на работниците.

3. Работно време пократко од 42 часа неделно

Член 35

По исклучок, работникот во работен однос кој во една основна организација врши работи и работни задачи со полно работно време, може под услови предвидени со овој закон да работи само уште во една основна организација најповеќе до половината од полното работно време (неполно работно време).

Работата во смисла на став 1 на овој член можат да ја вршат само определени дефицитарни високообразовни и други специјализирани стручни работници, а по претходно прибавената согласност од работничкиот совет на основната организација во која работникот работи со полно работно време и одлуката на работничкиот совет на основната организација во која ќе работи со неполно работно време.

Работникот кој според самоуправниот општ акт има посебни овластувања и одговорности не може да работи со неполно работно време во друга организација во смисла на став 1 од овој член, освен за изведување на настава во високообразовните организации.

Член 36

Работникот во работен однос кој остварува полно работно време може да работи најмногу до половина од полното работно време во друга основна организација само во случај кога на конкурсот не се пријави невработен работник или работник со работно време пократко од полното работно време, доколку со друг закон поинаку не е утврдено.

Основната организација во која работникот работи во смисла на став 1 од овој член должна е да објавува конкурс секоја година.

Ако основната организација не го објави конкурсот во рокот од став 2 на овој член, на примениот работник му престанува работата.

Член 37

Работникот од членот 36 на овој закон учествува во распределбата на средствата за личен доход според резултатите на својот труд и личниот придонес во зголемувањето на доходот на основната организација и остварува право на осигурување во случај на повреда на работа и професионално заболување.

Член 38

Основната организација која вработила работник со неполно работно време е должна да води евиденција и во рок од 5 дена од денот на вработувањето на таков работник да го извести општинскиот орган на управата надлежен за работите на трудот.

Републичкиот секретар за труд го пропишува образецот за евиденција од став 1 на овој член.

Член 39

Работникот има право на работно време пократко од 42 часа во неделата на работи, односно работни задачи кои се вршат под посебни услови, а чие штетно влијание врз неговата работна способност и здравје не може во целост да се отстрани со заштитни мерки.

Утврденото работно време во смисла на став 1 од овој член се издначува со полното работно време.

Како посебни услови на работа се сметаат: особено тешка и напорна работа, работа под зголемен атмосферски притисок, работа во вода или влага, работа изложена на јонизирачки зрачења, работа во атмосфера загадена со отровни гасови, со отровен прав, работа со нагривачки материјали, работа на летачки персонал и слично.

Работникот од став 1 на овој член не може да работи подолго од утврденото пократко работно време на работи, односно работни задачи од став 3 на овој член во иста или во друга основна организација.

Член 40

Републичкиот секретаријат за труд по барање утврдено на собир на работниците на основната организација, врз основа на мислењето од соодветна научна или стручна организација, и по претходно мислење на надлежниот орган на Републичкиот синдикат, може да го утврди степенот на штетното влијание на работната способност на работникот од вршењето на одредени работи, односно работни задачи, како и да ги утврди посебните услови за вршење на таква работа и траењето на работното време пократко од 42 часа во неделата.

Член 41

Со самоуправен општ акт може да се утврди работно време пократко од полното работно време за извршување на одделни работи, односно работни задачи кога со оглед на природата на работата тоа е неопходно (во трговијата, угостителството, услужните дејности и сообраќајот).

Работно време во смисла на став 1 од овој член може да се утврди и за извршување на секојдневни работни задачи од помал обем.

Работникот кој работи на работи, односно работни задачи за кои е предвидено работно време пократко од полното работно време ги има сите права и обврски на работа и по основ на трудот и истите ги остварува во зависност од должината на работното време и постигнатите резултати на работа во согласност со мерилата утврдени во самоуправниот општ акт.

Член 42

Работното време пократко од полното работно време може да се утврди и за работи, односно работни задачи за кои обемот на работата бара полно работно време, ако со тоа се овозможува вработување на две работнички на кои поради лични или семејни причини (одгледување на деца и друго) им

одговара, односно се сложуваат или бараат да работат со работно време пократко од полното работно време.

Работи, односно работни задачи со работно време пократко од полното работно време во смисла на став 1 од овој член може да се утврди само под услов ако според природата на работите, односно работните задачи во текот на полното работно време е можно да ја вршат две работнички и да постојат основи и мерила за остварување на правата на работничките според работното време и резултатите на трудот.

Работник — жена во работен однос со работно време пократко од пропишаното полно работно време под услови од ставовите 1 и 2 на овој член остварува право на здравствено, инвалидско и пензиско осигурување, според прописите за тоа осигурување.

Глава трета ОДМОРИ И ОТСУСТВА

Член 43

Со самоуправен општ акт работниците во основната организација го утврдуваат времето, должината, начинот и распоредот на користење на одморот во текот на работата, дневниот, неделниот и годишниот одмор, како и отсуствата од работа.

1. Дневен и неделен одмор

Член 44

Одморот во текот на дневната работа со еднократно полно работно време не може да трае подолго од 45 минути и не може да се користи на почетокот ниту на завршетокот на работното време.

Одмор во текот на работата мора да се организира на начин со кој се обезбедува работата да не се прекинува во времето определено за работа со странки.

Времето на одмор од став 1 на овој член се смета како време поминато на работа.

Член 45

Работникот има право на дневен одмор меѓу два последователни работни дена во траење од најмалку 12 часа непрекинато.

Член 46

Работникот има право на неделен одмор во траење од најмалку 24 часа непрекинато.

Ако е неопходно работникот да работи на денот на неделен одмор таквиот одмор му се обезбедува во текот на истата или наредната работна седмица.

Член 47

Во основните организации чии процес се одвива во специфични услови (здравство, земјоделство, градежништво, угостителство, сообраќај, производство на филмови, радио дифузија и друго) работниците можат да утврдат дневниот и неделниот одмор да го користат и на друг начин.

Член 48

Работникот има право на одмор во деновите на празниците на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и во деновите на празниците на Социјалистичка Република Македонија, во согласност со законот.

2. Годишен одмор

Член 49

Работникот има право на годишен одмор во текот на една календарска година во траење од најмалку 18, а најмногу 30 работни дена.

По исклучок годишниот одмор на работникот кој работи под посебни услови на работа во смисла на член 39 од овој закон може да трае и над 30 дена, но не повеќе од 45 работни дена.

Со самоуправен општ акт работниците во основната организација ги утврдуваат работите, односно работните задачи на кои работата се врши под посебни услови како и должината и начинот на користење на годишниот одмор по овој основ.

Член 50

Работник кој засновал работен однос на определено време има право на годишен одмор чие траење не може да биде подолго од 18 работни дена во текот на една календарска година.

Со самоуправен општ акт работниците во основната организација утврдуваат под кои услови и колку време ќе трае годишниот одмор на работникот од став 1 на овој член.

Член 51

Годишниот одмор на работници кои вршат наставна и воспитна работа во основните и средните училишта, вишите и високите школи и на факултетите се користи за време на летниот школски распуст и тој може да трае најдолго колку што трае и летниот школски распуст.

Ако со закон или со самоуправен општ акт е утврдено работниците од ставот 1 на овој член за време на летниот распуст да бидат повикувани на курсеви и семинари или за други работи во врска со подготовките за почетокот на учебната година, должината на годишниот одмор се утврдува во согласност со овој закон.

Член 52

Работникот има право да користи годишен одмор по истекот на времето на непрекината работа утврдена во основната организација која не може да биде подолга од 6 месеци.

Ако работникот во рок од 5 дена заснова работен однос од една во друга основна организација се смета дека не го прекинал работниот однос.

Член 53

Работникот не може да се откаже од правото на користење годишен одмор ниту пак тоа право може да му се ускрати.

Член 54

Работниците во основната организација се должни на работникот кој ќе заснова работен однос во друга основна организација да му овозможат користење на годишен одмор доколку работниците во основната организација во која работникот засновал работен однос не ја презеле таа обврска.

Член 55

Работникот има право да го користи годишниот одмор во непрекинато траење.

Работникот може да го користи годишниот одмор и во два дела на начин и под услови утврдени во самоуправниот општ акт, така што едниот дел да трае најмалку 12 работни дена.

Работникот кој го започнал користењето на годишниот одмор кон крајот на тековната календарска година го продолжува користењето на годишниот одмор без прекин и во наредната календарска година, а во исклучителни случаи користењето на годишниот одмор може да се пренесе од тековната во наредната година кога работите односно работните задачи се вршат надвор од границите на земјата.

Член 56

Во зависност од природата и организацијата на работата, работниците во основната организација годишниот одмор можат да го користат едновремено.

Член 57

Одобреното боледување во текот на годишниот одмор не се засметува во годишниот одмор.

3. Отсуства

Член 58

Работникот има право да отсуствува од работа со надомест на личниот доход до 7 работни дена во текот на една календарска година во случаи утврдени во самоуправниот општ акт, а особено: при стапување во брак, породување на член на потесното семејство, смрт на член на потесното семејство, полагање на стручен и друг испит за потребите на основната организација.

Ако работникот е упатен на стручно оспособување и усовршување, отсуството од ставот 1 на овој член може да изнесува и повеќе од 7 работни дена.

Член 59

Работникот има право да отсуствува од работа без надоместок на личниот доход во случаите и под услови утврдени во самоуправниот општ акт, но најдолго една година и за тоа време неговите права и обврски, кои се стекнуваат од работа и по основ на трудот, мируваат.

По исклучок од став 1 на овој член ако работникот е упатен на работа во дипломатско-конзуларни претставништва, во претставништва на стопанска комора на работа во странство, во рамките на меѓународната техничка помош или образовно-воспитна и просветно-културна работа и акредитиран новинар, отсуството може да трае и подолго.

За времето на отсуствување од работа на работникот од став 2 од овој член му мируваат правата и обврските што се стекнуваат од работа и по основ на трудот во основната организација. Ова право го има и неговиот брачен другар.

Глава четврта

СТРУЧНО ОСПОСОБУВАЊЕ И УСОВРШУВАЊЕ

Член 60

Работниците во основната организација имаат право и должност да ги развиваат и усовршуваат своите работни и самоуправни способности во текот на работата, во согласност со потребите и развојот на основната организација.

Во согласност со тековниот и перспективниот развој на основната организација, работниците ја утврдуваат програмата за стручно оспособување и усовршување и издвојуваат потребни средства за оваа намена, ги утврдуваат условите, правата и обврските и начинот на стручно оспособување и усовршување.

Член 61

Работниците во основната организација со самоуправниот општ акт утврдуваат: услови за стручно оспособување и усовршување на работници, формирање на центри за стручно оспособување и усовршување, изведување на практична работа и други форми на стручно оспособување и усовршување.

Работниците од повеќе основни организации можат со самоуправни спогодба да утврдат и заедничка програма, средства, начин, услови и форми за стручно оспособување и усовршување на работниците.

Глава петта

ЗАШТИТА НА РАБОТНИК — ЖЕНА, МЛАДИНЕЦ И ИНВАЛИД НА ТРУДОТ

Член 62

Работник помлад од 18 години, инвалид на трудот и работник — жена, не можат да работат на работи, односно работни задачи на кои се вршат особено тешки физички работи, работи под земја, ниту други работи кои би можеле штетно и со зголемена опасност да влијаат на нивното здравје или на животот.

За време на бременост работникот — жена не може да се распоредува на работи кои штетно влијаат на нејзиното здравје и здравјето на детето.

Со самоуправниот општ акт поблиску се утврдуваат работите, односно работните задачи на кои не може да се распоредат работник помлад од 18 години, инвалид на трудот и работник — жена.

Член 63

Работник — жена во работен однос во индустријата, рударството, сообраќајот и градежништвото не може да се одреди на работа ноќе, ако работата во тоа време и оневозможува да оствари одмор од најмалку седум часа во времето меѓу дваесет и два и седум часот наредниот ден.

Забраната од став 1 на овој член не се однесува за работник — жена која врши работи, односно работни задачи со посебни овластувања и одговорности или на работи, односно работни задачи на кои се вршат работи од здравствена или социјална дејност.

По исклучок на одредбите од став 1 на овој член работник — жена може да се одреди на работи ноќе, кога тоа е неопходно за да продолжи работата, што во текот на денот е прекината поради виша сила или кога е потребно да се спречи штетата на суровините и материјалите.

Со самоуправен општ акт се утврдуваат случаите и условите кога е неопходно работник — жена да работи ноќе во случаите од став 3 на овој член.

Член 64

Работник помлад од 18 години во основната организација од областа на индустријата, градежништвото и сообраќајот не може да се одреди на работа ноќе.

Член 65

По исклучок, на ноќна работа во основната организација од областа на индустријата, градежништвото и сообраќајот може да се распореди работник — жена и работник кој наполнил 17 години кога тоа го бараат особено општествено-економските, социјалните и другите околности.

Работниците од став 1 на овој член се распоредуваат на ноќна работа откако основната организација ќе добие согласност од Републичкиот секретаријат за труд.

Републичкиот секретаријат за труд ја издава согласноста од став 2 на овој член по претходно мислење од надлежниот орган на Републичкиот синдикат и образложена потврда од надлежниот општински орган на трудот дека се исполнети условите за заштита при работа ноќе.

Член 66

На работник помлад од 18 години мора да му се обезбеди годишен одмор по основите и мерилата по кои се утврдува должината на годишниот одмор на другите работници, зголемен за седум работни дена.

Член 67

Работникот — жена за време на бременоста и возраст на детето до 1 година не може да биде одредена на ноќна работа и на работа подолга од 42 часа во неделата.

Ако детето е на возраст до 1 година не може да се одреди на ноќна работа и на работа подолга од 42 часа во неделата таткото, односно повоителот на детето доколку тоа право не го користи работникот — жена.

Член 68

За време на бременоста и породувањето, работник — жена има право на отсуство во траење од 180 дена непрекинато.

Право на отсуство од ставот 1 на овој член има и работник — жена која усвоила дете помладо од 6 месеци, до навршувањето на 6 месеци живот на детето.

Во случај на смрт на мајката или ако мајката го остави детето, правото на користење на останатиот дел на отсуството од став 1 на овој член се пренесува на таткото, односно посвоителот на детето, односно лицето кое го негува детето.

Член 69

Врз основа на наодот на лекарот работник — жена може да го отпочне користењето на породилното отсуство 45 дена пред породувањето, а задолжително 28 дена пред породувањето.

Во случај породувањето да настапи пред да изминат 28 дена од денот кога е отпочнато користењето на породилното отсуство, работникот — жена може неискористените денови од отсуството да ги искористи по породувањето. Работникот — жена која поради предвремено породување не можела да започне со користење на породилното отсуство има право да ги искористи сите 180 дена по породувањето.

Член 70

Во случај на мртвородено дете или ако детето умрело пред истекот на отсуството работникот — жена има право на користење на отсуство колку што според наодот на лекарот е потребно да се закрепи од породувањето и од психичката состојба предизвикана со смртта на детето, а не помалку од 42 дена.

Член 71

Работник — жена, како и лицата од ставовите 2 и 3 од член 68 на овој закон со дете до едногодишна возраст има право да работи 4 часа дневно, ако тоа го бара.

Распоредот на користењето на работното време, односно распоредот на вкупното отсуствување од работа во случај од став 1 на овој член се утврдува поединечно за секој работник.

По навршување на едногодишна возраст на детето, работникот од став 1 на овој член има право да работи 4 часа дневно и до 3 години возраст на детето, ако по наодот на лекарската комисија на детето му е неопходна поголема нега со оглед на општата состојба на неговото здравје.

Скратеното работно време од овој член се смета како полно работно време.

Член 72

Работник — жена со дете до едногодишна возраст како и лицата од ставовите 2 и 3 на член 68 од овој закон на кои им престанува работниот однос поради покрената постапка за престанок на основната организација, имаат право на предимство при вработувањето и на паричен надоместок за време на привремената невработеност, без оглед на должината на работниот стаж, но најдолго до едногодишна возраст на детето.

Член 73

Ако на работникот му се намали здравствената и работната способност и според преостанатата работна способност се распореди на определени работи, односно работни задачи, или ако со професионална рехабилитација се оспособил за определени работи, односно работни задачи на кои остварува понизок личен доход, има право на надоместок на личниот доход до висината од просечната аконтација на личниот доход што ја остварил во последните три месеци или последната година, ако тоа за работникот е поповолно, пред настапување на намалувањето на здравствената односно на работната способност.

Член 74

Работник со работен стаж над 35 години (маж) односно со над 30 години (жена), кој поради намалена работна способност се распоредува на други работи, односно работни задачи има право врз основа на начелата на заемност и солидарност а под

услови утврдени во самоуправниот општ акт, да учествува во распределбата на средствата за личен доход во висина на просечната аконтација на личниот доход што го остварувал во последните 3 месеци или последната година, ако тоа за него е поповолно пред да биде распореден на други работи, односно работни задачи.

Глава шеста

ЗАГАРАНТИРАН ЛИЧЕН ДОХОД И НАДОМЕСТОЦИ

1. Загарантиран личен доход

Член 75

Работникот има право на загарантиран месечен личен доход ако остварениот месечен личен доход според резултатите од неговата работа или работењето на основната организација е понизок од загарантираниот личен доход утврден со овој закон.

Загарантираниот месечен личен доход му припаѓа на работникот сразмерно со времето поминато на работа.

Загарантираниот месечен личен доход од став 1 на овој член се пресметува и искажува на дел што е резултат на работењето на работникот, односно организацијата и на дел што се надоместува од средствата на резервите, односно средствата на заедничкиот резервен фонд.

Член 76

Загарантираниот месечен личен доход за полно работно време на работникот изнесува 50 отсто од просечниот чист личен доход остварен во општината во претходната година, но не повеќе од 50 отсто од остварениот просечен чист личен доход остварен во Републиката во претходната година.

Член 77

Ако паричните средства на резервите на основната организација, на заедничкиот резервен фонд во работната организација или во друга организација на здружениот труд во која е здружена основната организација, не се доволни за намиравање на загарантираниот личен доход утврден според член 76 на овој закон, можат да се користат средства на заедничкиот резервен фонд формиран за територијата на општествено-политичката заедница, според услови и по постапка утврдена со самоуправниот спогодба, односно со закон.

Член 78

Работник кој според резултатите од неговиот труд и неговиот личен придонес за полно работно време ќе оствари личен доход понизок од загарантираниот личен доход, разликата до висината на загарантираниот личен доход му се исплатува од средствата за лични доходи на основната организација.

Загарантиран месечен личен доход на работникот може да му се исплатува непрекинато најмногу 3 месеци.

Доколку работникот и по истекот на рокот од ставот 2 на овој член со својата работа не остварува личен доход во висина на загарантираниот личен доход може да се распореди на работи, односно на работни задачи што одговараат на неговата работна способност.

Разликата од остварената месечна аконтација на личниот доход на работникот до исплатениот загарантиран месечен личен доход работникот ја надоместува од остварените наредни аконтации на личен доход, сè до конечната годишна пресметка на начин утврден во самоуправниот општ акт.

Член 79

Загарантираниот личен доход на работникот му се исплатува во роковите определени со самоуправниот општ акт, а најдоцна во рок од 1 месец од истекот на месецот за кој се однесува исплатата.

Член 80

Загарантиран личен доход на вработените во основната организација може да се исплатува непрекинато најмногу 6 месеци доколку за истиот се користат делумно или во целост средства на заедничкиот резервен фонд на општествено-политичката заедница.

По истекот на овој рок се применуваат прописите за присилно порамнување, стечајот и други прописи.

За време на присилното порамнување и стечајната постапка на работниците им се обезбедува личен доход најмалку до износот на загарантираниот личен доход.

Член 81

Загарантираниот личен доход може да биде предмет на извршување најмногу до една половина за обврска на законско издржување, а најмногу до една третина за други обврски.

2. Надоместок на личен доход**Член 82**

На работникот му припаѓа надоместок на личниот доход, во согласност со самоуправниот општ акт и законот, за деновите на празниците: кога не се работи, за време на користењето на годишен одмор, боледување, отсуство поради бременост и породување, отсуство поради неѓа на дете, стручно оспособување и усовршување на кое е упатен, воена вежба, оспособување и обука за одбрана и заштита, учество во територијалната одбрана и цивилна заштита, јавување на покани од воени и други органи, до кои е дојдено без вина на работникот, за вршење на јавни функции, како и во други случаи утврдени со самоуправниот општ акт и Закон.

Основицата за надомест на личниот доход во случаите од став 1 на овој член се утврдува врз основа на просечната аконтација на личниот доход на работникот за последните 3 месеци, доколку со закон поинаку не е определено.

Надоместокот на личниот доход за време на воена вежба, оспособување и обука за одбрана и заштита, јавување на покани на воени и други органи до кои е дојдено без вина на работникот и вршење на јавни функции, основната организација го исплатува на товар на соодветниот орган.

Член 83

На работникот му припаѓа зголемена аконтација на личниот доход за работа во деновите на празниците кога не се работи, за ноќна работа и за работа подолга од 42 часа во неделата, во висина утврдена со самоуправниот општ акт, во согласност со општествениот договор и самоуправната спогодба.

Глава седма**ОДГОВОРНОСТ ЗА ВРШЕЊЕ НА РАБОТНИТЕ ОБВРСКИ****Член 84**

Со засновање на работниот однос работникот презема обврски од работа и во врска со работата утврдени со самоуправниот општ акт и законот.

Работникот одговара за непридржувањето кон одлуките донесени во организацијата во која работи, за повредата на работните обврски и за други повреди на работната дисциплина кога повредата ќе ја направи по своја вина.

Член 85

Работникот одговара во основната организација дисциплински и материјално.

За повреда на работните обврски и за други повреди на работната дисциплина на работникот може да му се изрече една од дисциплинските мерки утврдени со Законот за здружениот труд.

Член 86

Мерката распоредување на други работи, односно работни задачи може да се примени во траење од 3 до 6 месеци, со тоа што работникот може да се распореди на работи, односно на работни задачи за чие вршење се бара непосредно пониска стручна подготовка од онаа која тој ја има.

Член 87

Мерката — парична казна може да се изрече до 10% од просечната месечна аконтација на личниот доход на работникот остварена во последните 3 месеци пред сторувањето на повредата.

Средствата од наплатената парична казна се користат за стручно оспособување и усовршување на работниците и за заштита при работата.

Член 88

Мерката — престанување на работниот однос освен во случаите утврдени во Законот за здружениот труд се изречува и за потешка повреда на работната обврска сторена со неоправдано изостанување од работа 15 работни дена во текот на 6 месеци или поголем број денови во подолг период утврден со самоуправниот општ акт, како и за друга потешка повреда поради која настапиле штетни последици по животот или здравјето на работниците или штета на општествените средства од поголема вредност.

Член 89

Извршувањето на мерките парична казна и престанување на работниот однос може да се одложи за време утврдено со самоуправниот општ акт, но не подолго од 1 година.

Член 90

Постапката за утврдување на одговорноста на работникот (поведување, водење и изречување на мерка) застарува во рок од 6 месеци од денот на дознавањето за повредата, но не подолго од 1 година од денот на сторувањето на повредата.

Ако повредата на работната должност повлекува и кривична одговорност, постапката за утврдување на одговорноста на работникот застарува во рок од 2 години од денот на дознавањето за повреда.

Изречените мерки не можат да се извршат по протекот на 60 дена од денот на правосилноста на одлуката со која е изречена мерката.

Ако поради боледување или други отсуствувања утврдени со закон и самоуправниот општ акт работникот не може да учествува во постапката, таа може да се заврши во рок од 3 месеци по престанувањето на наведените причини.

Член 91

По протекот на 6 месеци од денот на правосилноста на одлуката со која на работникот му е изречена мерката — оломена, односно по протекот на рокот од една година од денот на правосилноста на одлуката со која е изречена друга дисциплинска мерка, освен мерката — престанување на работниот однос, евидентираната мерка се брише и се смета дека не е ни изречена.

Член 92

Работникот може да биде привремено оддалечен од вршење на работите, односно работните задачи ако против него е покрената постапка за утврдување на одговорност за потешка повреда на работните обврски или е покрената кривична постапка за кривично дело сторено на работа или во врска со работата.

Ако работникот е затечен во вршење на потешка повреда на работните обврски со која непосредно се загрозува животот или здравјето на работниците или на други лица, или се оштетуваат општествени средства од поголема вредност, задолжително се оддалечува од вршење на работите, односно работните задачи.

Член 93

Во случаите предвидени во член 92 на овој закон работникот може да биде привремено оддалечен и од основната организација ако неговото присуство и натамошна работа во основната организација штетно ќе се одразува врз нормалното работење на основната организација или ако ја осуетува, оневозможува или отежнува постапката за утврдување на неговата одговорност за повреда на работните обврски.

Ако работникот е ставен во притвор, органот одреден со самоуправен општ акт донесува решение за привремено оддалечување од основната организација.

Член 94

Одлуката за привремено оддалечување на работникот од вршењето на работите, односно на работните задачи или од основната организација ја донесува дисциплинската комисија по барање на овластениот орган за поднесување на барање за поведување на постапка за утврдување на одговорноста на работникот.

Во случај кога работникот биде затечен во вршење на потешка повреда на работните обврски со која непосредно се загрозува животот или здравјето на работниците или други лица или општествени средства од поголема вредност, работникот може да биде оддалечен од работа со непосреден устен или писмен налог на раководниот орган или друг овластен работник, во согласност со самоуправниот општ акт.

Во случаите од став 2 на овој член одлуката за оддалечување се поднесува во рок од 3 работни дена на потврдување на дисциплинска комисија, во спротивно тоа престанува да важи.

Барањето за заштита на правото на работникот против одлуката за привремено оддалечување од вршењето на работите, односно на работните задачи или од основната организација, не го задржува нејзиното извршување, но по неа мора да се донесе одлука во рок од 30 дена, во спротивно одлуката за привремено оддалечување престанува да важи.

Член 95

Работникот може да биде оддалечен од вршењето на работите, односно на работните задачи најдолго до донесувањето на конечна одлука за утврдување на одговорноста за повреда на работните обврски поради која е оддалечен, односно до истекот на рокот за застарување на покренувањето и водењето на постапката.

Член 96

Ако работникот е во притвор, органот што го наредил притворот е должен во рок од 3 работни дена да ја извести за тоа основната организација.

За време на притворот работникот има право на надоместок на личниот доход во висина од една третина од износот на просечната месечна аконтација на личниот доход остварен за последните 3 месеци, а ако издржува семејство во висина од една половина.

Ако кривичната постапка против работникот е правосилно запрена или ако со правосилна судска одлука е ослободен од обвинението, или обвинението биде одбиено, но не поради ненадлежност на судот, работникот има право на надоместување на личниот доход што би го остварил, како и на другите права од работа и по основ на трудот.

Надоместокот од ставот 3 на овој член на работникот му го исплатува основната организација, а таа има право на надоместување од органот кој го наредил притворот.

Член 97

За време на привременото оддалечување од работа од основната организација работникот има право на надоместок на личниот доход во висина на една половина, а ако издржува семејство — во висина од две третини од износот на просечната месечна аконтација на личниот доход за последните 3 месеци.

Ако работникот во постапката за утврдување на неговата одговорност за повреда на работните обврски поради која е оддалечен од работа биде ослободен од одговорност има право на разликата меѓу надоместокот на личниот доход што го примил за време на оддалечувањето и личниот доход што би го остварил да не бил привремено оддалечен.

Глава осма

ПРЕСТАНУВАЊЕ НА РАБОТНИОТ ОДНОС

Член 98

На работникот му престанува работниот однос во случаи утврдени со Законот за здружениот труд.

Кога работниот однос треба да престане согласно член 216 став 1 точка 3 од Законот за здружен труд, ќе се смета дека работникот ги исполнил условите за лична пензија ако наполнил 40 години стаж на осигурување (маж), односно 35 години стаж на осигурување (жена), или кога навршил 65 години живот и 30 години пензиски стаж (маж), односно 60 години живот и 25 години пензиски стаж (жена).

Член 99

Работникот има право и должност да остане на работа во основната организација најмалку 30 дена од денот кога дал писмена изјава дека не сака да работи во основната организација и дека го прекинува работниот однос, односно 30 дена од денот на донесувањето на конечната одлука за престанокот на работниот однос поради тоа што одбил да работи на работа, односно на работна задача што му е понудена или одбил да се доквалификува и преквалификува.

Во согласност со работниците во основната организација, работниот однос на работникот може да му престане и пред рокот утврден во став 1 од овој член.

Член 100

Ако е поведена постапка за престанување на основната организација, односно на работната организација во чиј состав е основната организација, а нема можност во согласност со одредбите на законот работникот да заснова работен однос со работниците во друга основна организација, работниот однос му престанува со денот на престанокот на основната, односно на работната организација.

Член 101

Ако во текот на времето за кое работникот има право да остане на работа во основната организација во случај на престанување на работниот однос, работникот биде повикан на воена вежба, односно дослужување на воена обврска до 3 месеци, или стане привремено неспособен за работа, по негово барање, текот на рокот му се прекинува и тој продолжува по враќањето од воената вежба, односно воената обврска или по престанокот на привремената неспособност за работа.

Глава деветта

ЗАШТИТА НА ПРАВАТА НА РАБОТНИЦИТЕ

Член 102

Одлуката со која се решава за право или обврска на работникот од работниот однос содржи и поука за начинот, роковите и постапката за заштита на неговите права.

Доставувањето на покани, известувања, решенија, одлуки и други акти во врска со остварувањето на правата, обврските и одговорностите на работниците во основната организација се врши со непосредно врачување на работникот или препорачано преку пошта на последната адреса што тој ја оставил во основната организација.

Ако работникот одбие прием или ако адресата му е непозната, известувањето се врши со истакнување на огласната табла или друго достапно место во основната организација.

Доставувањето преку истакнување на огласната табла или друго достапно место, се смета за извр-

шено откако ќе поминат 5 работни дена од денот на истакнувањето.

Член 103

Работникот во здружениот труд има право да бара заштита на своите права пред самоуправните органи, судовите на здружениот труд и другите судови, како и пред другите надлежни органи во согласност со законот.

Член 104

За остварување на заштитата на своите права работникот има право, со поднесувањето на барањето до надлежниот самоуправен орган во основната организација да поднесе барање и до општинската инспекција на трудот.

Ако општинската инспекција на трудот утврди дека е повредено правото на работникот, ќе посредува кај надлежниот самоуправен орган во основната организација.

Надлежниот самоуправен орган во основната организација е должен да одлучува едновременно по барањето на работникот и по посредувањето на општинската инспекција на трудот и во рок од 8 дена за одлуката да ја извести општинската инспекција на трудот.

Член 105

Ако општинската инспекција на трудот утврди дека со конечната одлука на самоуправните органи во основната организација очигледно е повредено правото на работникот, а работникот започнал работен спор, по барање на работникот ќе донесе решение со кое ќе ја одложи од извршување конечната одлука на самоуправниот орган до правосилноста на одлуката по започнатиот работен спор.

Жалбата против решението на општинската инспекција на трудот не го одложува извршувањето.

Против конечното решение на инспекцијата на трудот во смисла на став 2 од овој член не може да се покрене управен спор.

Член 106

Во постапката за заштитата на своите права од работа и по основ на трудот работникот не плаќа судски и административни такси.

Член 107

Поднесеното барање за заштита на правото на работникот го задржува извршувањето на одлуката против која е поднесено барањето, освен во случаите утврдени со Законот за здружениот труд и со овој закон.

Дел трети ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ

Глава прва

Вршење на повремени или привремени работи по основ на договор

Член 108

Како привремена, односно повремена работа се смета работата што врз основа на договор се врши во основната организација, а која со оглед на процесот на трудот, не се врши како постојана и непрекината работа, туку потребата за вршење на таа работа настанува одвреме-навреме и трае најдолго 30 работни дена во текот на една календарска година.

Со самоуправниот општ акт во основната организација се утврдуваат работите во смисла на став 1 од овој член како и начинот на нивното извршување.

За извршување на работите од став 1 на овој член се склучува писмен договор кој содржи особено: вид и обем на работа, начин и рокот на извршување на работите и износот на надоместокот.

Член 109

По исклучок, работата по договор во смисла на член 108 од овој закон може да трае и подолго од 30 работни дена, но не повеќе од 60 работни дена во една календарска година во следниве случаи:

- во осигурувањето и играњето на среќа;
- работа на повереници, аквизитери, проценувачи на штета, улична продажба на среќки и лозови и продажба на детски весници;
- надгледување и мерење во метеорологијата, агрометеорологијата и хидрологијата, мерење на температурата на воздухот, водостојот на реките (мерење на врнежи, акција за противградобијна одбрана, регистрирање на појави и друго);
- помошни фигурантски работи при технолошко-геодетски работи;
- повремено изведување на настава на курсеви и семинари;
- за менторски услуги;
- во повремени или постојани комисији што се формираат врз основа на закон, а за кои е неопходно да се ангажираат работници надвор од основната организација;
- во стоковниот промет — за работи на собирање на отпадоци и стари предмети;
- административно-технички услуги;
- обезбедување на објекти и имоти;
- кога особени причини условуваат одделен работник со посебна стручност или уметничка способност да учествува во изведувањето на уметнички дела или програми (снимање на филмови, музички, драмски, ревијални и други приредби, корепетиција на балет, музика, подготвување на РТ емисии и слично), а треба да се ангажира работник надвор од основната организација;
- кога основната организација треба да ангажира истакнат научник или стручен работник од посебна специјалност за проектирање и изработка на инвестиционен елаборат, за вршење на надзор над изведувањето или оценувањето на особено сложен проект, објект, задача или средства за работа, ако некоја од овие работи не е можно да ја врши организација која е регистрирана за такви работи и
- следење на приемот на ТВ-програмата и известување на дефекти на репетиторот.

Член 110

Договор за вршење на повремени или привремени работи може да се склучи со лице кое не е во работен однос или со работник кој засновал работен однос со работно време пократко од полното работно време.

По исклучок од ставот 1 на овој член, договорот може да се склучи и со работник кој засновал работен однос со полно работно време во друга основна организација, доколку за извршување на тие работи нема невработен работник или работник кој засновал работен однос со работно време пократко од полното работно време.

Член 111

Работник кој врши повремени или привремени работи по основ на договор има право на здравствено и инвалидско осигурување во случај на несреќа при работа или професионално заболување и право на заштита при работа.

Член 112

Основната организација води евиденција за склучените договори за извршување на повремени или привремени работи.

Работниците во основната организација најмалку еднаш годишно вршат анализа на склучените договори со цел да ги утврдат причините кои условуваат вакво работно ангажирање и преземат соодветни мерки за евентуално вработување на нови работници.

Основната организација е должна примерок од договорот, анализата и другите податоци од евиденцијата од ставовите 1 и 2 на овој член на крајот на секоја календарска година да доставува до надлежниот општински орган на управата.

Член 113

Републичкиот секретар за труд го пропишува образецот на договорот и образецот за водење на евиденцијата за склучените договори за извршување на поврмени или приврмени работи.

Глава втора

РАБОТЕН ОДНОС НА РАБОТНИЦИТЕ НА РАБОТА КАЈ РАБОТОДАВАЧИТЕ

Член 114

Правата и обврските на работникот и работодавачот поблиску се утврдуваат со колективен договор.

Колективниот договор го склучуваат надлежен орган на Синдикатот и Стопанската комора на Македонија, односно другото здружение во кое се претставени работодавачите.

Колективниот договор се склучува за територијата на Републиката и е задолжителен за работниците и работодавачите.

Колективниот договор се објавува во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

Член 115

Колективниот договор содржи одредби особено за:

- начинот и условите за засновање на работен однос;
- распоредот на работното време;
- критериумите и мерилата за личниот доход, надоместокот на личниот доход и други примања;
- должината на дневниот, неделниот и годишниот одмор, како и отсутствата од работа;
- условите и начинот на користење на средствата за заеднички потреби;
- заштитата при работа и посебната заштита на жени, младинци и инвалиди;
- условите, начинот и основот за престанок на работниот однос;
- должината на отказниот рок;
- постапката за изменување и дополнување на колективниот договор;
- начинот на решавање на спорови и заштита на правата на работниците; и
- денот на влегувањето во сила на колективниот договор.

Член 116

Колективниот договор не може да содржи одредби со кои на работниците им се даваат помали права или се утврдуваат понеповолни услови за работа од правата и условите утврдени за работниците во основните организации.

Член 117

Работниот однос се заснова со писмен договор (договор за работа) меѓу работодавачот и работникот, во согласност со колективниот договор и со овој закон.

Договорот за работа ги содржи особено:

- начинот и условите за засновање на работен однос;
- видот на работата што работникот ќе ја врши;
- распоредот на работното време, одморите и отсутствата од работа;
- висината, начинот на пресметувањето и рокот за исплатата на личниот доход, надоместокот на личниот доход и други примања;
- условите за заштита при работа;
- должината на отказниот рок.

Договорот за работа се склучува пред стапувањето на работникот на работа.

Договорот за работа работодавачот го доставува за евиденција на општинскиот орган на управата надлежен за работите на трудот, во рок од 8 дена од денот на склучувањето.

Член 118

Работникот е должен да стапи на работа во рок од 3 дена од денот на склучувањето на договорот за работа, ако со договорот не е одреден друг рок.

Ако работникот без оправдани причини не стапи на работа во определениот рок, се смета дека договорот не бил склучен.

Работодавачот може да го раскине склучениот договор за работа пред работникот да стапи на работа само во случај на виша сила поради која престанала потребата за работа на работникот.

Член 119

Работен однос може да се заснова меѓу работник и работодавач и кога тие се членови на потесното семејство и живеат во заедничко домаќинство, под услови работникот работата да ја врши како свое единствено занимање.

Член 120

Работодавачот може да го раскине договорот за работа во случај:

- кога ќе престане потребата за работа на работникот;
- кога работникот не ги извршува или неуредно ги извршува утврдените обврски;
- кога работникот стори или се обиде да стори кривично дело против работодавачот или против член на неговото семејство;
- кога ќе се отвори стечајна постапка над имотот на работодавачот;
- кога на работодавачот му е одреден или одобрен привремен прекин на работа подолга од 6 месеци.

Раскинувањето на договорот за работа се врши во писмена форма и содржи особено: податоци за работодавачот и работникот, работата што работникот ја врши, признатиот работен стаж на работникот, почетокот и траењето на отказниот рок, денот на престанокот на работниот однос и други прашања во врска со престанокот на работниот однос, како и потписи на работникот и работодавачот.

Член 121

Писмениот акт за раскинување на договорот за работа, односно за престанување на работниот однос, на работникот му се врачува непосредно или препорачано преку пошта.

Член 122

Работодавачот е должен да води евиденција за работното време, исплатата на личните доходи, одморите и отсутствата на вработените работници.

Член 123

Правата и обврските на работниците вработени кај земјоделскиот производител (момоци) или во семејството (домашни помошнички) поблиску се утврдуваат со договорот за работа, што го склучуваат работникот и земјоделскиот производител, односно со еден од брачните другари во семејството.

Член 124

Земјоделскиот производител, односно еден од брачните другари во семејството склучуваат со работникот писмен договор за вработување, кој особено ги содржи:

- начинот и условите за примање на работа;
- видот на работите што работникот ќе ги работи;
- распоредот на работното време, одморите и отсутствата;

- височината, начинот на пресметување и рокот за исплата на личниот доход и други примања;
- времето за кое работникот се прима;
- должината на отказниот рок.

Договорот за работа се склучува пред стапувањето на работникот на работа.

Договорот за работа, земјоделскиот производител, односно еден од брачните другари во семејството, го доставува за евиденција до општинскиот орган на управата надлежен за работите на трудот во рок од 8 дена од денот на склучувањето.

Член 125

На работник вработен кај земјоделски производител или семејство не може да му се утврди личен доход во помал износ од загарантираниот личен доход за работниците во основните организации утврдени со овој закон.

Личниот доход на работниците може делумно да се исплатува и во натура (обезбедување на стан, храна и слично) со тоа што исплатата во натура не може да изнесува повеќе од 50 отсто од договорениот личен доход.

Член 126

Работен однос може да се заснова меѓу членови на потесното семејство на земјоделски производител, под услов работникот работата да ја врши како свое единствено занимање.

Член 127

Како работник во смисла на одредбите од овој закон не се смета лице кое по посебен правен основ (договор за издржување или други слични договори од имотното и семејното право) живее и работи во земјоделско или друго домаќинство, како и лице наполно неспособно или само делумно способно за вршење на својата работа, а кое домаќинство го примило на чување или старателство.

Член 128

Републичкиот секретар за труд го пропишува образецот на договорот за работа од членовите 118 и 124 од овој закон.

Член 129

Работните луѓе што со личен труд самостојно во вид на занимање вршат научна, книжевна, ликовна, музичка, театарска, филмска или друга уметничка или културна дејност, односно адвокатска и друга професионална дејност, ако го здружат својот труд и формираат привремена или трајна работна заедница, имаат права, обврски и одговорности како и работниците во основната организација.

Работниците вработени кај работните луѓе од став 1 на овој член имаат права, обврски и одговорности како и работниците во основната организација.

Глава трета

ПРАВА, ОБВРСКИ И ОДГОВОРНОСТИ ОД РАБОТЕН ОДНОС НА ЗЕМЈОДЕЛЦИТЕ ПО ОСНОВ НА ДЕЛОВНАТА СОРАБОТКА

Член 130

Права, обврски и одговорности од работен однос има и земјоделец кој својот труд, земјиште, средства на трудот, односно други свои средства ги здружи со трудот на работниците и со општествените средства во основната организација на здружениот труд во потрајна деловна соработка (не помалку од 5 години) и на тој начин остварува личен доход во висина најмалку до загарантираниот личен доход одреден со овој закон.

Член 131

Земјоделец кој се здобил со права и обврски од работен однос во смисла на член 130 од овој закон има права и обврски како и работник во основната организација, освен:

- на распоредување на работи и работни задачи;

— право на ограничено работно време, одмор и отсуства;

— право за време на привремена невработеност врз основа на престанок на работен однос и слично.

Глава четврта РАБОТА ПО ДОМОВИ

Член 132

Работниците кои го здружуваат својот труд со работниците во основната организација и со сопствени средства или со средства на основната организација работата ја вршат во својот дом (работа по домови) и на тој начин месечно остваруваат средства најмалку во висина на загарантираниот личен доход, утврден со овој закон, имаат право на инвалидско, пензиско и здравствено осигурување, како и работниците во основната организација.

Работниците кои работат по домови, во смисла на став 1 од овој член и месечно остваруваат средства во висина под загарантираниот личен доход утврден со овој закон, имаат право на осигурување од повреда на работа и од професионално заболување.

Работата во смисла на став 1 од овој член се смета како време проведено на работа и се признава во работен стаж.

Член 133

Работниците во основната организација што организираат работа по домови, со самоуправниот општ акт утврдуваат особено:

— видот и количеството на производите за чие производство — изработка се организира работа по домови;

— бројот на работниците што се ангажираат за работа по домови;

— должината на времето за кое се организира работа по домови;

— начин на организирање на работите и квалитетот и квантитетот на производите;

— рокови на извршување на работите;

— основите и мерилата за учество на работниците во распоредувањето на остварениот доход и чистиот доход и распределба на средствата за лични доходи и заедничка потрошувачка;

— начинот на учество на работниците во организацијата на управувањето во основната организација;

— обврска на основната организација за снабдување на работниците со суровини и начинот на нивното доставување по домови на работниците и начинот на преземањето на производите и

— условите и начинот за работа со средства на основната организација.

Член 134

Правата и обврските на работниците кои го здружуваат својот труд со работниците во основната организација за работа по домови се утврдуваат со посебен меѓусебен договор, во согласност со самоуправниот општ акт на основната организација и со овој закон.

Член 135

Работниците во основната организација што организираат работа по домови се должни да водат посебна евиденција за ангажираните работници за работа по домови, за времето проведено на работа, за количество на изработените производи, висината на остварената заработувачка и слично.

Евиденцијата во смисла на став 1 од овој член се води месечно за секој работник поединечно и заеднички.

Дел четврти РАБОТНА КНИШКА

Член 136

Работникот кој заснова работен однос има работна книшка.

Работната книшка е јавна исправа и ги содржи општите податоци за работникот, податоците за

школската и стручната подготовка и податоците за вработување на работникот и други податоци предвидени со пропис.

Во работната книшка е забрането да се внесуваат негативни податоци за работникот.

Член 137

Со засновање работен однос работникот ја предава работната книшка во основната организација, која му издава писмена потврда за приемот.

При престанувањето на работниот однос основната организација е должна на работникот да му ја врати работната книшка.

Ако при престанувањето на работниот однос основната организација не е во можност да му ја врати работната книшка на работникот, ќе ја достави до општинскиот орган на управата во местото на работа на работникот ако работникот во тоа место нема престој или ако тоа му е непознато на надлежниот орган што ја издал работната книшка.

Член 138

Работната книшка ја издава надлежниот општински орган на управата според местото на живеење на работникот.

Работната книшка се издава по писмено барање на секое лице кое навршило 15 години живот.

Трошоците за издавање на работната книшка паѓаат на товар на барателот.

Член 139

Републичкиот секретар за труд донесува поблиски прописи за издавањето, содржината, пополнувањето, заменувањето и издавање дупликат и образецот на работната книшка, како и начинот на водење на регистарот на работните книшки.

Дел петти КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 140

Со парична казна до 30.000 динари ќе се казни за прекршок основната организација:

— ако за работно искуство утврди време подолго од времето пропишано со овој закон (член 7);
— ако не постапи согласно со член 8 од овој закон;

— ако ја отповика одлуката за избор на кандидат за засновање на работен однос (член 13);

— ако заснова работен однос со работник без објавување во оглас, односно конкурс, освен во случаите утврдени во член 15 од овој закон;

— ако овозможи засновање на работен однос на определено време надвор од случаите утврдени со член 16 од овој закон;

— ако работникот во иста смена работи подолго од една недела (член 29 став 2);

— ако распореди на ноќна работа работник помлад од 18 години и работник на кој според наодот на лекарската комисија таквата работа би му ја влошила здравствената состојба (член 29 став 3 и член 64);

— ако на работникот не му обезбеди користење на дневен, неделен и годишен одмор и отсуство (членови 45, 46, 49, 50, 58 и 59);

— ако постапи спротивно на член 62 од овој закон;

— ако на лицата од член 68 од овој закон им одреди работа ноќе или работно време подолго од 42 часа во неделата;

— ако ги ускрати правата утврдени во членовите 68 и 71 од овој закон;

— ако на работникот не му го исплати загарантираниот личен доход во износ определен во член 76 од овој закон;

— ако на работникот во определениот рок не му го исплати загарантираниот личен доход (член 79);

— ако не донесе решение за престанок на работен однос на работник во случаите од член 98 став 1 од овој закон;

За прекршок од став 1 на овој член ќе се казни одговорното лице во основната организација со парична казна до 5.000 динари.

Член 141

Со парична казна до 20.000 динари ќе се казни за прекршок основната организација:

— ако на приправникот му утврди помали права од правата на другите работници (член 21);

— ако воведо работа подолга од 42 часа во неделата спротивно на член 31 од овој закон;

— ако не врши анализа на работа подолга од 42 часа во неделата (член 32 став 3);

— ако секоја година не врши објавување на конкурс (член 36 став 2);

— ако не донесе програма за стручно оспособување и усовршување на работниците (член 60 став 2);

— ако склучи договор спротивно на членовите 108, 109 и 110 од овој закон;

— ако не води евиденции утврдени со овој закон и не доставува известувања до надлежните органи (членови 38, 112 и 135);

— ако утврди помали права за работниците од правата пропишани во член 132 од овој закон.

— ако при престанувањето на работниот однос на работникот не му ја врати работната книшка (член 137 став 2).

За прекршок од став 1 на овој член ќе се казни одговорното лице во основната организација со парична казна до 3.000 динари.

Член 142

Со парична казна до 10.000 динари ќе се казни за прекршок работодавачот:

— ако на работникот не му обезбеди услови за работа во поглед на работното време, одмори, личен доход, заштита на работа и други права утврдени со колективниот договор и договорот за работа (членови 115 и 117);

— ако не склучи писмен договор за работа пред стапување на работникот на работа и не го достави за евиденција до надлежниот орган (член 117 и член 124);

— ако го раскине договорот за работа спротивно на член 120 став 2 од овој закон;

— ако на работникот му исплати помал личен доход од загарантираниот личен доход (член 125).

Со парична казна до 10.000 динари ќе се казни за прекршок и работниот човек што со личен труд врши самостојна професионална дејност ако на работникот му ги ускрати правата што му припаѓаат согласно со овој закон (член 129).

Дел шести

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 143

Колективниот договор од член 114 на овој закон потписниците ќе го склучат во рок од 6 месеци по влегувањето во сила на овој закон.

Член 144

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат:

1) Законот за меѓусебните односи на работниците во здружениот труд („Службен весник на СРМ“ бр. 16/74, 8/75 год.);

2) Законот за начинот на пополнување на работни места со неполно работно време („Службен весник на СРМ“ бр. 28/69, 35/69 и 24/73 год.);

3) Законот за правата и обврските од трудот и по основ на трудот на работните луѓе кои на посебен начин го здружуваат трудот со работниците во организацијата на здружениот труд и со работ-

ниците на работа кај работните луѓе што вршат дејност со личен труд и со средства во сопственост на граѓаните („Службен весник на СРМ“ бр. 44/75 год.);

4) Законот за минимален личен доход на работниците („Службен весник на СРМ“ бр. 15/72 и 40/72 год.).

Член 145

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

608.

Врз основа на член 376, став 1, алинеја 6 од Уставот на Социјалистичка Република Македонија, Претседателството на Социјалистичка Република Македонија издава

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДАНОЦИТЕ НА ГРАЃАНИТЕ

Се прогласува Законот за даноците на граѓаните,

што Собранието на Социјалистичка Република Македонија го донесе на седницата на Соборот на здружениот труд, одржана на 23 декември 1977 година.

Бр. 06-3122

23 декември 1977 година

Скопје

Претседател
на Претседателството на
СРМ,

Видое Смилевски, с. р.

Претседател
на Собранието на
СРМ,
Благоја Талески, с. р.

ЗАКОН ЗА ДАНОЦИТЕ НА ГРАЃАНИТЕ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се утврдуваат системот, изворите и видовите на даноци што ги плаќаат работниците, работните луѓе и граѓаните за задоволување на општите општествени потреби, како и начинот и постапката за утврдување и наплата на даноците.

Член 2

Работниците во здружениот труд учествуваат во обезбедувањето на општите општествени потреби, што се задоволуваат во општините и Републиката со плаќање данок од личен доход.

Работните луѓе кои вршат самостојна дејност со личен труд со средства во сопственост на граѓани и земјоделците плаќаат данок од личен доход.

Граѓаните плаќаат даноци на приходите, имотот и на имотните права.

Член 3

Работниците, работните луѓе кои самостојно вршат дејност со личен труд со средства во сопственост на граѓани земјоделците и граѓаните се должни, под еднакви услови и сразмерно со своите материјални можности, да придонесуваат за задоволување на општите општествени потреби.

Член 4

Општините и Републиката самостојно ја утврдуваат висината на даноците кои се нивни приход и располагаат со нив.

Член 5

Даночните обврзници можат да бидат привремено ослободени од плаќање на даноци односно да им се дадат одделни олеснувања.

Ослободувањата и олеснувањата од плаќањето на даноци, предвидени со овој закон или со меѓународна спогодба, се задолжителни за општините.

Ослободувањата и олеснувањата од плаќањето на даноците можат да се пропишат ако тоа го бара поттикнувањето за зголемување производноста на трудот, развојот на одделни стопански или други дејности, остварувањето на мерките на социјалната политика или ако тоа го налагаат други општествени интереси.

Член 6

Заради изедначување на условите за стопанисување и заради усогласен развој на Републиката, општините и Републиката ги усогласуваат обврските за плаќање на даноци со меѓусебен договор.

Член 7

Не се плаќаат даноци на примањата по основ на:

- 1) одликувањата и народните признанија;
- 2) борчкиот додаток;
- 3) прописите за правата на воените инвалиди и мирновременските воени инвалиди;
- 4) прописите за правата на носителите на „Партизанска споменица 1941 година“ и „Илинденска споменица“;
- 5) социјалните помошти што ги исплатуваат општествено-политичките заедници, самоуправните интересни заедници за социјална заштита и другите организации за социјална заштита;
- 6) помоштите поради уништување или оштетување на имотот од елементарни непогоди и од други вонредни настани;
- 7) помоштите во случај на смрт на член на потесното семејство;
- 8) каматата и добивките по јавните заеми и штедните влогови;
- 9) осигурувањето на имоти и лица;
- 10) детскиот додаток;
- 11) надоместоците за време на привремена невработеност;
- 12) надоместоците што ги примаат членовите на академиите на науките и уметностите;
- 13) надоместоците за време на воена вежба во ЈНА и во единиците на територијалната одбрана и цивилната заштита.
- 14) наградите што се воспоставени со прописи на општествено-политичките заедници, со самоуправните општи акти на самоуправните интересни заедници и на општествено-политичките организации, наградите воспоставени како општествено признание за животното дело од областа на науката и уметностите, наградите што ги дава Организацијата на обединетите нации и нејзините организации и меѓународните организации;
- 15) приходите од јубилејни изданија на книжевни, научни и уметнички дела и од јубилејни претстави и концерти, ако јубилејот се однесува на најмалку 20 годишна работа на авторот, односно изведувачот и
- 16) приходите од ретроспективни изложби на ликовни творби.

Член 8

По поглед на обврската за плаќање на даноците утврдени со овој закон, со работниците, работните луѓе и граѓаните се изедначени граѓанските правни лица, странските државјани, лицата без државјанство и странските приватни правни лица, доколку со овој закон или со меѓународна спогодба поинаку не е определено.

Член 9

Стапките на даноците се пропорционални или прогресивни.

Член 10

Висината на даноците се утврдува според прописите за определување на основните и на стапките што важеле на 1 јануари во годината за која се утврдуваат обврските, ако со закон поинаку не е определено.

Прописите за утврдување на основните и на стапките на даноците, доколку се поповолни за даночните обврзници, можат да имаат повратно дејство.

Член 11

Облогот и наплатата на даноците се работи од општ интерес за Републиката.

Член 12

Даноците се пресметуваат и се наплатуваат при исплатата на личните доходи, односно приходите (даноци по одбивање), или се обложуваат врз годишната основица или во годишен износ, односно на друг начин, во согласност со овој закон.

Член 13

Утврдувањето на обврските за плаќање, како и редовната и присилната наплата на даноците, мораат да се вршат на начин кој во најголема мера ја штити личноста и достоинството на граѓаните и му овозможува на обврзникот да ги заштити своите со закон засновани права и интереси.

Член 14

Даночните обврзници се должни даноците да ги плаќаат на пропишан начин и во пропишаните рокови.

Член 15

Ако се применуваат прогресивни стапки на данокот, данокот пресметан врз вистинската основица не може да биде поголем од данокот пресметан по најблиската пониска стапка применета на највисоката основица што ѝ одговара на таа стапка, зголемен за разликата меѓу вистинската основица и највисоката основица на која се применува непосредно пониска стапка.

II. ВИДОВИ ДАНОЦИ

Член 16

Видовите даноци што се плаќаат од личните доходи се:

- 1) данок од личен доход на работниците;
- 2) данок од личен доход од вршење земјоделска дејност;
- 3) данок од личен доход од самостојно вршење на стопанска и професионална дејност и
- 4) данок од личен доход од авторски права.

Видовите даноци што се плаќаат на приходите се:

- 1) данок на приходи од имот;
  - 2) данок на добивка од игри на среќа и
  - 3) данок на вкупниот приход на граѓаните.
- Видовите даноци што се плаќаат на имотот и на имотните права се:

- 1) данок на имот и
- 2) данок на наследство и подарок.

Член 17

Секој вид данок посебно се обложува и пресметува.

1. Данок од личен доход на работниците

Член 18

Данок од личен доход на работниците плаќаат работниците во здружениот труд, работниците избрани, односно именуваани на самоуправни, јавна или друга општествена функција.

Член 19

Основица на данокот од личен доход на работниците е секое поединечно примање на личен доход што го содржи личниот доход кој служи за задоволување на личните потреби, како и за задоволување на заедничките и на општите општествени потреби кои, врз основа на самоуправни спогодба, односно закон, се намираваат од личниот доход.

Член 20

Не се сметаат за лични доходи надоместоците утврдени до висината определена со општите акти на организациите на здружениот труд и на работните заедници, односно договорот за вработување, а најмногу до износите утврдени со општествен договор и самоуправни спогодба, односно колективен договор за работен однос на работниците вработени кај граѓаните и тоа:

- 1) патните трошоци, дневниците, надоместокот на трошоците за ноќевање, теренската работа, доделувањето на работа или усовршувањето надвор од живеалиштето на работникот;
- 2) трошоците за личен превоз и другите трошоци во врска со селидбата на работникот и на членовите на неговото потесно семејство од едно место во друго, како и надоместокот што му се дава на работникот во врска со преселувањето;
- 3) надоместокот што му се дава на работникот за превоз од станот до работното место и обратно;
- 4) надоместокот за одвоен живот;
- 5) трошоците во врска со повремениот сместување на работниците кои се враќаат во СФРЈ од привремена работа од странство;
- 6) надоместокот за набавување работничка облека и лична опрема за хигиенско-техничка заштита на работниците;
- 7) паушалот што претставува материјален трошок, пропишан односно утврден со самоуправни спогодба и
- 8) отпратнините на воените лица и надоместоците на новопроизведените офицери и подофицири за набавка на облека.

Член 21

Данок од личен доход на работниците не се плаќа на:

- 1) пензиите и инвалидските примања по кој и да е основ, како и на другите надоместоци и примања по основ на пензиско, инвалидско и здравствено осигурување;
- 2) примањата на лицата — инвалиди што се во работен однос, а имаат најмалку 50% инвалидитет;
- 3) наградите на учениците на стручните училишта со практична обука, на учениците во стопанството и на студентите за време на нивната практична обука во организациите на здружениот труд, како и на наградите за работа на лицата за времето додека се на професионална рехабилитација;
- 4) стипендиите на лицата што не се наоѓаат во работен однос;
- 5) наградите за работа на студентите — демонстратори на факултетите и високите школи;
- 6) примањата на студентите и учениците што се на редовно школување — за работа во студентски и во ученички организации и на примањата за повремени работни на членовите на младински организации во младински задруги и сервиси;
- 7) наградите што осудените лица ги примаат за работа во казнено-поправните установи;
- 8) примањата на малолетните лица за работа во воспитно-поправните установи;
- 9) личните доходи на работниците кои за првпат се вработуваат во својство на приправник, во согласност со општиот акт на основната организација на здружениот труд, и тоа за време на траењето на приправничкиот стаж, а најдолго до една година;

10) личните доходи на адвокатските приправници кои за првпат се вработуваат по завршеното школување за време на траењето на приправничкиот стаж, а најдолго до две години;

11) личните доходи на работниците вработени во заштитните работилници, центрите и заштитните погони кои вршат професионална рехабилитација, преквалификација и вработување на инвалиди;

12) отпратнините што им се исплатуваат на работниците кои одат во пензија во висина што е утврдена со општествен договор, односно со самоуправна спогодба и

13) регресот за користење на годишен одмор.

Член 22

Данок од личен доход не се плаќа на гарантираниот личен доход на работниците во организацијата на здружениот труд.

Гарантираниот личен доход на работниците, во смисла на став 1 на овој член, конечно се ослободува од плаќањето на данокот, доколку износот на личниот доход на секој одделен работник, утврден со завршната сметка на организацијата на здружениот труд, не го надминува гарантираниот личен доход.

Ако просечниот месечен личен доход по еден работник, врз основа на завршната сметка, го надминува износот на гарантираниот личен доход, од личниот доход на работниците дополнително ќе се пресмета и ќе се наплати данокот од работен однос за сите износи што во текот на годината ги примале во висина на гарантираниот личен доход.

Одредбата од став 3 на овој член се применува и при утврдувањето на привремените резултати од работењето на основните организации на здружениот труд за одделни периоди во текот на годината.

Ако разликата меѓу гарантираниот личен доход и личниот доход дополнително исплатен врз основа на завршната сметка е помала од данокот пресметан според ставовите 3 и 4 на овој член, данок се плаќа само на таа разлика.

Член 23

Данок од личен доход на работниците плаќа и државјанин на Социјалистичка Република Македонија кој на територијата на Републиката е вработен во дипломатски, односно конзуларни претставништва, кај странски или меѓународни организации, или кај претставници или службеници на тие претставништва или организации.

Член 24

Данок од личен доход на работниците, по основ на работа во странски дипломатски мисии и конзулати и во меѓународни организации, односно кај претставници и службеници на тие мисии, конзулати или организации не плаќаат:

1) шефовите на странските дипломатски мисии акредитирани во Југославија и дипломатскиот персонал на странските дипломатски мисии чие седиште е на територијата на Републиката, како и членовите на нивните семејства кои се составен дел на нивните домаќинства, под услов тие членови на домаќинствата да не се државјани на Социјалистичка Република Македонија;

2) шефовите на странските конзулати чие седиште е на територијата на Републиката и конзуларните функционери овластени да вршат конзуларни функции и членовите на нивните семејства кои се составен дел на нивните домаќинства, под услов тие членови на домаќинствата да не се државјани на Социјалистичка Република Македонија;

3) административниот и техничкиот персонал на странските дипломатски мисии чие седиште е на територијата на Републиката и конзуларните службеници кои вршат административни и технички работи во странските конзулати во Републиката и членовите на нивните семејства кои се составен дел на нивните домаќинства, под услов членовите

на домаќинствата да не се државјани на Социјалистичка Република Македонија, или да немаат постојано живеалиште во Републиката;

4) функционерите на Обединетите нации и нивните специјализирани агенции, експертите за техничка помош на Организациите на обединетите нации и нивните специјализирани агенции и

5) услужниот персонал на странските дипломатски мисии и конзулати и меѓународни организации, приватната послуга вработена кај шефовите на дипломатскиот персонал на странските дипломатски мисии и меѓународните организации во Републиката, под услов да не се државјани на Социјалистичка Република Македонија или да немаат постојано живеалиште во Републиката.

Данок од личен доход на работниците не плаќаат почесните конзуларни функционери на странските конзулати во Републиката од личните доходи и од надоместоците што ги примаат од државата која ги именувала за вршење на конзуларните функции.

Член 25

Државјаните на Социјалистичка Република Македонија, како и странските државјани, кои личниот доход ќе го остварат непосредно од странство за работа извршена во Републиката, плаќаат на така остварениот личен доход данок од личен доход на работниците.

Член 26

Лицата вработени кај дипломатските, односно кај конзуларните претставништва на странски држави или кај меѓународните организации, или кои се вработени кај претставниците или службениците на тие претставништва и организации, кои на територијата на Југославија уживаат дипломатски имунитет, доколку се обврзници на данокот според овој закон, се должни сами да го пресметаат и да го уплатат данокот од личен доход на работниците според одредбите на овој закон во рок од 7 дена од денот на примањето на личниот доход.

Член 27

Странските организации кои не уживаат дипломатски имунитет во Југославија, како и службениците на тие организации кај кои се вработени државјани на Социјалистичка Република Македонија или странски државјани, а имаат седиште, односно живеалиште во Републиката, се должни при исплатата на личните доходи да го пресметаат и да го уплатат данокот од личен доход на работниците според одредбите на овој закон во рок од 7 дена од денот на исплатата на личниот доход.

Член 28

Данокот од личен доход на работниците, пресметан и задржан од личните доходи на државјани на Социјалистичка Република Македонија, за вработени кај југословенските претставништва и организации во странство, се плаќа во корист на општината на чие подрачје се наоѓа живеалиштето на обврзникот пред заминувањето на служба во странство.

Член 29

Стапките на данокот од личен доход на работниците се пропорционални.

Данокот од личен доход на работниците може да се плаќа по посебни повисоки пропорционални стапки зависно од основот по кој е остварен личниот доход, и тоа:

1) за работа на пензионерите кои по основ на таа работа немаат својство на осигуреник; и

2) за работа на работниците во здружениот труд подолга од полното работно време (прекувремена работа), освен кога работникот според закон бил должен да работи подолго од полното работно време.

Член 30

Данокот од личен доход на работниците се плаќа според прописите што важат на подрачјето на општината каде што работникот има живеалиште.

2. Данок од личен доход од вршење земјоделска дејност

Член 31

Од личните приходи од вршење земјоделска дејност се плаќа данок од личен доход од вршење земјоделска дејност.

Член 32

Даночен обврзник на данокот од личен доход од вршење земјоделска дејност (во натамошниот текст: данок од земјоделство) е сопственикот или корисникот на земјиштето, кој се води како сопственик или корисник на земјиштето во катастарските книги со состојба на 31 декември во годината што ѝ претходи на годината за која се врши облогот со данок.

Промените во поглед на даночниот обврзник на данокот од земјоделство извршени во текот на годината важат од 1 јануари наредната година, ако на пропишан начин се пријавени пред тој рок.

Ако два или повеќе сопственици или плодоуживатели на земјиште живеат во едно домаќинство, даночен обврзник на данокот од земјоделство е еден од полнолетните сопственици. Кој од полнолетните сопственици од домаќинството ќе биде даночен обврзник, спогодбено одлучуваат сопствениците до крајот на годината што ѝ претходи на годината за која се врши облогот со данок и за тоа се должни да го известат органот за приходи на општината.

Ако сопствениците на земјиштето не определат даночен обврзник, во смисла на ставот 3 на овој член, даночниот обврзник го определува органот за приходи на општината.

Како земјоделско домаќинство, во смисла на овој закон, се подразбира заедница на живеење, стопанисување и трошење на остварените приходи.

Член 33

За земјиштето за кое сопственикот не е познат или нема живеалиште на територијата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, како и за земјиштето што самовласно е заземено, даночен обврзник на данокот од земјоделство е корисникот на земјиштето.

Член 34

Основица на данокот од земјоделство е катастарскиот приход на земјиштето.

Катастарскиот приход се утврдува со посебен закон.

Член 35

За земјиште дадено под закуп на организација на здружениот труд за време подолго од три години, заради искористување на земјоделското производство, основица на данокот од земјоделство е катастарскиот приход или приходот од закупнината, во зависност од тоа што е поповолно за даночниот обврзник.

За земјиште дадено под закуп на граѓани и за земјиште дадено под закуп на организација на здружениот труд за време до три години заради искористување земјоделско производство, како и за земјиште дадено под закуп на организација на здружениот труд за неземјоделски цели, основица на данокот од земјоделство е катастарскиот приход или приходот од закупнината, во зависност од тоа кој приход е поголем.

Организациите на здружениот труд кои примаат земјиште под закуп, во смисла на ставовите 1 и 2 на овој член, се должни за тоа да го известат надлежниот орган за приходи на општината во рок од 30 дена, односно да достават примерок од договорот.

Член 36

Општината може да пропише данокот од земјоделство за приходите од земјиштето или за дел од земјиштето да се плаќа според вистинскиот доход од одделни обврзници, доколку остваруваат

приходи од одделни земјоделски култури кои значително го надминуваат катастарскиот приход.

Основицата на данокот од земјоделство, во смисла на ставот 1 на овој член, ја сочинуваат вкупните приходи остварени во текот на годината за која се врши облогот со данокот, намалени за трошоците што биле нужни за остварување на тие приходи.

Член 37

При утврдувањето на вкупните приходи кога данокот од земјоделство се плаќа според вистинскиот доход (член 36), односно при утврдувањето на нужните трошоци, соодветно се применуваат одредбите за утврдување на вкупниот приход и трошоците на работењето за данокот од самостојно вршење стопанска и професионална дејност.

Органот за приходи на општината, при утврдувањето на приходите односно трошоците, може да користи и просечни приходи или трошоци на работењето по единица површина од основни организации на здружениот труд кои се занимаваат со земјоделска дејност и од земјоделски задруги.

Член 38

Данокот од земјоделство се плаќа на приходот од земјиштето што може да се користи за земјоделско производство, без оглед на тоа дали така се користи или не.

Член 39

Не се плаќа данок од земјоделство за земјиштето дадено под закуп на организација на здружениот труд за земјоделско производство, ако закупнината се состои во доживотно издржување на сопственикот, под услов таквото земјиште по неговата смрт да премине во општествена сопственост.

Член 40

Данок од земјоделство не се плаќа за:

1) земјиштето чие искористување за земјоделско производство, врз основа на закон, е забрането од страна на надлежен орган;

2) дворните места на зградите на дипломатските и конзуларните претставништва, под услов на реципроцитет, како и за земјиштата на меѓународни организации;

3) земјиштата под згради, и дворните места до 500 м², освен дворните места на викенд-куќите, ако не се издаваат под закуп или ако не се користат одвоено од зградата;

4) земјиштето што се употребува за одржување на историски и културни споменици;

5) земјиштето на кое се подигнати насипи, канали и брани, одбранбени врбјаци и насади, ровови и други постројки потребни за одбрана од ветрови, наноси од снег, поплави и за одводнување и наводнување и

6) земјиштето дадено на земјоделски задруги и организации на здружениот труд на бесплатно користење.

Ослободувањата од ставот 1 на овој член престануваат кога земјиштето ќе престане да се користи за целта за која е предвидено ослободувањето.

Даночниот обврзник е должен да го пријави престанокот на условите за ослободување од данок на општинскиот орган на управата надлежен за работите на катастарот на општината на чие подрачје се наоѓа земјиштето и тоа во рок од 30 дена од денот на престанокот на условите.

Член 41

Привремено не се плаќа данок од земјоделство за земјиштата:

1. Засадени со нови насади и производно-способни и сортни садници:

а) лозја, рибизли и малини за 3 години;

б) праски и кајсии за 5 години;

в) сливи и цреси за 6 години;

г) јаболкници, дуњи и круши за 8 години;

д) бадеми, лешници, смокви, калинки и друго јужно овошје за 10 години; и

ф) ореви и костени за 15 години.

2. Кои ќе се пошумат со:

а) багреми, врби, тополи и шума од низок раст за 15 години;

б) брест и јасен за 15 години и

в) други видови дрвја за 25 години.

Ослободувањата од ставот 1 на овој член се даваат доколку промената на културата е извршена во катастарот на земјиштето и доколку насадите се подигнати според упатство и надзор на општинскиот орган на управата надлежен за земјоделство и шумарство.

Член 42

Не се плаќа данок од земјоделство за ниви од V до VIII класа во катастарските општини на ридско-планинските подрачја, ако на секој декар обработлива површина се одгледува најмалку една овца или на 1,5 хектар најмалку една крава.

Како овци односно крави, во смисла на ставот 1 на овој член, се сметаат и шилежињата односно јуниците постари од една година.

Ослободувањето од плаќање данок се однесува на тековната година, доколку на 31 декември од претходната година се исполнети условите од став 1 на овој член.

Член 43

Како катастарски општини во ридско-планинските подрачја, во смисла на член 42 на овој закон, се сметаат катастарските општини, каде што повеќе од две третини од обработливото земјоделско земјиште е од VI, VII и VIII класа.

Катастарските општини во ридско-планинските подрачја во општината, во смисла на став 1 од овој член и членот 53 став 2 од овој закон, ги определува општината.

По исклучок од став 1 од овој член, општината може да определи како катастарска општина во ридско-планинско подрачје да се смета и катастарската општина во која обработливото земјоделско земјиште е најмалку 40% од VI, VII и VIII класа во вкупната обработлива површина.

Член 44

Данок од земјоделство не се плаќа за земјиштето што даночните обврзници го здружуваат заедно со својот труд во земјоделска задруга или друга организација на здружениот труд, при што го задржуваат правото на сопственост на тоа земјиште, согласно со склучениот договор за здружување и статутот на задругата и тоа сè додека траат тие односи.

Престанувањето на условите за ослободување од плаќање данок од земјоделство, во смисла на ставот 1 на овој член, даночните обврзници и земјоделската задруга или друга организација на здружениот труд се должни во рок од 15 дена да го пријават на органот за приходи на општината.

Член 45

На даночните обврзници на данокот од земјоделство, кои земјиштето или дел од земјиштето го здружуваат со земјоделска задруга или организација на здружениот труд, на кое имаат право на сопственост, им се намалува данокот до 50% за секоја обложна година за која со договор се воспоставени такви односи.

Се смета дека се воспоставени договорни односи, во смисла на ставот 1 на овој член, кога даночниот обврзник земјиштето го здружил во земјоделска задруга, во организација на здружениот труд, или во друг облик на здружување, при што со нив да остварува трајна и долгорочна соработка, како и да има склучено писмен договор за тоа.

Условите, критериумите и висината на намалувањето на данокот, во зависност од степенот на здружувањето — соработката, односно остварените приходи од тоа, ги пропишува општината.

Даночниот обврзник, земјоделската задруга, односно организацијата на здружениот труд, во

случај на раскинување на договорот за здружување, се должни да го известат органот за приходи на општината во рок од 15 дена од денот на раскинувањето на договорот.

Член 46

На даночните обврзници на данокот од земјоделство кои ќе набават средства за производство во земјоделството, заради подобра обработка на земјиштето, а чија поединечна вредност изнесува над 20.000 динари, даночната основица за таа година им се намалува во висина на вредноста на набавените средства.

Доколку средствата од ставот 1 на овој член се отуѓат за време од 3 години од денот на набавката, даночниот обврзник што го користел ослободувањето дополнително ќе се задолжи со соодветниот данок.

Отуѓувањето на средствата даночниот обврзник е должен да го пријави на органот за приходи на општината во рок од 15 дена од денот на отуѓувањето.

Член 47

На обврзниците на данокот од земјоделство, им се признава олеснување во вид на намалување на обложениот данок, и тоа:

1) на обврзниците чиј катастарски приход по член на домаќинството не преминува 1.500 динари, а кои издржуваат малолетни деца или деца на редовно школување до навршената 25-годишна возраст или возрасни членови — неспособни за работа, доколку немаат сопствени приходи од други извори, обложениот данок ќе им се намали по 10% за секое дете и неспособен член за работа но најмногу до 50%.

2) на обврзниците чиј катастарски приход по член на домаќинство не преминува 3.500 динари, а кои немаат способни членови за работа, доколку немаат сопствени приходи од други извори, ќе им се намали данокот по 20% за секој член неспособен за работа, но најмногу до 60%.

Износите од ставот 1 на овој член при валоризацијата на катастарскиот приход ќе се зголемаат со истиот процент со кој просечно ќе се зголеми катастарскиот приход во Републиката, а според податоците на Републичката геодетска управа.

Член 48

Во смисла на член 47 на овој закон како малолетни деца се сметаат децата до 15-годишна возраст, а како возрасни лица неспособни за работа воените инвалиди и инвалидите на трудот со најмалку 50% неспособност, лицата со телесни мани и недостатоци чија работоспособност е намалена најмалку 50%, слепите лица, мажите со наполнети 60 години, односно жените со наполнети 55 година старост, како и болните лица кои во текот на целата година претежно биле неспособни за работа.

Член 49

Старечките домаќинства кои немаат способни членови за работа се ослободуваат од плаќање данок од земјоделство доколку дадат писмена согласност пред надлежниот орган на општината дека по смртта на даночниот обврзник, односно на членовите на домаќинството, земјиштето ќе премине во општествена сопственост.

На даночните обврзници од ставот 1 на овој член им се отпишува и должниот данок од земјоделство.

Под старечко домаќинство, во смисла на став 1 од овој член, се подразбира домаќинството кое нема помлади членови од 60 години — мажи, односно 55 години — жени.

Член 50

При облогот со данок од земјоделство на даночните обврзници и на членовите на домаќинството — учесници во НОБ и во Илинденското востание, кои се занимаваат со земјоделство, им се признава олеснување во вид на намалување на данокот, и тоа: на учесниците од 1941 година и Илинденското

востание — 50%; на учесниците од 1942 година — 40%; на учесниците од 1943 година — 30% и на учесниците до 9 септември од 1944 година — 20%.

Намалувањето од ставот 1 на овој член не може да изнесува повеќе од 50%.

Член 51

Лицата кои во странство поминале најмалку 3 години со членовите на своето семејство општината може да ги ослободи од плаќањето данок од земјоделство за време до 5 години од денот на враќањето во Социјалистичка Република Македонија, доколку тие и членовите на домаќинството се занимаваат со земјоделство.

Член 52

Ослободувањата и олеснувањата од данокот од земјоделство, предвидени во членовите 42, 45, 46, 47, 50 и 51 се признаваат врз основа на писмено барање на обврзникот, што се поднесува до органот за приходи на општината, најдоцна до 15 февруари во годината за која се врши облогот.

Член 53

Стапките на данокот од земјоделство се пропорционални, а можат да бидат и различни за одделни катастарски општини или групи на катастарски општини, зависно од условите за стопанисување.

Данокот од земјоделство за обврзниците на кои земјоделството не им е единствено занимање, се плаќа по повисоки стапки, освен за обврзниците од ридско-планинските подрачја, како и домаќинствата што примаат боречки додаток и инвалиднина чија степен на инвалидност е најмалку 50%.

Во смисла на став 2 од овој член се смета дека на обврзниците земјоделството не им е единствено занимање ако тие и членовите на нивните домаќинства не се здравствено осигурени по основ на здравствено осигурување на земјоделците.

Член 54

Данокот од земјоделство се обложува и се наплатува според прописите што важат на подрачјето на општината каде што е живеалиштето на обврзникот.

Доколку даночниот обврзник нема земјиште на подрачјето на општината каде што е неговото живеалиште, данокот од земјоделство се обложува и се наплатува според прописите што важат на подрачјето на општината каде што се наоѓа земјиштето.

Ако даночниот обврзник има земјиште на подрачјата на две или повеќе општини, данокот од земјоделство се обложува и се наплатува за вкупниот катастарски приход што се однесува на целото земјиште, според прописите што важат на подрачјето на општината каде што е неговото живеалиште.

Ако даночниот обврзник има земјиште во подрачјето на општината во две или повеќе катастарски општини, облогот со данокот се врши според прописите што се однесуваат на катастарската општина каде што е неговото живеалиште.

Ако даночниот обврзник нема земјиште во катастарската општина каде што живее, за земјиштето што е на подрачјето на друга катастарска општина облогот со данок се врши според прописите што се однесуваат на катастарската општина каде што е неговото живеалиште.

Член 55

Ако поради елементарни непогоди, растителни болести, штетници и други вонредни настани, кои даночниот обврзник не можел да ги спречи, приносот на една или на повеќе парцели е намален повеќе од 50%, катастарскиот приход се намалува за тие парцели за колку што е намален приносот.

Степенот на намалување на приносот се утврдува во зависност од класата на земјиштето и од

земјоделската култура во однос на просечниот принос на односните култури остварени во претходните три години на подрачјето на општината.

Намалувањето на катастарскиот приход, според овој член, не се врши за земјишта што не биле обработени во соодветната година, освен ако неговата обработка била оневозможена од елементарни непогоди во таа година.

Член 56

Постапката за отпишување на данокот според членот 55 на овој закон ја покренува, по барање од обврзникот, органот за приходи на општината на чие подрачје се наоѓаат оштетените парцели.

Барањето се поднесува во рок од 15 дена од денот на настанувањето на штетата.

Кога оштетувањето од елементарни непогоди зафатило поголеми површини, постапката се покренува по службена должност.

Член 57

Степенот на намалување на приносот, во смисла на член 55 на овој закон, го утврдува комисијата, што ја именува собранieto на општината.

Во комисијата од став 1 на овој член задолжително се именуваат: дипломиран земјоделски инженер, работник од органот за катастар и работник од органот за приходи.

За констатираната состојба комисијата составува записник.

Член 58

Органот за приходи на општината, врз основа на записникот на комисијата за утврдената штета, донесува решение за намалување на катастарскиот приход и за отпишување на данокот врз основа на намалениот катастарски приход.

Член 59

Ако дошло до промена на сопственоста во земјиштето врз основа на решение од надлежен орган (експроприација, арондација и сл.), по барање од обврзникот или надлежниот орган, ќе се отпише данокот од земјоделство кој отпаѓа на тоа земјиште и тоа за сите години во кои обврзникот поради тие промени не остварил приход од тоа земјиште, иако постапката за спроведување на тие промени не е завршена.

Отпишување на данокот, во смисла на став 1 од овој член, се врши и кога сопственикот ќе го поклучи земјиштето на општествено-политичката заедница.

3. Данок од личен доход од самостојно вршење на стопанска и професионална дејност

Член 60

Од личниот доход остварен од самостојно вршење дејност со личен труд со средства во сопственост на граѓани и од личниот доход остварен од самостојно вршење професионална дејност се плаќа данок од личен доход од самостојно вршење на стопанска и професионална дејност.

Член 61

Даночен обврзник на данокот од личен доход од самостојно вршење на стопанска и професионална дејност е работниот човек кој со самостојно вршење дејност со личен труд со средства во сопственост на граѓаните ќе оствари личен доход, и тоа:

1) од вршење занаетчиски и други стопански дејности, како и дејности слични на занаетчиските во вид на постојано или споредно занимање;

2) од вршење споредни дејности во земјоделството кои не се опфатени во катастарскиот приход (одгледување свилена буба, птици, стока и живина, производство на плодни и шумски садници и цвеќе, вршење услуги со земјоделски машини и сл.);

3) од користење земјиште земено под закуп од страна на работните луѓе на кои земјоделството не им е единствено занимање, без оглед на тоа дали земјиштето се користи за земјоделски или неземјоделски цели, освен за производство на тутун;

4) од користење земјоделско земјиште, шуми и шумско земјиште за неземјоделски намени (вадење песок, чакал и камен, производство на вар, тули, керамика и сл.);

5) од повремено вршење занаетчиски и други услуги за потребите на организациите на здружениот труд, други организации, државните органи, месните и други заедници од граѓани кои кај нив не се вработени и

6) од повремено вршење услужни и други дејности што се вршат без одобрение или за кои не е потребно одобрение од надлежен орган, доколку на тие приходи не се плаќа друг данок утврден со овој закон.

Во смисла на став 1, точка 3 од овој член, ќе се смета дека земјоделството не му е единствено занимање на работниот човек, ако тој и членовите на неговото домаќинство се здравствено осигурени по основ на работен однос.

Член 62

Даночен обврзник на данокот од личен доход од самостојно вршење стопанска и професионална дејност е и работниот човек кој со личен труд самостојно, во вид на занимање, врши научна, книжевна, ликовна, музичка, театарска, филмска или друга уметничка или културна дејност, односно адвокатска или друга професионална дејност.

Член 63

Ако повеќе даночни обврзници остваруваат личен доход со заедничко вршење дејност, секој од нив е даночен обврзник на данокот од личен доход од самостојно вршење стопанска и професионална дејност и тоа сразмерно на уделот во остварениот вкупен приход.

Уделот во остварениот вкупен приход се утврдува врз основа на договорот склучен меѓу обврзниците од став 1 на овој член, а доколку таков договор не е склучен, уделот во остварениот вкупен приход се утврдува во еднакви делови.

Член 64

Данокот од личен доход од самостојно вршење стопанска и професионална дејност (во натамошниот текст: данок од вршење дејност) се обложува според вистинскиот доход, во годишен паушален износ или во процент од секој одделно остварен бруто-приход.

Член 65

Основица на данокот од вршење дејност што се обложува според вистинскиот доход е доходот на даночниот обврзник, што се добива кога од вкупниот приход остварен (наплатен) во календарската година за која се врши утврдување на данокот ќе се одбијат трошоците што биле нужни за остварување на вкупниот приход, како и пресметаниот данок на промет на производи и услуги.

Член 66

Како нужни трошоци, во смисла на член 65 на овој Закон, се сметаат:

1) вредноста на основниот, помошниот и погонскиот материјал, како и трошоците за превоз на тој материјал;

2) исплатените лични доходи на работниците во висина на пријавените кај самоуправната интересна заедница на здравственото осигурување на работниците, кои во себе ги содржат и платените даноци и придонеси;

3) исплатените награди на учениците на практична обука, ако тие награди се предвидени со договор за практичната обука на учениците;

4) стварно исплатените трошоци за одржување, чистење и за хигиена на деловните простории и на инвентарот, трошоците за водење на работните книги, трошоците за товарирање и растоварање и слични услуги што се вршат со сопствена физичка сила, под услов на тие исплати да се пресметани и уплатени даноците, придонесите и другите давачки;

5) стварно исплатените трошоци за огрев и осветление на деловните простории, за хигиено-техничка заштита при работата, трошоците за изложување на саеми, изложби и ревији, трошоците за претплата на телефон, набавка на стручна литература и службени гласила, како и на канцелариските и другите ПТТ трошоци;

6) платените премии за осигурување на средствата за работа и на деловните простории;

7) платените придонеси на Стопанската комора;

8) вредноста на инвентарот чиј век на траење е пократок од една година или подолг од една година, а поединечната вредност е помала од 600 динари;

9) амортизацијата на машините, алатот и на апаратите, освен на зградите и на деловните простории, по 10%;

10) стварно платените трошоци за закупено земјиште, деловни простории, машини и др.;

11) платените трошоци што даночниот обврзник ги имал во врска со вршењето на дејноста (комунални и административни такси и сл.), освен паричните казни, даноците, придонесите и други давачки што се плаќаат од личните доходи;

12) стварните трошоци за редовно одржување на машините, алатот и апаратите, освен трошоците кои според прописите за организациите на здружениот труд се сметаат како трошоци за инвестиционо одржување;

13) платените дневници, патните трошоци, теренските додатоци, надоместоците за општествена исхрана и за годишни одмори на вработените работници, личните трошоци за превоз на обврзникот на работниците во врска со вршењето на дејноста, а најмногу до висината утврдена со колективен договор и

14) другите трошоци неопходни за остварување на вкупниот приход.

Трошоците за производите и услугите сторени во текот на годината се признаваат само за реализираните и наплатените производи и услуги.

Член 67

Вкупниот приход и нужните трошоци за остварување на вкупниот приход, односно доходот за даночните обврзници од дејностите: месарска и колбасичарска, производство на леб, производство на бели печива, печење и мелење кафе и сурогати, изработка на предмети од пластични маси и од вештачки смоли, сидарско-фасадерска, угостителска, превозничка, механичарска, машинобраварска, автотехничарска, автобраварска, леарска, автолимарска, електроинсталатерска, слаткарска, столарска, електромеханичарска, хемиско чистење и адвокатска, кои се обложуваат според вистински доход, се утврдуваат врз основа на работни книги.

Во смисла на став 1 од овој член, даночните обврзници се должни да ги водат следниве работни книги:

- 1) книга на приходи,
- 2) книга за набавка на материјали и
- 3) книга на трошоци.

Обврската за водење работни книги општината може да ја пропише и за други дејности, односно обврзници.

Формата, содржината и начинот на водење на работните книги според дејности ги пропишува републичкиот секретар за финансии.

Републичкиот секретар за финансии за одделни дејности може да пропише водење и на помошна евиденција.

Член 68

Покрај работните книги од член 67 на овој закон, обврзниците од дејностите: угостителска, месарска, слаткарска и печење и мелење кафе и сурогати на кафе прометот го евидентираат преку регистар-каса.

Општината може одделни обврзници од дејностите определени во став 1 од овој член да ги иземе од обврската за евидентирање на прометот преку регистар-каса, односно таа, обврска да ја прошири и на други обврзници од другите дејности, поради слабата, односно високата доходност на обврзникот.

Член 69

Обврската за водење работни книги се воспоставува со посебно решение од страна на органот за приходи на општината.

Член 70

Работните книги и помошната евиденција мора да се водат уредно, ажурно и да содржат точни податоци.

Ако работните книги и помошната евиденција не се водени уредно, ажурно, или не содржат точни податоци, не можат да служат како основ за утврдување на основиците, односно обврските.

Органот за приходи на општината со решение утврдува дека работните книги нема да служат како основ за утврдување на основиците, односно обврските, во смисла на став 2 од овој член.

Жалбата против решението од став 3 од овој член не го одлага натамошното водење на постапката за облог со данокот.

Член 71

Се смета дека работните книги уредно не се водени:

1) ако од нив не може да се утврди вкупното работење на обврзникот, расчленето по одделни работни промени, и тоа по хронолошки ред и во бруто-износ, без пребивање и

2) ако впишувањето во книгите не се врши со мастило или хемиски молив и на пропишаниот начин.

Работните книги се смета дека не се ажурно водени ако во нив секој ден, а најдоцна наредниот ден од денот на настанатата работна промена, не е впишана промената во работните книги.

Се смета дека работните книги не содржат точни податоци ако:

1) не се искажани сите приходи што требало да се искажат или се искажани трошоци што не се направени;

2) за искажаните приходи, односно трошоци не постои соодветна документација од која може да се утврди основот на книжењето или документацијата е неисправна и

3) во почетокот, односно на крајот од годината не е извршен попис на средствата, залихите на материјалите, готовите производи, полупроизводите и недовршените производи, готовината, долговите и побарувањата и ако оваа состојба не е впишана во работните книги.

Член 72

Работните книги задолжително се чуваат во работните простории на даночниот обврзник.

Органот за приходи врши преглед и контрола на работните книги.

Член 73

На обврзниците, за кои ќе се утврди дека работните книги не можат да служат како основ за утврдување на основиците односно обврските во смисла на член 70 на овој закон, како и на обврзниците кои не воде работни книги, основиците односно обврските ќе им се утврдат:

1) врз основа на податоците за остварениот вкупен приход, трошоците на работењето на обврзникот со кои располага органот за приходи;

2) со споредување со обврзник од истата дејност на кого му се прифатени работните книги како

основ за утврдување на основиците, односно обврските и

3) врз основа на други факти и околности што имаат влијание при оцената на обемот и начинот на работењето на обврзникот.

Во смисла на став 1 точка 1 на овој член, при утврдувањето на вкупниот приход, нужните трошоци за остварување на вкупниот приход односно доходот, органот за приходи на општината може да користи и податоци од организациите на здружениот труд од иста или слична дејност (нормативи, калкулации, промет и сл.).

Член 74

Општината може да определи одделни обврзници да плаќаат данок од вршење на дејности во годишен паушален износ, доколку не може да им се утврди вистинскиот доход поради посебните услови и начинот на работење.

Како обврзници што можат да плаќаат данок од вршење на дејност во годишен паушален износ, во смисла на ставот 1 на овој член, особено се сметаат:

1) работните луѓе кои се занимаваат со земјоделска дејност, а занаетчиската дејност ја вршат како споредно занимање;

2) работните луѓе кои занаетчиската дејност ја вршат без постојано работно место (дуќан), освен превозниците со товарни патни моторни возила и работните луѓе кои вршат градежни услуги;

3) работните луѓе кои на граѓаните непосредно им вршат услуги и тоа повремено, со неполно работно време и без постојано место на работа;

4) работните луѓе кои вршат различни услуги, претежно со употреба на сопствена работна сила (чистачи на чевли, носачи, сечачи на дрво и сл.);

5) слепите лица и инвалидите со инвалидност најмалку 50%, под услов да не вработуваат повеќе од еден работник и

6) работните луѓе постари од 60 години — мажи и 55 години — жени, под услов да се занимаваат само со услуги, а дејноста да ја вршат исклучиво сами.

По барање од обврзникот од став 1 на овој член органот за приходи на општината ќе донесе решение данокот од вршење дејност да се плаќа според вистинскиот доход, ако барањето е поднесено до 31 декември во годината која ѝ претходи во годината за која обврзникот бара да му се утврдува данокот според вистинскиот доход.

Член 75

Данок од вршење дејност во процент од секој одделно остварен бруто-приход плаќаат работните луѓе кои вршат повремени услуги на државни органи и организации на здружениот труд и на други организации, ако кај тие органи и организации вршат работа по договор за дело, или остваруваат приход од споредни дејности во земјоделството што не се опфатени со катастарскиот приход, доколку тие приходи не произлегуваат од работен однос, од вршење стопански и професионални дејности или од авторски права на кои се плаќа данок според вистинскиот доход, односно во годишен паушален износ.

Данокот од ставот 1 на овој член се плаќа при секоја исплата според прописите и во корист на општината на чие подрачје работниот човек има живеалиште.

Член 76

Стапките на данокот од вршење дејност се пропорционални и различни, зависно од условите за вршење на дејноста, видот на дејноста и местото каде што се врши дејноста.

Член 77

На даночниот обврзник на кого данокот од вршење дејност му се утврдува според вистинскиот доход му се признава олеснување во вид на намалување на данокот, и тоа:

1) 5⁰/₀ за секое издржувано малолетно дете, дете на редовно школување или за неспособен член за работа во домаќинството, но најмногу до 20⁰/₀ под услов сам да стопанисува во домаќинството и да не користи дополнителен труд од други лица;

2) 6% за секој ученик на практична работа, односно за секој вработен работник, а најмногу до 30⁰/₀;

3) 5⁰/₀ за секој адвокатски приправник, а најмногу до 20⁰/₀;

4) 20⁰/₀ на лицата чија работоспособност е намалена најмалку 50⁰/₀ и

5) 50% на учесниците во НОВ од 1941 година, 40⁰/₀ на учесниците од 1942 година, 30⁰/₀ на учесниците од 1943 година и 20% на учесниците до 9 септември 1944 година.

Намалувањето на данокот од ставот 1 на овој член по сите основи се признава најмногу до 50⁰/₀, односно за обврзниците учесници во НОВ од 1941 година најмногу до 60⁰/₀.

Намалувањето на данокот според точка 2 од став 1 на овој член се признава доколку ученикот, односно работникот поминал на работа повеќе од 200 работни дена во годината за која се врши облогот со данок.

Олеснувањата од став 1 на овој член се даваат врз основа на писмено барање од даночниот обврзник, што се поднесува заедно со даночната пријава за облог.

Член 78

Лицата кои во странство поминале најмалку 3 години со членовите на своето семејство општината може да ги ослободи од плаќање данок од вршење дејност за време до 3 години, под услов занаетчиската и другата стопанска дејност да започнале да ја вршат најдоцна една година по враќањето од странство и да не користат дополнителен труд од други лица.

Член 79

Општините и Републиката преку олеснување од плаќање данок од вршење дејност ќе го поттикнуваат развојот на одделни занаетчиски дејности и вложувања на лични средства во остварувањата на нови и модернизација и проширување на постојните занаетчиски дукани, во сообразност со општествените планови за развој.

4. Данок од личен доход од авторски права

Член 80

Од личниот доход остварен од авторски права, патенти и технички унапредувања (во натамошниот текст: авторски права) се плаќа данок од личен доход од авторски права.

Член 81

Даночен обврзник на данокот од личен доход од авторски права е граѓанинот кој остварува личен доход од авторски права.

Даночен обврзник на данокот од личен доход од авторски права е и граѓанинот кој врши и авторски работи во врска со издавањето на авторски дела (рецензија, редакција, лектура и сл.).

Член 82

Основица на данокот од личен доход од авторски права е секој поединечно остварен личен доход по основ на авторски права, што се добива кога од секој поединечно купен приход ќе се одбијат нужните трошоци за остварување на тој приход.

Член 83

Нужните трошоци, во смисла на член 82 од овој закон, ги пропишува општината зависно од видот на авторската творба, патентот односно техничкото унапредување.

Член 84

Од приходите од ликовни творби (вајарски, сликарски, графички, творби од областа на применетата уметност), остварени на изложби во земјата, а одржани надвор од живеалиштето на уметникот, покрај трошоците што ги пропишува општината согласно со член 83 на овој закон, се одбиваат и трошоците за превоз на творбите, личните патни трошоци, како и трошоците за престојот на уметникот во местото на одржувањето на изложбата сè додека таа трае, во висина на највисоките дневници утврдени со општествениот договор, односно со самоуправната спогодба за соодветни организации на здружениот труд.

За трошоците на превозот даночниот обврзник е должен на исплатителот да му поднесе соодветен доказ.

Одредбите од ставовите 1 и 2 на овој член се применуваат и на приходите што уметниците-изведувачи ги остваруваат надвор од местото на живеење, ако патните трошоци за престој ги плаќале сами.

Член 85

При поднесувањето на сметката за наплатавање на приходите од авторски права, односно патенти и технички унапредувања, даночниот обврзник е должен на исплатителот да му поднесе доказ за вистинските трошоци.

Член 86

На личниот доход од авторски права што даночниот обврзник ќе го оствари од државен орган, организација на здружениот труд или од друга организација, се плаќа данок од авторски права при секоја исплата на личен доход (данок по одбивање) според прописите и во корист на општината на чие подрачје авторот има живеалиште.

Член 87

Од приходите од авторски права што ќе ги остварат во Социјалистичка Република Македонија странски државјани и странски приватни правни лица кои немаат живеалиште во Социјалистичка Република Македонија, како и државјани во Социјалистичка Република Македонија кои имаат живеалиште во странство, данокот од личен доход од авторски права се плаќа според прописите на општината на чие подрачје е седиштето на исплатителот на приходите.

Ако лицата од ставот 1 на овој член остваруваат во Социјалистичка Република Македонија приход по основ на мали авторски права, данокот од личен доход од авторски права се плаќа според прописите на општината на чие подрачје е седиштето на организацијата за заштита на малите авторски права.

Член 88

Стапките на данокот од авторски права се пропорционални и можат да бидат различни, зависно од видовите на авторските дела.

Член 89

Од приходите од авторски права што ќе ги оствари граѓанин со продажба на дела од применетата уметност или од умножување или издавање други авторски творби, се плаќа данок од личен доход од авторски права само на приходите од продажбата на оној број примероци, кои според обичаите се сметаат како оригинални, а од приходите остварени со продажбата на производи, односно примероци над тој број, се плаќа данок од личен доход од вршење на дејност.

Член 90

Не се плаќа данок од личен доход од авторски права на приходите од трајна продажба на сите имотни права од патенти и иновации на организациите на здружениот труд или на други организации во земјата.

5. Данок на приходи од имот

Член 91

На приходите остварени од издавање под закуп или подзакуп недвижен имот (згради, делови од згради и други градежни објекти) и подвижен имот, од награди добиени од општествените правни лица, како и на приходите остварени од друг имот и имотни права, ако на тие приходи не се плаќа друг вид на данок според овој закон, се плаќа данок на приходи од имот.

Член 92

Даночен обврзник на данокот на приходи од имот е граѓанинот кој ќе оствари приходи од член 91 од овој закон.

Член 93

Основица на данокот на приходи од имот се вкупните приходи остварени во годината за која се врши облогот со данок, намалени за трошоците што биле нужни за остварување на тие приходи.

Во основницата на данокот на приходи од имот влегуваат и вредностите на сите давања и услуги за кои се обврзал закупувачот, односно подзакупувачот да ги изврши за сметка на закуподавачот.

Трошоците од став 1 на овој член ги пропишува општината.

Член 94

Вкупните приходи од имот на приходите остварени од издавање под закуп и подзакуп на неподвижни и подвижни предмети, во смисла на член 93 ставовите 1 и 2 од овој закон, се утврдуваат врз основа на писмен договор. Ако писмен договор за закуп не е склучен, закуподавачот односно закупоприемачот е должен да ги даде потребните податоци за висината на закупнината.

Член 95

Ако приходите пријавени во смисла на член 94 од овој закон се помали од оние што можат да се постигнат според можните прилики, како приходи ќе се зема закупнината, односно наемнината што се постигнува според месните прилики или со споредување на закупнината, односно наемнината за исти или приближно исти предмети.

Член 96

Стапките на данокот на приходи од имот се прогресивни.

Општината може да пропише данокот на приходи од имот да се плаќа:

1) во процент од секој остварен бруто-приход — за приходите остварени од награди од општествени правни лица, како и за приходите од издавање легла остварени преку туристички организации и

2) во годишен паушален износ — за приходите кои не преминуваат определен износ.

6. Данок на добивка од игри на среќа

Член 97

На добивките од игри на среќа се плаќа данок на добивка од игри на среќа.

Член 98

Даночен обврзник на данокот на добивка од игри на среќа е граѓанинот кој ќе оствари добивка од игра на среќа.

Член 99

Основица на данокот на добивка е секоја поединечна добивка од игри на среќа над 1.000 динари.

Ако добивката од игри на среќа се состои од предмети, основица на данокот на добивка е нејзината прометна вредност во моментот на остварувањето на добивката.

Член 100

Стапките на данокот на добивка од игри на среќа се пропорционални.

Член 101

Данок на добивка од игри на среќа не се плаќа на добивките од игри на среќа кај кои, поради начинот на спроведувањето на играта, со правилата на приредувачот не се утврдува однапред висината на добивката и на лотариските добивки по јавни заеми.

7. Данок на вкупниот приход на граѓаните

Член 102

На вкупниот приход на граѓаните остварен од сите извори во една календарска година се плаќа данок на вкупниот приход на граѓаните.

Член 103

Даночен обврзник на данок на вкупниот приход на граѓаните е граѓанин кој во текот на една календарска година ќе оствари вкупен чист приход од сите извори на кои се плаќа данок на вкупниот приход на граѓаните над определен износ.

Даночен обврзник на данок на вкупниот приход на граѓаните е и странски државјанин и лице без државјанство за примањата по основ на работа во организација на здружениот труд, како и за примањата по основ на договор склучен во согласност со договорот за вложување во организација на здружениот труд.

Член 104

Под вкупен чист приход се смета вкупниот износ на сите лични доходи и приходи што подлежат на плаќање данок а кои даночниот обврзник на данокот на вкупниот приход на граѓаните ги остварил во една календарска година од сите извори на мален за даноците што се плаќаат според овој закон и придонесите што се плаќаат од личниот доход според посебни прописи.

Кај обврзниците на кои данокот им се утврдува според катастарскиот приход и во годишен паушален износ, под вкупен чист приход се смета приходот што обврзникот навистина го постигнал по одбивањето на сите даноци и придонеси, без оглед на тоа на кој начин му е утврден данокот, односно придонесот.

Под вистински приход од земјоделска дејност, во смисла на ставот 2 на овој член, како чист приход се зема катастарскиот приход помножен со факторот кој одговара на односот на катастарскиот приход според народниот доход на индивидуалното земјоделство во Социјалистичка Република Македонија што ќе го пропише републичкиот секретар за финансии во согласност со републичкиот секретар за земјоделство и шумарство.

Ако даночниот обврзник на данокот на вкупниот приход на граѓаните остварил приход од земјоделство заедно со членовите на домаќинството, во неговиот вкупен чист приход влегува делот од приходот од земјоделска дејност кој отпаѓа на даночниот обврзник сразмерно на бројот на членовите на домаќинството постари од 15 години.

На даночниот обврзник на данокот на вкупниот приход на граѓаните кој остварува доход, односно приход, на кој се плаќа данок во процент од секој поединечно остварен бруто-приход, односно во паушален износ, при утврдувањето на чистиот приход му се признаваат трошоците што биле нужни за остварување на тој доход, односно приход, во износ што тој ќе го докаже, а најмногу до 30% од бруто-доходот, односно приходот.

На даночниот обврзник од член 103 став 2 на овој закон вкупниот чист приход му се намалува за 30% на име издаток за социјално осигурување и други издатоци во врска со неговиот престој во Социјалистичка Република Македонија.

Во вкупниот чист приход од став 1 на овој член влегуваат и надоместоците на име личен доход по основ на социјално осигурување, како и пензиите.

Член 105

Основица на данокот на вкупниот приход на граѓаните е вкупниот чист приход намален за износот на двократниот просечен годишен личен доход во Републиката, пресметан според податоците од Републичкиот завод за статистика за 9 месеци за годината во која се врши облогот со данок.

На даночниот обврзник на данокот на вкупниот приход на граѓаните кој во текот на годината за која се врши облогот со данок издржувал брачен другар, малолетни деца и деца на редовно школување, како и други членови на потесното семејство што, според законот, е должен да ги издржува износот од двократниот просечен годишен личен доход во Републиката од став 1 на овој член се зголемува за износот во висина на годишниот гарантиран личен доход во Републиката за секој таков член на потесното семејство.

Како издржувани членови во потесното семејство, во смисла на ставот 2 на овој член, се сметаат и децата на даночниот обврзник по завршеното редовно школување до првото вработување. Како издржувани членови се сметаат и брачниот другар и малолетните деца на издржуваниот член, доколку обврзникот ги издржува и нив.

Ако издржуваниот член на потесното семејство на обврзникот во текот на годината за која се врши облогот остварил приход што подлежи на плаќање данок на вкупниот приход на граѓаните, на даночниот обврзник му се признава на име олеснување само разликата меѓу износот на олеснувањето и износот на чистиот приход што тој член го остварил.

Ако во потесното семејство има повеќе обврзници на данокот од вкупниот приход на граѓаните, основицата од став 1 на овој член се намалува за износот на олеснувањата на обврзникот кој остварил поголем вкупен приход, а на другиот обврзник — само за евентуалната разлика до вкупниот износ на тие олеснувања.

На даночниот обврзник на данокот на вкупниот приход на граѓаните, кој заради потребите од неа на член во семејството вработува друго лице, односно има посебни издатоци, даночната основица му се намалува за износот на тие издатоци.

На даночниот обврзник на данокот на вкупниот приход на граѓаните кој плаќа алиментација за издржување на малолетни деца и деца на редовно школување, како и на други членови на потесното семејство, што, според законот е должен да ги издржува, ќе му се намали даночната основица за износот на платената алиментација утврдена со судска одлука, спогодба или заверена изјава на примателот на издршката или на неговиот старател.

На даночните обврзници на данокот на вкупниот приход на граѓаните уживатели на пензијаносители на „Партизанска споменица од 1941“, даночната основица им се намалува, покрај износите од ставовите 1 до 7 на овој член, и за износот на разликата од пензијата добиена по овој основ и редовната пензија (15%).

Даночниот обврзник кој ги исполнува условите за намалување на даночната основица за олеснување на данокот, во смисла на ставовите 1 до 8 на овој член, со пријавата за облог поднесува и соодветни докази.

Член 106

На даночниот обврзник кој има личен доход од авторски права на кои се плаќа данок од авторски права што ги создавал авторот повеќе од една година, приходот по барање од обврзникот се дели на онолку еднакви делови колку што години авторот го создавал делото, а најмногу на 5 дела.

Член 107

Стапките на данокот на вкупниот приход на граѓаните се прогресивни.

Даночните обврзници на данокот на вкупниот приход на граѓаните кои остваруваат дополнителни приходи надвор од работното место, односно редовното вршење на стопанска и нестопанска дејност, освен од авторски права, плаќаат зголемен данок.

Член 108

Ако странскиот државјанин и лице без државјанство од член 103 став 2 на овој закон во домашна организација на здружениот труд, во која се вложени средства на странски лица, оствари примања за работа која траела помалку од една година, ќе се обложи со данок на вкупниот приход според основицата пресметана за целата година, а потоа данокот ќе се намали сразмерно на времето за кое тој работел во организацијата.

Организацијата на здружениот труд е должна, во рокот определен за поднесување на пријавите за облог со данок на вкупниот приход на граѓаните, од чистиот приход на странскиот државјанин остварен во претходната година, по одбивањето на неоданачниот износ, да го пресмета и да го запре од примањата данокот на вкупниот приход како и да го уплати на соодветната сметка во рок од 7 дена од денот на последната исплата.

Ако странскиот државјанин престане да работи во домашната организација на здружениот труд пред истекот на рокот за поднесување пријави за облог со данок на вкупниот приход на граѓаните, таа е должна да го пресмета, да го запре и да го уплати данокот на соодветната сметка во рок од 7 дена од денот на последната исплата на примањата.

Ако домашната организација на здружениот труд не постапи според ставовите 2 и 3 на овој член, данокот на вкупниот приход на граѓаните за странскиот државјанин ќе се наплати од средствата на таа организација.

Член 109

Не влегуваат во вкупниот чист приход:

- 1) приходот отстапен на општествената заедница или на општествената или работна организација за хумани, социјални, културни и слични цели;
- 2) приходите од добивка од игри на среќа;
- 3) издатоците што ги плаќа даночниот обврзник на име членарина на општествено-политичките организации;
- 4) средствата што даночниот обврзник ги уплатил по распишани јавни заеми;
- 5) средствата уплатени на име самопридонес;
- 6) средствата потрошени за набавка на книги.

8. Данок на имот

Член 110

На имотот во сопственост на граѓаните, (згради или на посебни делови од згради, во градовите и населбите од градски карактер, бањите, капалиштата, климатските и туристичките места) се плаќа данок на имот.

Данок на имот плаќаат и граѓаните сопственици на патни товарни моторни возила и комби-возила — фургони.

Член 111

Даночен обврзник на данокот на имот е сопственикот или плодуюживателот на имотот.

Ако имотот е во сопственост на двајца или повеќе граѓани, секој од нив е даночен обврзник на данокот на имот сразмерно на сопственичкиот дел (физичкиот или идеалниот).

Член 112

Основицата на данокот на имот е вредноста на имотот што се утврдува во сообразност со пропишаните за утврдување на вредноста на станбените згради, становите, деловните згради и простории во општествена сопственост.

По исклучок од став 1 на овој член, општината може да пропише данок на имот за згради да се плаќа по м² корисна површина.

Член 113

Стапките на данокот на имот се прогресивни и различни за станбените згради, деловните згради и зградите за одмор и закрепнување.

Член 114

Данокот на имот за товарните патни моторни возила и комби возилата се плаќа во годишен износ по тон на носивост.

Член 115

Обврската за плаќање на данокот на имот почнува првиот ден на наредниот месец по давањето одобрение за употреба на зградата, односно по стекнувањето на имотот во сопственост и владение.

Ако зградата, односно станот или другиот градежен објект почне да се употребува пред давањето одобрение за употреба на зградата, обврската почнува првиот ден на идниот месец по вселувањето, односно користењето.

Обврската за плаќање данок на имот престанува првиот ден на наредниот месец по престанокот на употребата на зградата, односно на другиот градежен објект поради нивно оштетување или од кои и да е други причини тие станале неупотребливи.

Член 116

Данок на имот не се плаќа на:

1) економските згради што служат за сместување на земјоделски производи, добиток, земјоделски уреди и алати;

2) зградите на дипломатските и конзуларните претставништва, како и за претставништвата на меѓународните организации, што се во нивна сопственост и во кои се сместени;

3) зградите во кои живеат членовите и службениците на дипломатските и конзуларните претставништва, под услов на реципроцитет;

4) зградите што непосредно се користат за верски обреди (цркви, манастири и друго), како и на зградите, односно деловите на згради што не се издаваат под закуп, туку се користат како канцеларии (парохии и др.) за сместување на библиотеки, музеи, галерии со слики на верските заедници, за училиници, простории за дневен престој и ноќевалишта на свештените лица;

5) зградите што не се наменети за живеење, туку повремено се користат како засолништа на работниците и чуварите на земјоделските површини или за слична цел и

6) водениците, земјаниците, зградите-плитарници и сл.

Ослободувањето според овој член престанува ако зградата во целост или делумно не се употребува за намената за која уживала ослободување.

Престанокот на условите за ослободување според овој член даночниот обврзник е должен да го пријави на органот за приходи на општината во рок од 30 дена од настанатата промена.

Член 117

Не плаќа данок на имот сопственикот на новоизградена станбена зграда, односно стан, за време од 15 години од првиот ден на идниот месец од вселувањето во зградата, односно станот, доколку ги користи за своите сопствени потреби и потребите на своето семејство.

Ослободувањето од став 1 на овој член се однесува и на станбените згради, односно станови, кои поради елементарни непогоди или други вонредни настани, независно од волјата на сопственикот, биле оштетени над 50%.

9. Данок на наследство и подарок

Член 118

На наследен или примен на подарок недвижен имот се плаќа данок на наследство и подарок.

Член 119

Даночен обврзник на данокот на наследство и подарок е граѓанинот и граѓанско-правното лице што ќе наследи или ќе прими на подарок недвижен имот.

Член 120

Основица на данокот на наследство и подарок е вредноста на наследениот недвижен имот во моментот на настанувањето на даночната обврска, намалена за долговите и трошоците што го товарат имотот, како и вредноста на легатот, а за подарокот — прометната вредност на подарениот недвижен имот.

Вредноста на сите подароци примени во текот на една календарска година од ист дарител претставува една даночна основица.

Член 121

Обврската за данокот на наследство и подарок настанува во моментот на правосилноста на решението за наследување односно во моментот на приемот на подарокот.

Подарокот се смета за примен во моментот на потпишувањето на договорот за подарок а ако не е склучен договор во моментот кога е примен подарокот.

Член 122

Стапките на данокот на наследство и подарок се прогресивни и различни, во зависност од последниот ред, предметот на оданочување и основот на стекнување на имотот.

Член 123

Ако наследникот што се прифатил за наследник го отстапи наследството во корист на определено лице кое би дошло до тоа наследство и во случај наследникот да не му го отстапил, данокот го плаќа лицето во чија сопственост преминува наследениот имот.

Ако наследникот го отстапи наследството на определено лице, кое не би дошло до наследство во случај наследникот да не му го отстапил, тогаш наследникот кој го отстапил наследството плаќа данок на наследство, а лицето во чија корист е отстапено наследството плаќа данок на подарок.

Член 124

Данок на наследство и подарок не плаќа наследникот односно примателот на подарок, кој во однос на оставителот, односно дарителот, е во прв наследен ред.

Ако предмет на наследство или подарок е земјоделско земјиште или економска зграда во земјоделството, данок на наследство и подарок не плаќа наследникот, односно примателот на подарок, кој во однос на оставителот, односно дарителот се наоѓа во втор наследен ред, ако со него живеел во заедничко домаќинство до моментот на смртта на оставителот, односно до моментот на примањето на подарокот и ако земјоделството му е основно занимање.

Ако е предмет на наследување или подарок семејна станбена зграда, односно стан, наследникот, односно примателот на подарокот што се наоѓа во однос на оставителот, односно дарителот во втор наследен ред не плаќа данок на наследство и подарок, под услов со оставителот, односно давателот на подарокот, да живеел во заедничко домаќинство до моментот на смртта на оставителот, односно до моментот на примањето во подарок на зградата, односно станот.

Член 125

Данок на наследство и подарок не се плаќа за наследениот или во подарок примениот имот што даночниот обврзник ќе го отстапи без надоместок на општествено-политичка заедница, самоуправна интересна заедница или на организација на здружениот труд.

Данокот уплатен пред отстапувањето на наследство или на подарокот не се враќа.

Член 126

Данок на наследство и подарок не се плаќа на неподвижен имот на кој наследникот односно примателот на подарокот, врз основа на постојните прописи не може да стекне право на наследство.

III. ПОСТАПКА ЗА ОБЛОГ И НАПЛАТА НА ДАНОЦИТЕ

1. Надлежни органи

Член 127

Облогот и наплатата на даноците утврдени со овој закон, кои им припаѓаат на Републиката и на општината, ги врши органот за приходи на општината, доколку со овој закон поинаку не е определено.

Член 128

Данокот од личен доход на работниците, данокот од личен доход од авторски права, данокот на добивки од игри на среќа, како и другите даноци што се плаќаат поединечно од секој остварен бруто-приход (даноци по одбивање) ги пресметува и наплатува исплатителот на личните доходи, односно приходите.

Републичкиот секретар за финансии донесува поблиски прописи за начинот на пресметувањето и плаќањето на даноците од став 1 на овој член.

Член 129

Облогот и наплатата на данокот од земјоделство ги врши органот за приходи на општината на чие подрачје даночниот обврзник има живеалиште.

По исклучок од став 1 на овој член, ако даночниот обврзник нема земјиште на подрачјето на општината каде што му е живеалиштето, облогот и наплатата на данокот ги врши органот за приходи на општината на чие подрачје се наоѓа земјиштето.

Член 130

Облогот и наплатата на данокот од личен доход од вршење дејности го врши органот за приходи на општината на чие подрачје се наоѓа деловната просторија на даночниот обврзник.

За даночните обврзници на данокот од личен доход од вршење дејност кои, поради карактерот на дејноста, дејноста ја вршат во повеќе општини и немаат деловна просторија, облогот и наплатата ги врши органот за приходи на општината каде што се наоѓа живеалиштето на даночниот обврзник.

Ако живеалиштето на даночниот обврзник од став 2 на овој член и живеалиштето на членовите на неговото семејство не се на подрачјето на иста општина, облогот и наплатата на данокот од вршење дејности ги врши органот за приходи на општината на чие подрачје се наоѓа живеалиштето на членовите на семејството на даночниот обврзник.

Член 131

Облогот и наплатата на данокот од личен доход од авторски права, за приходите што даночниот обврзник ќе ги оствари од граѓани, ги врши органот за приходи на општината на чие подрачје даночниот обврзник има живеалиште.

Член 132

Облогот и наплатата на данокот на приходи од имот, данокот на имот и данокот на наследство и подарок ги врши органот за приходи на општината на чие подрачје се наоѓа имотот.

Член 133

Облогот и наплатата на данокот на вкупниот приход на граѓаните ги врши органот за приходи на општината на чие подрачје даночниот обврзник има живеалиште.

Ако даночниот обврзник на данокот на вкупниот приход на граѓаните го смени живеалиштето, облогот и наплатата на данокот ги врши органот за приходи на општината на чие подрачје даночниот обврзник имал во текот на годината најдолго живеалиште.

2. Поднесување пријави

Член 134

Даночните обврзници на даноците утврдени со овој закон, за кои облогот и наплатата ги врши органот за приходи на општината, освен даноците што се плаќаат според катастарскиот приход, се должни на органот за приходи на општината надлежен за облог со даноци да му поднесат даночна пријава со податоци за вкупните приходи односно доходи, како и со другите податоци потребни за утврдување на основниците и обврските од даноците.

Републичкиот секретар за финансии ги пропишува формата и содржината на даночните пријави за одделен вид на даноци.

Член 135

Даночните обврзници што се обложуваат со данок на годишната основица или во годишен паушален износ задолжително треба да бидат повикани со јавна покана од страна на органот за приходи на општината за поднесување даночни пријави најдоцна до 31 јануари во годината во која се врши облогот со даноците.

На даночните обврзници кои во определениот рок од став 1 на овој член не ќе поднесат даночна пријава, органот за приходи на општината лично ќе им достави индивидуален повик тоа да го сторат во рок од 8 дена.

Даночниот обврзник кој не ќе поднесе даночна пријава во дополнителниот рок од став 2 на овој член, ќе се задолжи, покрај редовниот, и со зголемен данок од 30%.

Органот за приходи на општината за издадените индивидуални повици од став 2 на овој член води евиденција.

Даночниот обврзник од став 3 на овој член нема да плати зголемен данок, ако најдоцна во рокот определен за поднесување жалба против решението за облог со данок му поднесе на органот за приходи доказ дека ненавременото поднесување на даночната пријава го сторил од оправдани причини.

Член 136

Организаторите на патувачките забавни групи, односно приредувачите на забавни приредби, се должни да поднесат пријава за вршење на дејноста во определено место до органот за приходи на општината на чие подрачје се врши дејноста, односно се одржува приредбата, и тоа најдоцна три дена пред нејзиниот почеток.

Член 137

Даночните обврзници на данокот од авторски права за приходите од авторски права што ќе ги остварат од граѓани поднесуваат даночна пријава во рок од 15 дена од денот на остварувањето на приходите.

Даночните обврзници на данокот на наследство и подарок поднесуваат даночна пријава во рок од 15 дена од денот на настанувањето на даночната обврска.

Член 138

Даночните обврзници на данокот од вршење на дејности кои се должни да водат работни книги се должни заедно со пријавата да поднесат и биланс на приходите и расходите, состојбата на материјалите, суровините и производите на залиха, вредност на инвентарот и основните средства.

Даночните обврзници на данокот од вршење дејност кои данокот го плаќаат во годишен паушален износ, во даночната пријава ги внесуваат податоците врз основа на оцена за обемот на работите што би ги вршеле во текот на годината.

Член 139

Даночните обврзници на данокот од вршење дејност кои се обложуваат според вистинскиот доход поднесуваат даночна пријава за данокот на вкупниот приход на граѓаните во рок од 15 дена од денот кога првостепеното решение станало конечно, односно од денот на врачувањето на второстепеното решение со кое е потврдено првостепеното решение за облог со данок од вршење дејност.

Член 140

Работниот човек кој со личен труд со средства во сопственост на граѓани ќе почне да врши дејност и работниот човек кој со личен труд ќе почне да врши професионална дејност, како и граѓанинот кој ќе остварува приходи од имот, должен е за тоа да поднесе пријава до органот за приходи на општината најдоцна во рок од 30 дена од денот на започнувањето на вршењето на дејноста, односно остварувањето на приходот.

Член 141

Даночните обврзници се должни, при трајно или повремено прекинување на работењето, во рок од 8 дена по приемот на одобрението или решението од надлежниот орган, да го пријават престанокот или прекинувањето на работата кај органот за приходи на општината.

Член 142

Општинскиот орган на управата, надлежен за издавање одобрение за вршење на дејности на работните луѓе со личен труд со средства во сопственост на граѓани е должен на органот за приходи на општината да му го достави одобрението со кое се одобрува вршењето на дејноста, и тоа во рок од 15 дена од денот на неговото донесување.

Член 143

Општинскиот орган на управата кој издава одобрение за градење или адаптација, односно одобрение за употреба на згради, должен е за тоа во рок од 15 дена да го извести органот за приходи на општината на чие подрачје се наоѓа зградата.

Член 144

Општинските судови се должни, во рок од 15 дена од правосилноста на решението за наследување, да го достават тоа решение до органот за приходи на општината на чие подрачје се наоѓа наследениот имот.

Член 145

Органот на општината надлежен за катастарот е должен да му достави на органот за приходи на општината список на земјоделските домаќинства со пресметан катастарски приход по катастарски општини според местото на живеењето на обврзниците, најдоцна до 15 февруари во годината за која се врши облогот со данок.

Списокот од ставот 1 на овој член ги содржи промените што настанале во годината што ѝ претходи на годината во која се врши облогот.

Стручните служби на самоуправните интересни заедници, доколку органот за приходи на општината го врши облогот на придонесите, се должни најдоцна до 15 февруари во годината во која се врши облогот да достават списоци на обврзниците со потребните податоци.

Списоците од ставовите 1 и 2 на овој член се предаваат со записник.

3. Постапка за облог**Член 146**

Органот за приходи на општината е должен врз основа на совесна и грижлива оценка на секој доказ посебно и на сите докази заедно, како и врз основа на резултатот на целокупната постапка, да ги утвр-

ди сите факти и околности што се од значење за решението за облог со даноци и да им овозможи на странките да ги заштитат и да ги остварат своите права и интереси.

Член 147

Органот за приходи на општината може да донесе решение за облог со данок без посебна постапка за испитување, ако најде дека податоците од пријавата се целосни и точни, или ако самиот орган располага со службени податоци потребни за донесување на решение, а не е потребно сослушување на странката заради заштита на нејзините права и интереси.

Член 148

По покана од органот за приходи на општината даночниот обврзник е должен, покрај дадените податоци во даночната пријава, да даде и други податоци што се потребни за облог со даноци.

Член 149

Државните органи, организациите на здружениот труд и другите организации се должни, по барање од органот за приходи на општината, да ги дадат сите податоци за облог со даноци во рок од 15 дена од денот на доставеното барање.

Член 150

Органот за приходи на општината може да ги повика граѓаните на кои даночниот обврзник им испорачал стока или им извршил услуга и друго, односно кои нему му испорачале стока или му извршиле услуги и слично да дадат податоци во врска со облогот со даноци.

Член 151

Заради утврдување на основиците на даноците органот за приходи на општината има право да врши увид во работата на даночните обврзници во однос на вршењето на дејноста, преглед на работните книги, работните и други простории, на имотот што подлежи на плаќање данок и слично што е од влијание за правилно утврдување на данокот.

Органот за приходи на општината има право да врши увид во деловните книги на организациите на здружениот труд и на другите организации во врска со деловните односи со даночните обврзници.

Член 152

Облогот со данок од земјоделство мора да се изврши до 15 април во годината во која се врши облогот со данок.

Облогот со другите даноци што се врши според годишна основица, освен данокот на вкупниот приход на граѓаните, мора да се изврши до 31 мај во годината во која се врши облогот со даноци.

Облогот со данок на вкупниот приход на граѓаните мора да се изврши до 15 март во годината во која се врши облогот.

Облогот со даноци, кој се утврдува во годишен паушален износ, мора да се изврши до 31 март во годината во која се врши облогот.

Член 153

По извршувањето на облогот органот за приходи на општината е должен на даночниот обврзник да му достави решение за облог со данок во рок од 30 дена од денот на извршувањето на облогот.

Решението за облог со данок особено ги содржи:

1) основицата, стапката, утврдениот износ на данокот со кој се задолжува даночниот обврзник како и ослободувањата и олеснувањата;

2) вкупниот приход врз основа на кој се утврдени основиците, трошоците што биле нужни за остварување на приходот, како и податоци и факти врз основа на кои тие се утврдени;

3) бројот на сметката на која се уплатуваат даноците и роковите за плаќање и

4) укажување на даночниот обврзник за законските последици од ненавременото уплатување на даноците.

Член 154

Доколку со овој закон, или со прописите донесени врз основа на него поинаку не е определено во постапката за облог со даноци ќе се применуваат одредбите од Законот за општата управна постапка.

4. Жалба

Член 155

Против секое првостепено решение на органот за приходи на општината за облог со даноци, донесено врз основа на одредбите на овој закон или на прописите донесени врз основа на него, може да се поднесе жалба до Републичкиот секретаријат за финансии.

Жалбата му се предава на органот што го донел првостепеното решение.

Жалбата се поднесува во рок од 15 дена од денот на доставувањето на првостепеното решение.

Член 156

Органот за приходи на општината е должен жалбата со сите списи на предметот, без одлагање, а најдоцна во рок од 15 дена од денот на приемот да ја достави до второстепениот орган.

Член 157

Жалбата не ја одлага наплатата на обложениот данок, доколку со овој закон поинаку не е определено.

Органот за приходи на општината кој го донел првостепеното решение може да ја одложи наплатата на данокот до донесување на решението по жалбата, за што е должен да го извести органот кој решава по жалбата.

5. Обнова на постапката

Член 158

Постапката завршена со решението за облог со данок ќе се обнови во рок од 5 години по неговата правосилност, и тоа:

1) ако даночната пријава според која е извршен облогот со данок е поднесена врз основа на работните книги за кои подоцна е утврдено дека не можат да послужат како основ за утврдување на основицата за данокот;

2) ако во даночната пријава според која е извршен облогот со данок обврзникот искажал помал вкупен приход, односно повисоки трошоци, од состојбата според работните книги за кои е утврдено дека се точно водени;

3) ако даночниот обврзник не ги пријавил сите приходи од имот што подлежат на плаќање данок;

4) ако даночниот обврзник не ги пријавил вкупните чисти приходи од сите извори што подлежат на плаќање данок на вкупниот приход;

5) ако даночниот обврзник не го пријавил, или не дал точни податоци за имотот, што подлежи на плаќање данок;

6) ако на даночниот обврзник му се дадени даночни ослободувања и олеснувања врз неточни податоци и невистинити докази што тој ги дал и

7) ако постојат други причини за обнова на постапката според Законот за општата управна постапка.

Член 159

Одредбите на член 251 од Законот за општата управна постапка не се применуваат кога обновата на постапката се врши во постапката за облог со даноци.

6. Пресметување и наплатување на даноците

Член 160

Пресметувањето и наплатувањето на данокот од личен доход на работниците, на данокот од личен доход од авторски права, како и на данокот од вршење дејност и на данокот на приходи од имот, што се плаќаат според секој поединечно остварен брутоприход, ги врши исплатителот на личните доходи, односно на приходите (данок по одбивање).

Исплатителот на личниот доход, односно на приходот на кој се плаќа данок по одбивање, кој своето финансиско работење го води преку банка, е должен истовремено со подигањето на готовината за исплата на личните доходи односно на приходите да го пресмета и да го уплати кај Службата на општественото книговодство соодветниот износ на данокот.

Исплатителот на личните доходи, односно на приходите, кој своето финансиско работење не го води преку банка, е должен да го пресмета данокот при исплата на личните доходи, односно на приходите, и да го уплати на соодветната сметка кај банката, најдоцна во рок од осум дена од извршената исплата на личните доходи, односно на приходите.

Даноците по одбивање се пресметуваат и се плаќаат по стапките што важат на денот на исплатата на личниот доход, односно на приходот.

Член 161

Ако исплатителот на личниот доход, односно на приходот не го пресмета, не го уплати или ненавременно го уплати данокот по одбивање на определените сметки кај Службата на општественото книговодство, покрај редовниот данок, ќе плати и зголемен данок од 0,10% дневно од неуплатениот, односно ненавременно уплатениот данок.

Член 162

Ако во постапката за контрола органот за приходи на општината утврди дека исплатителот на личниот доход, односно на приходот, не постапил според член 160 од овој закон, ќе донесе решение со кое ќе ја утврди обврската за плаќање данок.

Решението за исплатителот од став 2 на член 160 на овој закон се доставува за извршување на Службата на општественото книговодство.

Член 163

Обложениите даноци, освен даноците по одбивање, се плаќаат тримесечно во еднакви рати, ако со овој закон поинаку не е определено.

Данокот на вкупниот приход на граѓаните и данокот на наследство и подарок се плаќаат во рок од 30 дена од денот на доставувањето на решението за облог со данок.

Општината може за малите износи на даноците да пропише да се плаќаат одеднаш или во две рати.

Член 164

Даноците што се плаќаат тримесечно стасуваат за плаќање секој први ден во тримесечјето, доколку со овој закон поинаку не е определено.

Член 165

Стасаните износи на даноци, односно аконтацијата на даноците, се плаќаат во еднакви рати, и тоа: за I тримесечје до 15 февруари; за II тримесечје до 15 мај; за III тримесечје до 15 август и за IV тримесечје до 15 ноември.

Член 166

Додека не се изврши облог со даноците што се обложуваат според годишните основици и во годишни паушални износи, освен данокот на вкупниот приход на граѓаните и данокот на наследство и подарок, даночниот обврзник е должен да плаќа аконтација според решението за облог со данок од претходната година.

Ако личниот доход, односно приходот на даночниот обврзник суштествено се зголемил, односно намалил, органот за приходи на општината, врз основа на прегледот на работните книги, податоците за примањата на обврзникот од државните органи, организациите на здружениот труд и други организации за испорачаните стоки и извршените услуги, како и врз основа на други веродостојни податоци, ќе донесе решение за зголемување, односно намалување на аконтацијата на данокот.

Член 167

По доставувањето на решението за облог со данок, даночниот обврзник е должен да ја плати разликата меѓу уплатената аконтација и обложениот данок, во рок од 30 дена од денот на доставувањето на решението за облог.

Член 168

На новиот даночен обврзник на данокот од вршење дејност за кој данокот се утврдува според вистинскиот доход, органот за приходи на општината му ја определува висината на аконтацијата за првата година во висина на аконтацијата на даночен обврзник од иста или слична дејност за таа година.

Доколку аконтацијата на новиот даночен обврзник не може да се утврди според ставот 1 на овој член, таа ќе се утврди врз основа на тримесечниот промет на неговото работење.

Член 169

Наплатата на даноците ја врши органот за приходи на општината кај кого се води задолжението на даночниот обврзник, освен на даноците предвидени во член 160 од овој закон.

Член 170

По барање од даночниот обврзник, во оправдани случаи, органот за приходи на општината може да го одложи плаќањето на стасаниот данок (почек) или тој да се плати во повеќе рати.

Ако даночниот обврзник не се придржува за одобрените рати, органот за приходи на општината може да го стави вон сила решението за одобрување на плаќање во рати.

Одобрениот почек не го ослободува даночниот обврзник од плаќање камата за ненавремено уплатување на данокот.

Органот кој го одобрува почекот може даночниот обврзник да го ослободи од плаќање камата.

Член 171

Даноците се плаќаат во пари.

Наплатата на даноците се врши со чековни уплатници или по пат на даночна чековна книшка. Обврзниците кои своето финансиско работење го водат преку жиро-сметка своите даночни обврски можат да ги платат со налог за плаќање од жиро-сметката.

Републичкиот секретар за финансии го пропишува начинот на плаќање на обврските.

Член 172

Даноците можат да се плаќаат и со стасани обврзници од заеми издадени од Федерацијата, Републиката и општините.

При плаќањето на даноците со обврзници се лава намалување на данокот од 6% од номиналната вредност на обврзниците.

Републичкиот секретар за финансии за начинот на плаќањето на даноците, во смисла на ставот 2 на овој член, може да донесе поблиски прописи.

Член 173

По исклучок, извршниот совет на собранието на општината може да одлучи од граѓаните и од граѓанските правни лица да се прима и земјиште за отплатување на стасаниот данок.

Висината на прометната вредност на земјиштето се утврдува според прописите за експропријација.

Член 174

Пренесувањето на обврската за плаќање даноци со договор на друго лице не го обврзува органот за приходи во наплатата на даноците.

Лицето кое со договор примило врз себе обврска за плаќање данок, солидарно одговара со даночниот обврзник за наплатата на даноците.

Член 175

На износот на данокот што не е платен во пропишаниот рок, освен даноците што се плаќаат по одбивање, се плаќа камата по стапка од 12% годишно.

7. Присилна наплата на даноците

Член 176

Од даночниот обврзник што стасаниот данок не го платил во пропишаниот рок, наплатата ќе се изврши по присилен пат.

Присилната наплата на данокот се врши од оние приходи и имот чие одземање, односно продажба, би предизвикало најмала штета на даночниот обврзник.

Со присилната наплата на данокот не може да се доведе во прашање нужното издржување на даночниот обврзник, на членовите на неговото домаќинство, како и на другите лица што според законот е должен да ги издржува, ниту да биде доведено во прашање вршењето на неговата дејност од која ги остварува приходите.

По исклучок од одредбата на став 3 од овој член, на даночниот обврзник што стасаните износи на даноците не ќе ги плати во рок од 6 месеци од денот на стасаноста за плаќање, присилната наплата за тие износи може да се изврши и од имотот што му служи за вршење на дејноста, под услов сите преземени мерки за присилна наплата од другиот имот и приход од обврзникот во тој рок да биле неуспешни.

Член 177

Постапката за присилна наплата на даноците од подвижен имот ја спроведува органот за приходи на општината кај кого се води задолжението на данокот.

Ако присилната наплата треба да се изврши од предмети што се наоѓаат на подрачјето на друга општина, постапката ја води, по барање од органот кај кого се води задолжението на даночниот обврзник, органот за приходи на таа општина.

Присилната наплата од побарувањата на даночниот обврзник ја спроведува органот за приходи на општината кај кого се води долгот на обврзникот.

Член 178

Присилната наплата на даноците се врши од целокупниот имот, приходите и побарувањата на даночниот обврзник, освен од имотот, приходите и побарувањата, кои со овој закон се изземени од присилна наплата.

Органот за приходи на општината кој ја врши присилната наплата може да го попише целокупниот подвижен имот што ќе го најде во деловната просторија и во станот на даночниот обврзник, освен ако постојат докази или ако од околностите несомнено произлегува дека подвижните предмети не се негова сопственост.

За данокот од земјоделство и данокот од вршење дејност присилната наплата може да се изврши од имотот и од приходите на сите членови на домаќинството кои живееле во заедничко домаќинство со даночниот обврзник во времето кога се остварени приходите на кои се однесуваат должните даноци.

Член 179

Присилната наплата се состои од попис со проценка и продажба на имотот.

Пред пристапувањето кон присилна наплата на данокот органот за приходи на општината е должен да му достави писмена опомена на даночниот обврзник.

Попис со процена на имотот не може да се изврши пред да поминат најмалку 8 дена од приемот на опомената, а продажбата на имотот не може да се изврши пред да поминат 8 дена од извршениот попис со процената.

По исклучок, ако се попишуваат, односно продаваат стоки подложни на расипување, овие дејства можат да се вршат и во рокови локуси од осум дена.

Член 180

Присилната наплата на даноците се врши врз основа на решение за присилна наплата.

Решението за присилна наплата му се доставува лично на даночниот обврзник.

Во решението за присилна наплата, покрај другото, мора да бидат искажани решението со кое даночниот обврзник е задолжен со данок, видот и висината на долгот, времето за кое се однесува долгот, износите на каматата и дека на должникот на данокот му била врачена опомена со назначување на денот на врачувањето.

Член 181

Присилната наплата на даноците (попишување, процената и продажбата на подвижностите) ја врши овластено службено лице на органот за приходи на општината, врз основа на решението за присилна наплата.

Член 182

Пред пристапувањето кон попишување на подвижниот имот, службеното лице на органот за приходи на општината е должно да го повика даночниот обврзник за да го плати должниот износ, каматата и износот на дотогашните трошоци. Ако даночниот обврзник тоа не го стори ќе се пристапи кон попишување на подвижниот имот.

Член 183

Доколку даночниот обврзник не сака сам да ги отвори просториите и да ги покаже предметите во нив, органот за приходи е овластен да ги отвори затворените простории, мебелот и другите предмети за да може да изврши попис.

Ако се претпоставува дека подвижни предмети што се погодни за попис се скриени кај даночниот обврзник или кај друго лице, службеното лице на органот за приходи ќе ги повика да ги предадат, а доколку не постапат според повикот, ќе им се изврши личен претрес.

Дејствијата од ставовите 1 и 2 на овој член се преземаат во присуство на двајца полнолетни граѓани (сведоци).

Претрес на женски лица може да изврши само полнолетно женско лице, во прв ред, работник на општината, а ако такво нема претресот ќе го изврши и секое друго женско лице што ќе го повика службеното лице на органот за приходи.

Преземените дејствија од став 1 на овој член и лицата присутни задолжително се наведуваат во записникот за попис.

Член 184

Подвижниот имот на даночниот обврзник се попишува по следниот редослед:

- 1) готови пари;
- 2) обврзници од заем и други вредносни хартии, ако се стасани за наплата или ако можат да се есконтираат;
- 3) накит и други скапоцености и
- 4) други подвижни предмети, и тоа првенствено оние што можат лесно да се продадат.

Даночниот обврзник може да понуди редослед според кој ќе се изврши пописот на подвижниот имот.

Извршителот е должен да ја усвои понудата на даночниот обврзник за редоследот на пописот на подвижниот имот, ако на тој начин не се отежнува наплатата на данокот.

Член 185

Попишувањето на подвижни предмети се врши во присуство на даночниот обврзник, односно на некој од полнолетните членови на домаќинството и еден сведок, а ако обврзникот е граѓанско-правно лице, во присуство на неговиот застапник и еден сведок.

Член 186

Ако пописот е извршен во отсуство на даночниот обврзник или на член на домаќинството односно на неговиот застапник, на вратата на станот, односно на деловната просторија на обврзникот службеното лице на органот за приходи ќе залепа известие за извршениот попис со назначување на местото каде обврзникот може да го види записникот. Ова ќе се внесе во записникот.

Пописот од став 1 на овој член се врши во присуство на двајца сведоци.

Член 187

Ако подвижните предмети се попишани порано, попис на тие подвижни предмети се спроведува со ставање забелешка на првиот записник за попис.

Ако поранешниот попис е извршен од страна на судот, по барање од органот за приходи на општината, судот во својот записник за попис ќе внесе забелешка за повторниот попис.

За повторниот попис од став 2 на овој член се известува даночниот обврзник.

Член 188

Истовремено со пописот се врши и процена на предметите.

Процената, по правило, ја врши службеното лице на органот за приходи. Тој, во посложени случаи, може да повика и друго лице за проценител. По барање од даночниот обврзник органот за приходи е должен да повика проценител, но не е должен да го прифати лицето што го предлага обврзникот.

Член 189

Ако трето лице, кое е присутно при пописот, истакне свое право над попишаните подвижни предмети, или ако даночниот обврзник изјави дека на тие предмети има право трето лице, тоа ќе се констатира во записникот за попис.

Во случаите од став 1 на овој член органот за приходи е должен за попишувањето на тие предмети да го извести третото лице и да го упати дека во рок од осум дена од денот на известувањето може да поднесе излачна тужба до судот. Ако тоа лице во тој рок не поднесе доказ дека поднело тужба, постапката за присилно наплатување ќе продолжи како да немало приговор.

Ако лицето од ставот 2 на овој член било присутно на пописот, се известува усно и тоа се констатира во записникот.

Со поднесувањето на доказ за поднесена излачна тужба се одлага продажбата на попишаните предмети за кои е поднесена тужбата до завршувањето на спорот.

Во оправдани случаи органот за приходи може да ја одложи продажбата на предметите и кога тужбата е поднесена по истекот на рокот од ставот 4 на овој член, но најмногу за пет дена.

Ако попишаните предмети се продадат пред истекот на рокот од осум дена, а поради тоа третото лице биде оштетено тоа има право на надоместување на претрпената штета.

Член 190

За извршениот попис и за процената на подвижниот имот службеното лице на органот за приходи составува записник во кој се внесуваат сите податоци и поединости од пописот.

Записникот го потпишуваат службеното лице на органот за приходи, даночниот обврзник, односно неговиот застапник, присутните сведоци и проценителот.

Неписмените лица кои учествуваат во извршувањето наместо потпис ставаат отисок на десниот палец. На ваквите лица записникот ќе им се прочита. Ова ќе се внесе во записникот.

Ако даночниот обврзник односно неговиот застапник одбие да го потпише записникот, службеното лице на органот за приходи тоа ќе го констатира во записникот.

Член 191

Попишаните подвижни предмети му се оставаат на чување на даночниот обврзник.

По исклучок, при постоење на основано сомневање дека даночниот обврзник ќе ги отуѓи пропишаните предмети, органот за приходи на општината може да ги одземе од обврзникот и да ги даде на чување на друго лице.

Член 192

Кога пропишаните подвижни предмети му се дадени на чување на друго лице, приемот се потврдува во записникот за попис.

Член 193

Попишаните готови пари, вредносните хартии и драгоценостите се одземаат од даночниот обврзник, а за тоа му се издава потврда.

Член 194

Ако даночниот обврзник заплнетите предмети што му се оставени на чување ги отуѓи, уништи или оштети, органот за приходи на општината е должен да поднесе кривична пријава, а за наплатувањето на долгот ќе се изврши нов попис без одделно решение.

Член 195

Важноста на пописот престанува ако присилната продажба не се изврши во рок од три месеци од денот на пописот, односно од денот на соопштувањето на одлуката по жалбата, односно по донесувањето на правосилната пресуда.

Член 196

Присилната продажба, по правило, се врши со јавно наддавање.

Присилната наплата ја врши извршителот.

Со пропишаните подвижни предмети, чиј промет не е слободен (злато, девизи и др.) се постапува според прописите за промет со тие предмети.

Член 197

Јавното наддавање се закажува со оглас.

Огласот за јавно наддавање ги содржи:

- а) презимето, името и адресата на даночниот обврзник;
- б) времето и местото на јавното наддавање;
- в) список на предметите што ќе бидат изложени на јавното наддавање, со опис и назначување на проценета вредност и назначување на местото каде можат да се видат;
- г) забелешка дека купопродажната цена мора да се положи на јавното наддавање и дека продажбата нема да се изврши ако не се постигне половината од утврдената цена.

Член 198

Времето и местото на продажбата ги определува органот за приходи на општината, водејќи сметка за можностите за поповолна продажба на пропишаните подвижни предмети.

Член 199

Огласот за јавно наддавање му се доставува на даночниот обврзник најмалку пет дена пред извршувањето на јавното наддавање.

Огласот се објавува со истакнување на табла или на друг вообичаен начин во општината на чие подрачје се врши јавното наддавање. Објавувањето може да се изврши и на други места и да се достави до организациите на здружениот труд и други организации за кои се смета дека ќе се појават како купувачи.

Органот за приходи на општината може огласот за јавно наддавање да го објави и во печатот.

Член 200

Кон јавното наддавање се пристапува доколку се јават најмалку двајца понудувачи.

На јавното наддавање не може да учествува даночниот обврзник, член на неговото домаќинство, застапникот на правното лице, како и работниците кои учествувале во постапката при пописот и продажбата.

Член 201

Заплнетите подвижни предмети се изложуваат за јавно наддавање одделно, почнувајќи од цената што е утврдена при процената, при што купувачите ќе се повикаат да понудат поголема цена.

Продажбата на повеќе разновидни подвижни предмети по заедничка цена (групна продажба) може да се изврши само со согласност на даночниот обврзник.

Ако ниту еден понудувач не понуди цена што е утврдена со процената, пропишаните подвижни предмети ќе се продадат по пониска цена, но не помала од половината на вредноста утврдена со процената.

Член 202

Купувачот е должен купопродажната цена да ја положи веднаш. Ако тоа не го стори, јавното наддавање продолжува како понудата да не била дадена.

Купувачот е должен на лице место да ги преземе купените предмети.

Член 203

Кога се изложени на продажба повеќе предмети, јавното наддавање се прекинува штом ќе се постигне износот од продадените подвижни предмети, со кој се покриваат долгот, каматата и трошоците. Другите предмети му се враќаат на даночниот обврзник.

Член 204

Во текот на јавното наддавање органот за приходи води записник.

Во записникот се наведува времето и местото на јавното наддавање, имињата на понудувачите и износите на понудите, имињата на купувачите и постигнатата продажна цена.

Член 205

Ако за некои од пропишаните предмети на првото наддавање не се постигне ни половина од проценетата вредност, ќе се закаже второ јавно наддавање на кое продажбата ќе се изврши без оглед на висината на постигнатата цена.

Член 206

Ако првото јавно наддавање било неуспешно, поради немање купувачи или поради ниски понуди, органот за приходи на општината, наместо да определи второ јавно наддавање, може да донесе решение продажбата да се изврши преку посебна комисија од тројца членови што тој ќе ја определи.

Комисијата може да определи продажбата да се изврши непосредно преку комисионен дуќан во истото или друго место, или на друг погоден начин.

Продажбата преку комисија не може да се изврши по цена помала од половината на проценетата вредност на предметите.

За продажбата што е извршена комисиски се составува посебен записник, во кој се внесуваат податоци за извршената продажба и за направените трошоци.

Записникот го потпишуваат членовите на комисијата и купувачот, односно претставникот на комисиониот дуќан, ако продажбата е извршена преку него.

Член 207

Трошоците во постапката за присилна наплата паѓаат на товар на даночниот обврзник.

Трошоците изнесуваат:

- 1% од износот на главниот долг и каматата — за пописот и
- 1% од износот на главниот долг и каматата — за продажбата.

Покрај трошоците од став 2 на овој член, даночниот обврзник ги поднесува и трошоците за секој излез на службеното лице на органот за приходи, во врска со пописот и продажбата. Износот на овие трошоци го определува општината.

Другите трошоци (трошоците за чување и превоз на предмети и сл.) ги поднесува даночниот обврзник во стварниот износ.

На проценителите и на сведоците им следува надоместок од час на товар на даночниот обврзник. Висината на надоместокот го определува општината.

Член 208

Од вкупно наплатениот износ по присилен пат, прво се намируваат трошоците за присилната наплата, каматата и паричните казни, за даночните прекршоци, а најпосле должниот данок.

Распоредување на вкупно наплатените износи по присилен пат, во смисла на став 1 од овој член, се врши преку распоредно решение. Примерок од распоредното решение му се доставува на даночниот обврзник.

Член 209

Органот за приходи на општината има право да изврши наплатување на даноците и од побарувањата на даночниот обврзник од други лица, како и од личните доходи од работен однос.

Извршувањето на побарувањата од други лица и од личниот доход на даночниот обврзник се спроведува врз основа на решение за присилна наплата со кое на обврзникот му се забранува да располага со тие побарувања, а на неговиот должник, односно исплатителот на личните доходи му се налага исплатувањето да го изврши на органот за приходи на општината.

Ако должникот на даночниот обврзник не постапи по решението со кое е определена присилна наплата, наплатата од него ќе се изврши присилно.

Кога даноците се наплатуваат од побарувањата на даночниот обврзник кај организации на здружениот труд, државните органи и други организации, а тие не постапиле по решението во смисла на став 2 од овој член, органот за приходи на општината ќе донесе решение за наплата на даноците од нивната жиро-сметка и ќе го достави на извршување до Службата на општественото книговодство.

Член 210

Решението со кое на даночниот обврзник му се забранува да располага со побарувањата се доставува до него и до неговиот должник.

Должникот на даночниот обврзник, во рок од осум дена од денот на приемот на решението, може да поднесе приговор до органот за приходи на општината ако долгот не постои, ако долгот е условен, ако не стасал за наплатување и сл.

Член 211

Ако должникот на даночниот обврзник поднел приговор со кој се оспорува извршувањето на решението, но органот за приходи на општината не го усвоил приговорот, должен е по спорното прашање да поднесе тужба до судот.

Ако судот ја уважи тужбата во целост, а во меѓувреме должникот ја намирил својата обврска спрема даночниот обврзник, должникот во висина на својата обврска солидарно одговара со обврзникот.

Одредбата од став 2 на овој член не се применува ако даночниот обврзник во меѓувреме ја намири својата обврска.

Член 212

Ако органот за приходи на општината најде дека постои опасност даночниот обврзник да ја спречи наплатата на обврските, по присилен пат, со решение може да определи мерки за нејзиното обезбедување.

Решението од став 1 на овој член мора да биде образложено и се донесува без претходно известување на даночниот обврзник.

Член 213

Ако постои основано сомневање дека даночниот обврзник ќе ја попречи наплатата на уште нестасаните даноци, можат да се преземат мерки за обезбедување на наплатата.

Мерките за обезбедување на наплатата се состојат во попис на подвижниот имот, забрана на располагање со побарувањата на даночниот обврзник, одземање на подвижни предмети и предбележано заложно право на неподвижности.

Трошоците за постапката за обезбедување плаќање на нестасани обврски нема да се наплатат од даночниот обврзник, ако тие побарувања бидат исплатени во рокот на стасаноста.

Во постапката за обезбедување плаќање на нестасаните обврски сообразно се применуваат одредбите на овој закон за присилна наплата.

Член 214

Предмет на присилна наплата на данокот не можат да бидат:

- 1) облеката, обувките, постелнината, садовите и шторотот што му се неопходно потребни на даночниот обврзник и на членовите на неговото домаќинство;
- 2) креветите, односно леглата, како и најпотребниот мебел на даночниот обврзник и на членовите на неговото домаќинство;
- 3) книгите и приборот што му се потребни на даночниот обврзник и на членовите на неговото домаќинство;
- 4) храната и огреветот за 4 месеци за даночниот обврзник и за членовите на неговото домаќинство;
- 5) примањата по основ на инвалиднина и додаток на деца;
- 6) две третини од нето личниот доход и од примањата по основ на социјално осигурување;
- 7) имотот на малолетниците во обем кој обезбедува приходи нужни за нивно издржување;
- 8) дневниците, патните трошоци и слично;
- 9) стипендиите и наградите на учениците во стопанството;
- 10) надоместокот за работа на осудените лица во казнено-поправителните установи;
- 11) примањата на војниците и
- 12) примањата по основ на законско издржување.

Член 215

Постапката за присилна наплата на даноците не може да се врши ноќе, во недела, како и во денови на државни празници.

Член 216

По барање од органот за приходи на општината, органите за јавна безбедност се должни да укажат помош при извршувањето на присилната наплата.

Укажаната помош од ставот 1 на овој член се констатира во записникот.

Член 217

Присилната наплата на даноците од недвижен имот на даночниот обврзник ја врши судот, по барање од органот за приходи на општината.

Постапката од став 1 на овој член е итна.

Органот за приходи на општината може на судот да му ги предложи сите видови за извршување на наплатата од недвижности и тоа поединечно по одделни делови на недвижности, или од сите недвижности на даночниот обврзник.

Член 218

Жалбата против решението за присилна наплата, како и против поединечните дејствија во постапката за присилна наплата (пописот, процената, продажбата и сл.), може да се поднесе во рок од 8 дена од доставувањето на решението, односно од извршувањето на поединечните дејствија.

Во жалбата даночниот обврзник не може да истакнува околности што веќе биле истакнати во постапката за обложување.

Постапката по став 1 на овој член е итна.

Член 219

Ако извршените дејствија од присилната наплата се ставаат во сила, поради приговор или жалба на даночниот обврзник, трошоците на присилната наплата паѓаат на товар на органот по чие барање е покрената постапката.

IV. ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ**1. Евидентирање на сметките на обврзниците од продадени стоки, извршени услуги и остварени приходи****Член 220**

Даночните обврзници, кога остваруваат приходи од организации на здружениот труд и од други организации, од државни органи и од граѓанско-правни лица, за испорачани стоки и извршени услуги, како и кога остваруваат приходи од имот, се должни, пред да поднесат сметка, односно потврда заради исплата, тие сметки да ги поднесат до органот за приходи на општината во која се задолжуваат со даноци заради евидентирање.

Ако даночниот обврзник не ги платил стасаните обврски, органот за приходи на општината ќе стави на сметката, односно на потврдата, налог до исплатителот при исплатата да ги запре стасаните даноци.

На граѓаните што се вработени, а остваруваат приходи од други организации на здружениот труд, државни органи и приватни правни лица, исплатата на приходите од став 1 на овој член се врши преку исплатната благајна каде што лицето е во постојан работен однос.

Републичкиот секретар за финансии донесува лоблиски прописи за начинот на евидентирање на сметките, односно на потврдите и за наплатата на даноците, односно исплатата на приходите според ставовите 1 и 2 на овој член.

2. Отпишување на должни даноци**Член 221**

Должните даноци што не можат да се наплатат по присилен пат се отпишуваат како ненаплатливи.

Должните даноци се сметаат за ненаплатливи:

1. Ако даночниот обврзник умрел или се иселил во непознато место, а не оставил подвижен или не-

подвижен имот од кој би можел данокот да се наплати. Ако иселениот даночен обврзник се врати или се дознае неговиот престој, тој повторно се задолжува со отпишаниот данок, доколку не настапила застареност на правото за наплатување на данокот.

2. Ако по присилната наплата, која секоја година се вршела без успех, должниот данок не можел да се наплати ни по третата година од денот на стасаноста. По исклучок, данокот може да се отпише и пред истекот на третата година ако при присилната наплата се утврди дека нема изгледи за неговата наплата во догледно време.

Не се сметаат за ненаплатливи и не можат да се отпишат должните даноци за кои постои емство според одредбите на овој закон.

Ако со извршувањето на наплатата на даноците би се довело во прашање нужното издржување на даночниот обврзник и на членовите на неговото домаќинство, како и на лицата што според законот е должен да ги издржува, извршниот совет на општината може да одлучи должните даноци во целост или делумно да се отпишат.

Член 222

На даночните обврзници ќе им се отпише обложениот данок за тековната година ако примаат постојана социјална помош од општината.

3. Браќање на повеќе или погрешно уплатен данок**Член 223**

Браќањето на повеќе или на погрешно уплатениот данок го врши, по барање од даночниот обврзник, органот за приходи на општината.

Решението за браќање на данокот, со налог за готовинска исплата, се доставува до Службата на општественото книговодство кај која се води сметката.

4. Емство**Член 224**

Ако данокот не можел да се наплати од имотот на даночниот обврзник, наплатата ќе се изврши од имотот на членовите на неговото домаќинство.

Ако даночниот обврзник, за да ја одбегне обврската за плаќање на данокот, го отуѓил имотот со правна работа во полза на друго лице, органот за приходи на општината може таквата правна работа да ја побива пред судот, доколку купувачот знаел за таквата намера на обврзникот.

За наплатата на данокот што се плаќа по пат на запирање емчи исплатителот.

Член 225

Даночниот обврзник на данокот од вршење на дејности кој отуѓува машини, уреди или друг инвентар што му служи за вршење на дејноста или го отуѓува дуќанот во целост е должен да ги намирами претходно своите обврски за плаќање на данокот.

Ако новиот сопственик го преземе имотот од став 1 на овој член, а стасаниот данок не е платен, за наплата на данокот солидарно емчи со даночниот обврзник до висината на вредноста на преземениот имот.

Член 226

Ако повеќе лица остваруваат лични доходи со заедничко вршење дејност, присилната наплата на данокот што отпаѓа на одделен даночен обврзник може да се изврши од целокупниот имот со кој таквата заедничка дејност се врши.

Член 227

Граѓаните кои отуѓуваат или стекнуваат недвижен имот се должни, при заверувањето на потписите на договорот за купопродажба на имот кај надлежниот суд, да поднесат доказ за платениот стасан данок.

При поднесувањето на барањето до судот за пренос на недвижности по основ на порамнување кај судот, како и по одлука на судот врз основа на признање на поранешниот сопственик за продажба на недвижности, граѓаните од кои по тие основи се врши пренос на недвижности, како и граѓаните на кои се врши тој пренос, се должни да го донесат доказ за платениот стасан данок.

Без доказ за платен стасан данок, во смисла на ставовите 1 и 2 од овој член, не може да се изврши заверување на договор, односно не може да се врати пресудата за пренос на недвижноста, односно не може да се изврши пренос на недвижниот имот во јавните книги.

За граѓаните кои се здобиваат со недвижен имот на подрачјето на општината на која немаат живеалиште, судот кој ќе изврши заверување на договорот за пренос на имот, како и судот кај кого е извршен преносот на недвижноста во смисла на став 2 од овој член, должен е еден примерок од договорот, односно од одлуката на судот да му достави на органот за приходи на општината на чие подрачје е живеалиштето на лицето на кое се врши преносот на недвижноста и тоа во рок од 30 дена од денот на заверувањето на договорот, односно од денот на донесувањето на одлуката на судот, врз основа на која се врши преносот на сопственоста на недвижноста.

Член 228

Општествено-политичките заедници имаат првенствено право на наплата на данокот, каматата, трошоците за присилно извршување и паричните казни од доходите, приходите и од имотот на даночниот обврзник.

Член 229

Општината може да пропише одобрение за вршење на одделни занаетчиски дејности (угостителска дејност, превозничка дејност, како и на други дејности) да му се издаде на граѓанин, под услов еден или повеќе граѓани да дадат писмена изјава со која емчат за исплатата на неговите даночни обврски.

Со прописот од став 1 на овој член може да се предвиди емството да се однесува на целиот имот или само на определен дел од имотот на емецот, како и извршувањето на обврските на емецот да се обезбедува со залог или на друг начин.

5. Застареност

Член 230

Правото на облог со данок, како и правото на поведување прекршочна постапка поради повреда на одредбите на овој закон, застарува за пет години по истекот на годината во која требало да се изврши облогот, односно во која е извршена повредата на одредбите на овој закон.

Правото на општествено-политичката заедница за наплата на даноците, како и правото за наплата на каматата, за присилно извршување и на паричните казни поради повреда на одредбите на овој закон, застарува за пет години по истекот на годината во која требало да се изврши наплатата.

Правото на даночниот обврзник на враќање на неправилно или повеќе уплатените износи на име данок, камата, трошоци за присилно извршување и на парични казни застарува за пет години по истекот на годината во која е извршена уплатата.

Член 231

Текот на застареноста на правото за облог со данок се прекинува со секое службено дејствие на органот за приходи на општината заради облог со данок, а правото за обнова на постапката со давањето на знаење на даночниот обврзник.

Текот на застареноста на правото на наплата на данокот, каматата, трошоците за присилно извршување и паричните казни се прекинува со секое

службено дејствие на органот за приходи на општината извршено заради наплата, што му е ставено на знаење на даночниот обврзник за тие обврски.

Текот на застареноста на правото на враќање на неправилно или повеќе наплатениот данок, каматите, трошоците за присилно извршување и паричните казни се прекинува со секое дејствие на даночниот обврзник, односно на казненото лице, преземено кај надлежниот орган заради враќање.

По секој прекин на текот на застареноста, настапува нов тек на застареност.

Во секој случај застареноста настапува по истекот на 10 години од денот кога за првпат почнала да тече.

Член 232

Одредбите на Законот за застареноста на побарувањата, доколку не се во спротивност со овој закон, важат и за застареноста на правото на облог и наплата на даноците.

6. Книжење на даноците

Член 233

Даноците се книжат според начелото на двојно книжење по пат на копирање, а според пропишаниот сметководствен план.

Книжењето на даноците го врши органот за приходи на општината.

Член 234

Книжењето на даноците мора да биде организирано и водено така што да обезбедува увид на даночните обврзници, општествено-политичките заедници, органите за контрола и на другите заинтересирани во задолженијата и раздолженијата со даноци по изворите и видовите на обврски и поединечно по обврзници.

Органот за приходи на општината е должен да обезбеди уредно и ажурно книжење на даноците, така што состојбата во книговодството да одговара на вистинската состојба на задолженијата и раздолженијата.

Член 235

По истекот на годината органот за приходи на општината е должен да изготви годишна завршна сметка за односната година.

Годишната завршна сметка на даноците ја одобрува собранието на општината.

Годишната завршна сметка на даноците мора да се изготви најдоцна до 31 мај наредната година.

Член 236

Републичкиот секретар за финансии ќе донесе поблиски прописи за книжењето на даноците, како и за сметководствениот план за книжење на даноците.

V. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 237

Даночниот обврзник-граѓанинот или приватното правно лице ќе се казни за прекршок со парична казна од 1.000 до 20.000 динари:

1) ако во пропишаниот рок не ги пријави настанатите промени на условите за престанување на даночните ослободувања, олеснувања или намалувања (член 40 став 2; 44 став 2; 45 став 4; 46 став 3 и член 116 став 3);

2) ако не води, или неуредно или неажурно или неточно ги води, работните книги (член 70 и 71);

3) ако прометот не го евидентира преку регистар-каса (член 68);

4) ако работните книги не ги чува во работните простории (член 72 став 1);

5) ако не дозволи преглед и контрола на работните книги, работните и други простории, имотот што подлежи на плаќање даноци и слично, или го

попечува прегледот и контролата (член 72 став 2 и член 151);

6) ако не поднесе даночна пријава (член 135 став 1 и 2, 137 став 1 и 2 и член 139);

7) ако не го пријави почнувањето на вршењето на дејноста, односно остварувањето на приходите (член 136 и 140);

8) ако со даночната пријава не поднесе биланс на приходите и на расходите и другата документација (член 138) и

9) ако по покана од органот за приходи на општината не ги даде податоците потребни за облог со данок, надвор од даночната пријава (член 148).

Покрај паричната казна за прекршоците од точките 2, 3, 5 и 9 од став 1 на овој член на сторителот може да му се изрече и заштитна мерка одземање на дозволата за вршење дејност во траење до една година.

За прекршок од став 1 на овој член ќе се казни и одговорното лице во граѓанското правно лице со парична казна до 5.000 динари.

Член 238

Даночниот обврзник на кој врз основа на работните книги, сметките за испорака на стоки и за извршените услуги што е должен да ги евидентира, или на друг начин, ќе му се утврди дека пријавил личен доход, односно приход, во помал износ отколку што тој фактички изнесува, или дека не го пријавил приходот, односно имотот, иако износот на данокот што отпаѓа на непријавениот личен доход, односно имот, не повлекува кривична одговорност за даночно затајување, ќе се казни за прекршок со парична казна до петкратен износ на данокот кој отпаѓа на помалку пријавениот доход, односно приход, или на помалку пријавениот имот.

Покрај паричната казна од став 1 на овој член, на обврзникот може да му се изрече и заштитна мерка, одземање на дозволата за вршење дејност во траење до една година.

Член 239

Со парична казна до петкратен износ на неплатениот данок ќе се казни за прекршок граѓанинот кој користи дополнителен труд од други лица, ако не го пресмета и уплати данокот (член 160 став 3), што според одредбите на овој закон е должен сам да го пресмета и да го уплати данокот во рокот определен со овој закон (член 26).

Член 240

Организацијата на здружениот труд, друга организација или друго општествено-правно лице и граѓанско-правно лице ќе се казни за прекршок со парична казна до 50.000 динари ако данокот по одбивање го уплати во корист на друга општествено-политичка заедница, а не во полза на онаа на која тој данок ѝ припаѓа.

За прекршокот од став 1 на овој член ќе се казни со парична казна од 300 до 5.000 динари и одговорното лице во односната организација.

Член 241

Со парична казна до петкратен износ од неплатениот данок по одбивање ќе се казни за прекршок општественото правно лице, ако при исплатата на личниот доход, односно приход, не го пресмета и не го уплати соодветниот износ на данокот на односната сметка, со намера да го одбегне неговото плаќање (член 160).

Со парична казна од 1.000 до 5.000 динари ќе се казни за прекршок од став 1 на овој член и одговорното лице во општественото правно лице и во државниот орган.

Член 242

Со парична казна од 5.000 до 50.000 динари ќе се казни општественото правно лице:

1) ако не го пресмета, запре и уплати данокот на вкупниот приход во рокот од член 108 ставовите 2, 3, 4;

2) ако по барање од органот за приходи не даде податоци во определениот рок (член 149);

3) ако не дозволи увид во деловните книги по однос на даночните обврзници (член 151 став 2) и

4) ако не постапи по решението односно налогот на органот за приходи на општината (член 209 став 2 и член 220 став 2).

За прекршокот од став 1 на овој член ќе се казни со парична казна од 1.000 до 5.000 динари и одговорното лице во општественото правно лице и во државниот орган.

Член 243

Со парична казна од 500 до 5.000 динари ќе се казни за прекршок одговорното лице во државен орган:

1) ако во определениот рок не достави до органот за приходи на општината список на земјоделските домаќинства со пресметан катастарски приход, односно список на обврзниците на придонесите (член 145);

2) ако во определениот рок не достави одобрение за вршење дејност, односно одобрение за употреба на зграда (член 142 и 143) и

3) ако завери договор за пренос на сопственост на недвижност без доказ за платен данок (член 227 став 3).

Член 244

Со парична казна од 500 до 5.000 динари ќе се казни за прекршок одговорното лице во органот за приходи на општината:

1) ако во определениот рок не издаде општ односно индивидуален повик за поднесување даночни пријави за облог (член 135 ставовите 1 и 2);

2) ако не го изврши облогот со данок во определениот рок или ако не достави решение во определениот рок (член 152 и член 153);

3) ако изврши облог со данок на основица помала од приходот пријавен од даночниот обврзник, односно помал од податоците со кои располага органот за приходи (член 134);

4) ако не ја достави жалбата со сите списи за решавање до второстепениот орган во определениот рок (член 156);

5) ако не постапи по забелешките на второстепениот орган по поништеното првостепено решение по жалба;

6) ако не покрене обнова на постапка за облог со данок во случај да постојат причини за тоа (член 158);

7) ако не пресметува камата на должни даноци (член 175);

8) ако евидентира сметки спротивно на член 220 и

9) ако не изготви завршна сметка на даноците во определениот рок (член 235 став 3).

Член 245

Постапката за прекршоците поради повреда на одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на него ја води и решение за прекршок донесува органот за приходи на општината, доколку со овој закон поинаку не е определено.

По исклучок од став 1 на овој член за прекршоците од членовите 243 и 244 постапката ја води и решение за прекршок донесува Републичката инспекција за приходи.

Против решението од став 2 на овој член не е допустена жалба.

Член 246

Во поглед на застареноста на водењето на прекршочната постапка, наплатата на паричната казна и рокот за жалба се применуваат одредбите на овој закон, а во сè друго се применуваат одредбите на Законот за прекршоците.

VI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 247

Доколку со овој закон и со прописите донесени врз основа на него поинаку не е определено, во постапката за облог со даноци сообразно ќе се применуваат одредбите од Законот за општата управна постапка.

Член 248

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за даноците на граѓаните („Службен весник на СРМ“, број 12/76, 44/76 и 4/77).

На облогот со даноците за 1977 година што се врши назазад во 1978 година ќе се применуваат прописите што биле во важност до влегувањето во сила на овој закон, а по постапката предвидена со овој закон.

Член 249

По исклучок од член 10 од овој закон Републиката и општините прописите за стапките на даноците за 1978 година ќе ги донесат најдоцна до 28 февруари 1978 година.

Член 250

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на неговото објавување во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“, а ќе се применува од 1 јануари 1978 година.

609.

Врз основа на член 376, став 1, алинеја 6 од Уставот на Социјалистичка Република Македонија, Претседателството на Социјалистичка Република Македонија издава

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ЛЕКОВИ

Се прогласува Законот за производство на лекови,

што Собранието на Социјалистичка Република Македонија го донесе на седницата на Соборот на здружениот труд, одржана на 23 декември 1977 година.

Бр. 06-3131

23 декември 1977 година

Скопје

Претседател
на Претседателството на СРМ,
Видоје Смилевски, с. р.

Претседател
на Собранието на СРМ,
Благоја Талески, с. р.

ЗАКОН ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ЛЕКОВИ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Заради заштита на животот и здравјето на луѓето и животните, производството и изработката на лекови, како производи од посебно значење, се врши на начин и под услови определени со овој закон.

Член 2

Лекови во смисла на овој закон, се оние производи кои со сојузни прописи се определени за лекови.

Член 3

Лекови и лековити супстанции можат да произведуваат само организации на здружениот труд што исполнуваат санитарно-хигиенски услови, што имаат потребни високостручни кадри, соодветни уреди, опрема и простории за производство, изработка, испитување, контрола и сместување на лекови и кои се регистрирани за вршење на таа дејност.

Со производство на лекови не можат да се занимаваат физички лица.

II. УСЛОВИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ЛЕКОВИ

Член 4

Организациите на здружениот труд што произведуваат лекови мораат да ги исполнуваат следниве услови:

1) да имаат работници со висока стручна подготовка под чиј надзор се врши производство, изработка, контрола, сместување, чување и издавање на лекови (дипломирани фармацевти, хемичари, технолози, лекари, ветеринари и други), а организациите на здружениот труд што произведуваат инфузиони раствори должни се да имаат фармацевт специјалист од соодветна област;

2) да имаат работник со висока стручна подготовка и со соодветна специјализација за испитување на лекови по чие одобрение одделни серии лекови можат да се пуштаат во промет;

3) да имаат соодветни уреди и опрема за производство, испитување и контрола на лекови и

4) да имаат соодветни простории во кои се обезбедени услови за производство и сместување на лекови.

Член 5

Престорите во кои се произведуваат лекови мораат да ги исполнуваат следниве услови:

1) да се изградени од цврст градежен материјал со соодветни димензии, чии ѕидови и подови овозможуваат одржување на хигиенски услови;

2) да овозможуваат атмосфера и температура што ја одржуваат исправноста на лековите;

3) да се обезбедени со истечна хигиенски исправна вода и прописна канализација;

4) да се обезбедени со уреди и средства неопходни за одржување на општата хигиена.

Републичкиот санитарен инспекторат утврдува дали се исполнети условите од ставот 1 на овој член.

Член 6

Организацијата на здружениот труд која произведува лекови мора да има и соодветни простории за сместување на суровини и готови производи и за чување на лесно запаливи и други материјали, кои се чуваат под посебни услови и во посебни простории.

Престорите наведени во став 1 од овој член, во поглед на осветленоста, температурата и влажноста мора да одговараат на барањата пропишани со Југословенската фармакопеја.

Член 7

Организациите на здружениот труд што произведуваат лекови, вршат редовна контрола на секоја серија произведени лекови во сопствени лаборатории.

Испитувањето и контролата на лековите се врши според одредбите на Законот за пуштање на лековите во промет.

Член 8

Амбалажата во која се пакуваат произведените лекови, која доаѓа во непосреден допир со лекот, се изработува од материјал кој не влијае неповолно на хемиските и физичките својства на лекот и не содржи материји кои можат да бидат штетни по здравјето на луѓето.

Член 9

Лековитите супстанции кои се набавуваат како суровина за производство на лекови, пред нивната употреба, задолжително се испитуваат во сопствена контролна лабораторија или во друга организација на здружениот труд овластена за испитување на лекови.

Лабораторијата, односно овластената организација на здружениот труд од ставот 1 на овој член издава потврда (атест) за квалитетот и исправноста на суровината. Сите примероци чиј квалитет е контролиран мораат да се чуваат најмалку 3 години.

Член 10

Лековитите супстанции кои се употребуваат како суровина за производство на лекови носат контролен лабораториски број за исправноста.

Член 11

Организацијата на здружениот труд што произведува инфузиони раствори должна е да има:

- просторија за сместување и грубо миеење на материјали со хемиски средства;
- просторија за фино миеење;
- просторија за изработка на вода за инекции и стерилизација;
- просторија за асептички работи;
- просторија за сува стерилизација на амбалажата за раствори (шишиња);
- лабораторија за вршење контрола на суровините, супстанците, шишињата, затворачите и на финалните производи;
- лабораторија за подготовка на инфузиони раствори која има соодветна опрема и апаратура за приготвување на овие раствори;
- лабораторија за инфузиони раствори која има соодветна опрема и апаратура за комплетно хемиско микробиолошко и фармаколошко испитување на овие раствори по однос на идентификација, квантитативниот состав, чистотата и микробиолошката контаминација;
- магацински простор за сместување на суровините, посебно за издавање на финални производи.

Член 12

Организациите на здружениот труд што произведуваат инфузиони раствори должни се да вршат редовна контрола на секоја произведена серија и да водат евиденција за извршените испитувања на инфузионите раствори, во одделна книга што ја заверува општинскиот орган на управата надлежен за работите на здравството. Книгата им е достапна на органите овластени за вршење надзор.

Член 13

Во производството на лекови не можат да бидат вработени лица што боледуваат од одредени заразни болести и клицоносители, како и лица токсикомани и алкохоличари.

Член 14

Организацијата на здружениот труд може да започне со производство на лекови откако за тоа ќе добие одобрение од Републичкиот санитарен инспектор дека ги исполнува техничките, санитарно-хигиенските и другите услови.

III. ИЗРАБОТКА И ИЗДАВАЊЕ НА ЛЕКОВИ ВО АПТЕКИТЕ

Член 15

Под изработка на лекови во аптеките се смета подготвување на лекови од лековити супстанции и дроги и издавање на такви лекови врз основа на рецепт од лекар, стоматолог, односно дипломиран ветеринар, магистрални лекови, како и галенски препарати, а според прописите на Југословенската фармакопеја и другите прописи.

Член 16

Аптеките, односно аптекарските станици што изработуваат магистрални и галенски препарати мораат да ги исполнуваат следниве услови:

- да имаат работници со висока стручна подготовка (дипломирани фармацевти) под чиј надзор се врши изработка, сместување, чување и испитување на лековити супстанции и издавање на лекови;
- да имаат соодветна опрема, уреди и простории за изработка, испитување, сместување и издавање лекови, за кои Републичкиот санитарен инспектор ќе утврди дека ги исполнуваат техничките и санитарно-хигиенските услови.

Член 17

Магистралните лекови и галенските препарати ги подготвува дипломиран фармацевт, а под негов надзор може да ги подготвува и фармацевтски техничар.

Член 18

Издавањето на лекови во аптеката и во аптекарската станица го врши дипломиран фармацевт. Фармацевтскиот техничар издава само готови лекови, освен лекови што содржат опојни дроги и психотропни супстанции.

Член 19

Аптеката и аптекарската станица се должни да држат и издаваат исправен лек. За неисправен лек се смета лекот:

- 1) чие органолептичко својство (изглед, вкус, мирис) под дејство на хемиски и други процеси е изменето во однос на својствата кои треба да ги има по прописите на Југословенската фармакопеја и по другите прописи;
- 2) ако му поминал рокот на употребата;
- 3) ако се утврди неисправност на квалитативниот и квантитативниот состав на лекот.

Член 20

Ако аптеката, односно аптекарската станица издава готов лек во количество помало од оригиналното пакување, должна е на опаковката во која се издава тоа количество на лек да назначи:

- 1) име на лекот;
- 2) начин на употреба на лекот;
- 3) рок на траење на лекот;
- 4) број и дата на сериското производство на лекот;
- 5) име и место на аптеката, односно аптекарската станица;
- 6) дата на издавањето на лекот.

Член 21

Ако аптеката, односно аптекарската станица врши препакување од оригиналното пакување во друга опаковка, должна е препакувањето да го врши под условите кои обезбедуваат да не дојде до промена на специфичното дејство на лекот поради дејство на надворешни фактори (светлост, температура, влага и сл.).

Препакуваниот лек во друга опаковка се чува на ист начин и под исти услови под кои се чува лекот во оригиналното пакување.

IV. НАДЗОР НАД ПРОИЗВОДСТВОТО, ИЗРАБОТКАТА И ИЗДАВАЊЕТО НА ЛЕКОВИТЕ

Член 22

Надзор над производството, изработката и издавањето на лекови, како и над просториите за производство, изработка, испитување и контрола на лековите во Републиката, врши Републичкиот санитарен инспекторат.

Член 23

Во вршењето на надзорот над производството, изработката и издавањето на лекови, органот од член 22 е овластен:

1) да зема потребен број на мостри од лекови и супстанции од кои се произведуваат лекови заради испитување;

2) да нареди отстранување на недостатоците во врска со производството на лекови и да го определи рокот во кој треба да се отстранат утврдените недостатоци;

3) да забрани употреба на просториите и уредите доколку тие не одговараат на пропишаните услови;

4) да забрани работа на организацијата на здружениот труд доколку нема потребен број на стручен кадар;

5) да забрани издавање на лек кој ги изменил органолептичките својства;

6) да забрани издавање на лек на кој му изменил рокот на траење;

7) да забрани издавање на лек и употреба на лековити супстанции ако со анализа се утврди нивната неисправност;

8) да нареди преземање на други со закон предвидени мерки.

Во колку со испитувањето на примероците се утврди дека готовиот лек е неисправен, Републичкиот санитарен инспекторат е должен за тоа да го извести Сојузниот комитет за здравство и социјална политика, ако лекот е пуштен во промет.

Ако со испитување на галенските препарати се утврди дека се неисправни ќе се забрани нивното ставање во промет.

Член 24

Организациите на здружениот труд се должни да му овозможуваат на Републичкиот санитарен инспекторат да може да ги врши пропишаните прегледи на просториите, опремата и уредите и преземање на други пропишани мерки.

Член 25

Трошоците за испитување на лековите при вршењето на надзорот ги поднесува организацијата на здружениот труд што го произвела лекот, доколку резултатите покажат дека лекот е неисправен.

V. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 26

Организацијата на здружениот труд ќе се казни за прекршок со парична казна од 20.000 до 70.000 динари и тоа:

1) ако произведува лекови спротивно на условите за нивното производство (членови 4, 5, 6);

2) ако за пакувањето на лековите употреби амбалажа која не одговара на пропишаните услови (член 8);

3) ако произведува инфузиони раствори, а не ги исполнува условите за тоа производство (член 11);

4) ако не води посебна евиденција за производството на инфузиони раствори и извршените испитувања (член 12);

5) ако во процесот на производството учествуваат лица без соодветна стручна подготовка и лица болни од одделни заразни болести (член 13).

За дејствијата од став 1 на овој член ќе се казни за прекршок со парична казна од 1.000 до 5.000 динари и одговорното лице во организацијата на здружениот труд.

Физичко лице ако се занимава со производство на лекови ќе се казни од 5.000 до 10.000 динари (член 3 став 2).

Член 27

Организацијата на здружениот труд ќе се казни за прекршок со парична казна од 10.000 до 50.000 динари:

1) ако изработката и издавањето на лекови го врши лице кое нема соодветна стручна подготовка (членови 17 и 18);

2) ако држи и издава неисправен лек (член 19);

3) ако на опаковката во која издава готов лек, во количества помали од количеството на оригиналната опаковка на производителот, не ги назначи потребните податоци (член 20);

4) ако препакувањето на готови лекови го врши во услови кои можат да влијаат врз специфичното дејство на лекот и ако препакуваниот лек не го чува на ист начин и под исти услови под кои се чува лек во оригинална опаковка (член 21);

5) ако на надлежниот орган на управата не му овозможи вршење на пропишаните прегледи и преземање на други пропишани мерки (член 24).

За дејствијата од став 1 со парична казна од 1.000 до 5.000 динари ќе се казни и одговорното лице во организацијата на здружениот труд.

VI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 28

Организациите на здружениот труд што се занимаваат со производство на лекови, своето работење по однос на просториите и опремата, се должни да ги усогласат со одредбите на овој закон, во рок од 6 месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 29

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

610.

Врз основа на член 376, став 1, алинеја 6 од Уставот на Социјалистичка Република Македонија, Претседателството на Социјалистичка Република Македонија издава

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАШТИТА НА ОХРИДСКОТО, ПРЕСПАНСКОТО И ДОЈРАНСКОТО ЕЗЕРО

Се прогласува Законот за заштита на Охридското, Преспанското и Дојранското Езеро, што Собранието на Социјалистичка Република Македонија го донесе на одделни седници на Соборот на здружениот труд и Соборот на општините, одржани на 23 декември 1977 година.

Бр. 06-3118

23 декември 1977 година

Скопје

Претседател
на Претседателството на СРМ,
Видос Смилевски, с. р.

Претседател
на Собранието на СРМ,
Благоја Талески, с. р.

ЗАКОН

ЗА ЗАШТИТА НА ОХРИДСКОТО, ПРЕСПАНСКОТО И ДОЈРАНСКОТО ЕЗЕРО

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Охридското, Преспанското и Дојранското Езеро — нивните води, крајбрежија, извори и водотеци (езера), поради карактеристичните одлики и природни убавини; геолошки, геоморфолошки, хидролошки, хидробиолошки, лимнолошки и други научни вредности; културно, естетско, образовно-воспитно, здравствено, рекреативно, туристичко и друго стопанско значење се прогласуваат за споменици на природата од особено значење за општествената заедница и се ставаат под посебна заштита.

Член 2

Езерата се добра од општ интерес и се користат за задоволување на општи и поединечни потреби, според прописите за заштита на природните реткости, заштита на човековата околина, просторно-урбанистичко планирање, рибарство, води и за меѓурејубличките и меѓудржавните води, доколку со овој закон поинаку не е определено.

Член 3

Целта на заштитата на езерата е:

- зачувување на езерата во природна состојба;
- создавање на што поповолни услови за одржување и развој на живиот свет во езерата;
- спречување на дејствија со кои можат да се нарушат природните убавини на езерата;
- регулирање на односот на човекот кон езерата заради нивно трајно и рационално користење.

Член 4

Во обезбедувањето средства за заштита на езерата учествува и Републиката.

II. МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА

Член 5

Заштитата на езерата се остварува со преземање превентивни и други мерки, со примена на технички, технолошки, хемиски, биолошки, статистички и други научни методи, со посебен режим на користењето на водите на езерата, користењето на живиот свет и уредувањето и користењето на крајбрежијата, како и со преземање мерки за уредување на сливовите, подобрување на режимот на водите и регулација на водотеците.

Мерките, методите и режимот од став 1 на овој член се утврдуваат со програми за заштита на Охридското, Преспанското и Дојранското Езеро (програми) што се донесуваат врз основа на научно-истражувачки и стручни елаборати за корисниот волумен и посебниот режим на користењето на водите на езерата, користењето на живиот свет и уредувањето и користењето на крајбрежијата и за видот и обемот на другите мерки и методите за заштита на езерата.

Програмите од став 2 на овој член ги донесува Собранието на Социјалистичка Република Македонија, на предлог на Извршниот совет на Собранието на Социјалистичка Република Македонија, во согласност со Водостопанската основа на СР Македонија и меѓународните договори на Социјалистичка Федеративна Република Југославија (меѓународни договори), по претходно прибавено мислење од собранијата на општините Охрид, Струга, Ресен и Гевгелија и заинтересираните електростопански, водостопански, туристичко-угостителски организации, организации за стопански риболов и други организации (заинтересирани организации).

Член 6

Собранието на Социјалистичка Република Македонија, собранијата на општините: Охрид, Струга, Ресен и Гевгелија и заинтересираните организации склучуваат договор за обезбедување средства за реализација на програмите од член 5 на овој закон.

Собранието на Социјалистичка Република Македонија со одлука ги определува заинтересираните организации од член 5 став 3 на овој закон и од став 1 на овој член.

Член 7

Заради заштита на езерата се забранува:

- внесување во езерата на нови речни водотеци;
- внесување во езерата на опасни материи со што би можело да се доведат во опасност животот и здравјето на луѓето или опстанокот на живите организми;

— внесување во езерата штетни материи со што би можеле да се предизвикаат хемиски, физички, биолошки, микробиолошки, радиолошки и други промени на водата и живиот свет;

— внесување материи и предмети што можат да предизвикаат морфолошки промени на езерата;

— внесување во езерата непречистени отпадни води од населените места и индустриските објекти;

— испуштање во езерата нафта и масло од бродовите и другите пловила и возила.

Во Охридското Езеро се забранува внесување живи организми што не се автохтони, освен јагула.

Член 8

Заради зачувување на езерата во природна состојба и обезбедување на биолошката рамнотежа на езерските екосистеми, водите на езерата можат да се користат само контролирано и во научно основани граници.

Границите на корисниот волумен на водите на езерата ги утврдува Извршниот совет на Собранието на Социјалистичка Република Македонија, во согласност со програмите од член 5 на овој закон и со меѓународните договори.

Член 9

Градежни, хидромелиоративни, хортикултурни или други работи на крајбрежијата на езерата можат да се изведуваат само под услови и на начин утврдени со просторните планови на регионите, просторните планови на општините: Охрид, Струга, Ресен и Гевгелија, урбанистичките планови на населените места и урбанистичките планови на подрачјата со специјална намена, како и со прописите за спроведување на овие планови.

Плановите од став 1 на овој член се донесуваат по претходно прибавено мислење од Републичкиот завод за заштита на природните реткости.

Член 10

Ако работите од член 9 на овој закон се изведуваат спротивно на утврдените услови и начин, или спротивно на одобрената инвестиционо-техничка документација, по барање на Републичкиот завод за заштита на природните реткости, органот што го издал одобрението за градба привремено ќе ги запре натамошните работи до обезбедување на услови за нивно правилно изведување.

Член 11

Заради заштита од истребување и проретчување на определени видови на живиот свет во езерата, на предлог на Заводот за рибарство на СРМ, односно Хидробиолошкиот завод — Охрид, надлежниот републички орган на управата ќе пропише привремена или трајна мерка за заштита.

Член 12

Научни и стручни истражувања на езерата и земање проби и примероци за истражувањата можат да се вршат само со дозвола.

Дозволата од став 1 на овој член ја издава надлежниот републички орган на управата.

Член 13

За езерата се води научна и стручна евиденција и документација за: хидробиолошката, ихтиолошката, хидролошката, метеоролошката, хемиската, физичката, бактериолошката, сеизмолошката, геолошката и хидрогеолошката состојба, како и за состојбата на водите од здравствен аспект и за користењето на водите за водостопански потреби.

Евиденцијата и документацијата од став 1 на овој член ја водат надлежните научни и стручни организации.

За истражувањата што ги вршат организациите од став 2 на овој член не е потребна дозвола од член 12 на овој закон.

III. СОВЕТ ЗА ЗАШТИТА НА ОХРИДСКОТО, ПРЕСПАНСКОТО И ДОЈРАНСКОТО ЕЗЕРО

Член 14

Заради остварување на целите и мерките за заштита на езерата, Собранието на Социјалистичка Република Македонија образува совет за заштита на Охридското, Преспанското и Дојранското Езеро (совет).

Член 15

Советот го сочинуваат претседател и 16 членови. Претседателот и членовите на советот ги именува Собранието на Социјалистичка Република Македонија, од редот на научните, културните и општествените работници, како и од заинтересираните организации.

Предлог за именување по два члена на советот даваат собранијата на општините Охрид, Струга, Ресен и Гевгелија.

Член 16

Советот ги врши особено следниве работи:
— ги разгледува општите прашања во врска со состојбата на езерата и предлага мерки за нивна заштита;

— ги разгледува и дава мислење по предлогот на програмите од член 5 на овој закон, го следи нивното извршување и за тоа го известува Собранието на Социјалистичка Република Македонија;
— врши и други работи што со закон и други прописи му се ставени во надлежност.

IV. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 17

Со парична казна од 50.000 до 1.000.000 динари ќе се казни за стопански престап организација на здружениот труд која ги користи водите на езерата спротивно на одредбите од член 8 на овој закон.

Со парична казна од 3.000 до 30.000 динари ќе се казни за стопански престап од став 1 на овој член и одговорното лице во организацијата.

Член 18

Со парична казна од 20.000 до 1.000.000 динари ќе се казни за стопански престап организација на здружениот труд која ќе постапи спротивно на одредбите од член 7 став 1 алинеи 1 и 2 на овој закон.

Со парична казна од 2.000 до 30.000 динари ќе се казни за стопански престап од став 1 на овој член и одговорното лице во организацијата.

Член 19

Со парична казна од 10.000 до 500.000 динари ќе се казни за стопански престап организација на здружениот труд која ќе постапи спротивно на одредбите од член 7 став 1 алинеи 3, 4, 5 и 6 и став 2, член 9 и член 10 на овој закон.

Со парична казна од 1.000 до 20.000 динари ќе се казни за стопански престап од став 1 на овој член и одговорното лице во организацијата.

Член 20

Со парична казна од 5.000 до 50.000 динари ќе се казни за прекршок организација на здружениот труд која ќе постапи спротивно на одредбите од член 12 на овој закон.

Со парична казна од 1.000 до 3.000 динари ќе се казни за прекршок од став 1 на овој член и одговорното лице во организацијата.

Член 21

Со парична казна од 500 до 10.000 динари ќе се казни за прекршок поединец кој изврши дејствие од член 7 или член 10 на овој закон односно изврши дејствие спротивно на член 9 или на член 12 на овој закон.

Член 22

Со парична казна од 500 до 10.000 динари ќе се казни за прекршок одговорното лице во органот на управата или друг државен орган ако постапи спротивно на одредбите од член 9 или член 10 на овој закон.

V. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 23

Општините Охрид, Струга, Ресен и Гевгелија се задолжуваат да обезбедат постројки и уреди за пречистување на отпадните води од населените места во рок од најмногу десет години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Собранието на Социјалистичка Република Македонија и собранијата на општините: Охрид, Струга, Ресен и Гевгелија договорно ќе ја утврдат динамиката на реализацијата на обврските од ставот 1 на овој член.

Член 24

Мерките утврдени во Програмата за заштита на Охридското Езеро, за реката Сатеска ќе се извршат во рок од најмногу десет години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 25

Програмите од член 5 на овој закон ќе се донесат во рок од две години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Извршниот совет на Собранието на Социјалистичка Република Македонија ќе ги утврди границите на корисниот волумен на водите на Охридското Езеро во рок од деведесет дена од денот на донесувањето на програмата за заштита на Охридското Езеро.

Член 26

Просторните и урбанистичките планови што се донесени до влегувањето во сила на овој закон ќе се сообразат со одредбите на овој закон во рок од една година од денот на донесувањето на програмите од член 5 на овој закон.

До сообразувањето на плановите од ставот 1 на овој член, на крајбрежјата на езерата не можат да се изведуваат работи спротивно на член 9 на овој закон.

Член 27

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

611.

Врз основа на член 376, став 1, алинеја 6 од Уставот на Социјалистичка Република Македонија, Претседателството на Социјалистичка Република Македонија издава

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРОСТОРНО И УРБАНИСТИЧКО ПЛАНИРАЊЕ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за просторно и урбанистичко планирање, што Собранието на Социјалистичка Република Македонија го донесе на одделни седници на Соборот на здружениот труд и Соборот на општините, сдржани на 23 декември 1977 година.

Бр. 06-3130

23 декември 1977 година

Скопје

Претседател

на Претседателството на СРМ,
Видое Смилевски, с. р.

Претседател
на Собранието на СРМ,
Благоја Талески, с. р.

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКО- НОТ ЗА ПРОСТОРНО И УРБАНИСТИЧКО ПЛАНИРАЊЕ

Член 1

Во Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на СРМ“ бр. 15/73 и 20/73) по членот 1 се додава нов член 1-а, кој гласи:

„Општествено-политичките заедници се грижат за планирањето и уредувањето на просторот во рамките на своите права и должности.

Општествено-политичките заедници се должни да го следат процесот на урбанизацијата и реализацијата на просторните и урбанистичките планови, да ги усогласуваат сите планови со потребите и можностите за развој, со научните и техничките достигнувања, како и да ги приспособуваат кон новонастанатите потреби“.

Член 2

Во член 6 ставот 1 се менува и гласи:

„При изработувањето на просторните и урбанистичките планови се обезбедува соработка на заинтересираните органи на општественото самоуправање и органите на власта, организациите на здружениот труд, самоуправните интересни заедници, месните заедници и другите самоуправни организации и заедници“.

Член 3

Во член 20 алинеите 1, 2 и 3 се менуваат и гласат:

- просторен план на Републиката, во размер 1 : 300,000 до 1 : 100,000;
- просторен план на регион, во размер 1 : 100,000 до 1 : 50,000;
- просторен план на општина, во размер 1 : 50,000 до 1 : 25,000“.

Член 4

Во член 26 ставот 2 се менува и гласи:

„Организацијата од став 1 на овој член може да се регистрира за изработување на такви планови ако има во редовен работен однос најмалку два дипломирани инженери — архитекти, два дипломирани градежни инженери, еден дипломиран геодетски инженер или геометар, еден дипломиран економист, еден дипломиран правник и еден дипломиран социолог, со најмалку две години работно искуство во соодветната област“.

Член 5

Членот 28 се менува и гласи:

„При изработувањето на просторните и урбанистичките планови се обезбедува соработка на заинтересираните органи на општественото самоуправање, организациите на здружениот труд, самоуправните интересни заедници, месните заедници и другите самоуправни организации и заедници, а особено со органите и организациите надлежни за општественото планирање, водостопанство, сообраќај, енергетика, здравство, образование, физичка култура, култура, народна одбрана, внатрешни работи, заштита на природата, заштита на спомениците на културата и друго“.

Член 6

Во член 29 став 1 на крајот се брише точката и се додаваат зборовите „и се организира јавна расправа“.

Член 7

Член 32 се брише.

Член 8

Во член 33 став 1 ред први, по зборот „просторните“ се додава сврзникот „и“, а зборовите: „планови, урбанистичките студии и основните“ се бришат.

Ставот 2 се менува и гласи:

„Измените на плановите, по правило се вршат истовремено со донесувањето на среднорочните општествени планови“.

Член 9

Во член 36 став 2 ред трети, по зборот „општината“ се додаваат зборовите: „може да“.

Член 10

Во член 40 ставот 2 се менува и гласи:

„За населените места и надвор од нив за кои не е донесен просторен, односно урбанистички план, решение за локација се издава врз основа на општиот акт од член 36 став 2 на овој закон или само врз основа на посебен акт на општината, односно на Извршниот совет на Собранието на СР Македонија за објекти од член 56 став 3 на овој закон“.

Член 11

Во член 41 се додава нов став 2 кој гласи:

„За објектите од општ интерес за Републиката, условите за издавање решение за локација за изградба на инвестициони објекти предвидени со посебни прописи, ги прибавува републичкиот орган на управата надлежен за работите на урбанизмот и просторното планирање, по службена должност“.

Член 12

Членот 43 се менува и гласи:

„За изградба на нови урбанистички комплекси и целини решение за локација се издава само ако за тој комплекс или целина е донесен план за реализација.

За изградба на индустриски и други производни комплекси, решение за локација се издава врз основа на претходно обработен предлог на макро и микро локација, во смисла на член 47 став 2 од овој закон“.

Член 13

Во главата IV поднаслов под 2 по зборот „издавање“ се додаваат зборовите: „на решение за“.

Член 14

Во член 47 ред први, по зборот „добивање“ се додаваат зборовите: „решение за локација за изградба на објекти во сопственост на граѓани и граѓанско-правни лица“.

Во алинеја 4 ред трети, зборовите: „а ако се градат објекти од општ интерес доказ со кој е утврдено тој интерес“ се бришат.

По ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

„Барањето за добивање решение за локација за изградба на објект од општ интерес за Републиката, покрај елементите од алинеи 1 и 2 од ставот 1 на овој член, треба да содржи и предлог на макро локација изработен врз ситуационен план во соодветна размера со основни урбанистичко-архитектонски услови издадени од општинскиот орган на управата надлежен за работите на урбанизмот“.

Член 15

Во член 48 став 1 ред први, по зборот „локација“ се додаваат зборовите: „за изградба објекти во сопственост на граѓани и граѓанско-правни лица“.

По ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

„Решението за локација за изградба на објект од општ интерес за Републиката престанува да важи во рок од 2 години од денот на приемот на решението за локација, ако не се побара одобрение за градење на инвестициониот објект“.

Ставот 2 кој станува став 3, се менува и гласи:

„Важноста на решенијата за локација од ставовите 1 и 2 на овој член може по исклучок во оправдани случаи да се продолжи најмногу уште за една година“.

Член 16

Во член 56 ставот 2 се менува и гласи:

„Урбанистичката согласност се издава во вид на решение, а го издава општинскиот орган на управата што го издал решението за локација“.

По ставот 3 се додава нов став 4 кој гласи:

„Варањето за добивање на урбанистичка согласност за изградба на објекти од став 3 на овој член, покрај техничката документација треба да содржи и ситуација на комплексот обработена со следните содржини:

- хоризонтални габарити на објектите според инвестиционо-техничката документација;
- катност и висина на објектите;
- нивелмански и други податоци;
- план на уличната мрежа со површина за паркирање;
- план на комуналните инсталации и објекти и
- технички опис за тоа како се исполнети условите што се утврдени во решението за локација и условите што се дадени со посебните прописи поставени од одделните органи“.

Член 17

Во член 30 став 1, член 31 став 1, член 31 став 2, член 46 став 2, член 60, член 66 став 3 и член 73 зборовите: „Републичкиот завод за урбанизам, станбени и комунални прашања“, односно „Заводот“ се заменуваат со зборовите „републичкиот орган на управата надлежен за работите на урбанизмот и просторното планирање“.

Член 18

Во член 63, член 64 став 1, член 68 точка 4 и во член 69 став 1 точка 2 пред зборот „урбанистичка“, односно „урбанистичката“ се додаваат зборовите: „решение за“.

Член 19

Членовите 36, 37 и 38 од Законот непосредно не се применуваат.

Член 20

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на СР Македонија да го утврди прецистениот текст на Законот за просторно и урбанистичко планирање.

Член 21

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

612.

Врз основа на член 318 од Уставот на Социјалистичка Република Македонија, а во врска со член 66 од Законот за основите на системот на општественото планирање и за општествениот план на Југославија, тргнувајќи од:

- целите и задачите утврдени со Општествениот план на Социјалистичка Република Македонија за периодот од 1976 до 1980 година;
- Резолуцијата за политиката за остварување на Општествениот план на Југославија за периодот од 1976 до 1980 година во 1978 година и
- остварувањето на Општествениот план на Социјалистичка Република Македонија за периодот од 1976 до 1980 година во 1977 година, со оцена на развојните можности во 1978 година,

Собранието на Социјалистичка Република Македонија на одделни седници на Соборот на здружениот труд, Соборот на општините и Општествено-политичкиот собор, одржани на 23 декември 1977 година, донесе

РЕЗОЛУЦИЈА

ЗА ПОЛИТИКАТА ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА ОПШТЕСТВЕНИОТ ПЛАН НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА ПЕРИОДОТ ОД 1976 ДО 1980 ГОДИНА ВО 1978 ГОДИНА

1. Заради остварување на целите и задачите утврдени во Општествениот план на Социјалистичка Република Македонија за периодот од 1976 до 1980 година, а имајќи ги предвид насоките на политиката за остварување на Општествениот план на Југославија во 1978 година, досега остварените резултати и присутните проблеми и оценетите можности за развојот во идната година, како и остварениот степен и натамошниот развој на самоуправните социјалистички односи, тежиштето на политиката за остварување на Општествениот план на Републиката во 1978 година се става особено врз следниве задачи:

— натамошно јакнење на самоуправните социјалистички односи врз основа на Уставот, Законот за здружениот труд и другите системски закони;

— натамошно динамизирање на порастот на општествениот производ, со поефикасно користење на трудот, на средствата за производство и на акумулацијата;

— зголемување на извозот и, врз таа основа, остварување на поусогласени односи во размената со странство и подобрување на платно-билансната и девизно-билансната позиција на Републиката во единствениот платен и девизен биланс на земјата;

— остварување натамошна стабилизација на стопанските текови, посебно смирување на растежот на трошоците на производството, трошоците на инвестициите и порастот на трошоците за живот;

— јакнење на акумулативната и репродуктивната способност на организациите на здружениот труд во стопанството, пред сè, со зголемување на доходот и на чистиот доход, побавен пораст на издвојувањата за заедничките и општите општествени потреби и со зголемено издвојување на средства за проширување на материјалната основа на здружениот труд и

— засилување на активноста за позабрзано остварување на политиката на побрз развој на стопански недоволно развиените краишта.

Во 1978 година ќе се зајакне интензитетот на остварувањето и на сите други задачи предвидени со Општествениот план на Републиката. За оваа цел ќе се зголемат напорите на сите носители на активноста и врз таа основа ќе се направи уште порешителен чекор напред во реализацијата на предвидените цели и задачи со Планот.

2. Сите општествено-политички заедници и самоуправните организации и заедници со своите мерки и активности ќе создаваат поповолни услови за остварување на целите и задачите на Општествениот план во 1978 година, при што да се постигне:

— општествениот производ во вкупното стопанство да се зголеми со стапка на пораст од околу 8,5%, и тоа во индустријата со околу 9%, а во земјоделството со околу 10%;

— бројот на вработените во општествениот сектор, при натамошен пораст на производноста на трудот, да се зголеми за околу 4 до 4,5%;

— обемот на извозот на стоки да се зголеми најмалку за 15%, а на увозот на стоки за околу 7%;

— обемот на вкупните инвестициони вложувања во основни средства реално да се зголеми за околу 11,0%;

— средствата издвоени за развој на животниот стандард на населението да се формираат на повисоко реално ниво за околу 6%, да се оствари реален пораст на просечните чисти лични доходи по вработен во општествениот сектор и да се изградат близу 10.000 станови;

— порастот на цените и трошоците за живот да биде понизок од остварениот во 1977 година;

— да завршат основно, насочено и друг вид образование близу 50.000 лица; смртноста на доенчињата и на малите деца да се намали на 54,0 промили; да се обезбеди здравствена заштита по основ на работничко осигурување на поголем број лица, да се зголеми бројот на децата во предучилишните установи на близу 29.000 деца и да се остварува покомплексна социјална заштита.

Остварувањето на овие резултати треба да биде постигнато низ пошироко вклучување и развој на сите подрачја во Републиката.

Со реализацијата на овие предвидувања за 1978 година се осигурува поголемо приближување до пропорциите од Планот и што посестрано остварување на неговите цели и задачи.

3. За јакнење на самоуправните социјалистички односи ќе придонесува натамошниот развој на социјалистичката самоуправна демократија и спроведувањето во живот на новите решенија во општествено-економските односи.

3.1. Со натамошното развивање на системот на социјалистичката самоуправна демократија ќе се оживотворува делегатскиот систем во основата и ќе се зголеми ефикасноста на работата на делегатските собранија на општествено-политичките заедници, на нивните извршни органи, на државната управа и правосудните органи, како и на сите институции во кои треба да се осигура непосредно учество и влијание на организациите на здружениот труд и на општествено-политичките организации.

3.2. Ќе се оствари порешителен чекор кон уставна трансформација на односите во финансиската сфера, прометот и надворешната трговија, ќе се оствари поефикасно функционирање на делегатскиот систем во самоуправните интересни заедници од областа на општествените дејности, со што ќе се создаваат услови за поупешно остварување на слободната размена на трудот и ќе продолжат напорите за натамошно унапредување и самоуправното организирање на здружениот труд во самоуправните интересни заедници од материјалното стопанство.

3.3. Сите носители на одлуките во општествената репродукција ќе преземаат мерки и активности за последно спроведување во живот на новите системски решенија, посебно на оние кои влегуваат во сила во почетокот на 1978 година, а особено одредбите од Законот за здружениот труд за утврдувањето, распоредувањето и употребата на вкупниот приход и доход; решенијата од системот за деловното работење и размената со странство, посебно во активирањето на самоуправните интересни заедници за економски односи со странство; решенијата за задолжително здружување на определените организации од производството и прометната сфера; спроведувањето на Законот за банките; примената на новиот систем на цени и друго.

3.4. Во сите активности за оживотворување на уставните промени и во практичните мерки и во однесувањето на носителите на тие активности посебно ќе се води сметка за следново:

— со здобивањето, распоредувањето и употребата на доходот и со јакнење на доходовните односи во целост, во согласност со институционалните промени, да се зајакнува материјалната основа на здружениот труд;

— со влегувањето во сила на новите системски решенија и со конституирање нови носители на одлучувањето краткорочни мерки на економската политика постепено да се заменуваат со потрајно и постабилно дејствување на системот на здружениот труд;

— со забрзување на процесот на здружување и поврзување на трудот и средствата врз основа на меѓузависност и на натамошно изградување на доходовните односи и со јакнење на единствениот југо-

словенски пазар да се надминуваат рамките на одделни организации на здружениот труд и тесните регионални граници.

4. Носителите на планирањето и другите субјективни сили ќе ја засилат сопствената одговорност за извршување на обврските преземени со договорите за основите на Општествениот план на Југославија и на Општествениот план на Социјалистичка Република Македонија за периодот од 1976 до 1980 година, за спроведување на прописите и за остварување на плановите и програмите за работа и развој.

Сите носители на активноста, во рамките на своите права и должности, ќе спроведуваат мерки и активности со кои ќе создаваат услови за производството и услугите да се остваруваат со позабрзан пораст отколку во 1977 година и позабрзано да се остварува развојот на дејностите што се од посебно значење за реализација на договорената политика на вкупниот развој на целата земја, и на СР Македонија.

4.1. При остварувањето на плановите и програмите за работа и развој, со мерките и активностите што ќе се остваруваат, ќе треба да се обезбеди поефикасно и поекономично искористување на расположливите производствени капацитети, приспособување на асортиманот на производите според барањата на пазарот; зголемување на конкурентната способност; поголемо штедење и супституција на увозни сировини и репроматеријали од домашни извори; развивање на формите за позабрзан технички развој, особено со потесна соработка со домашните и странските партнери и на друг начин.

4.2. Со мерките на кредитната, девизната и даночната политика и на други начини ќе се поддржува производството на стоки кои во поголема мера се засноваат врз домашни сировини, а со кои се зголемува извозот или рационално се намалува увозот, и ќе се поддржува потребната конјunktura на домашниот пазар, особено преку одржување интензивна инвестициона активност, пред сè, во дејностите од посебно значење и на станбената изградба. Во оваа насока определени мерки ќе преземаат Републиката и општините.

4.3. Напоредно со напорите за определено супституирање на увозот, каде што тоа рационално и економски е оправдано, ќе се настојува да се овозможи и увоз на сировини и репроматеријали неопходни за непречено одвивање на производствениот процес.

4.4. Со мерките и активностите за позабрзан развој на дејностите од посебно значење за остварување на договорената политика на вкупниот развој во 1978 година ќе треба да се обезбеди особено: активирање на ТЦ „Неготино“ и ТЦ „Осломеј“, процесот на глобалните структурни промени во индустријата да се остварува со проширување на производството од металната индустрија, електроиндустријата и хемиската индустрија; да се обезбеди зголемување на приносите и проширување на површините под посеви со истовремено подобрување на сеидбената структура, зголемување на сточниот фонд и подобрување на расниот состав на добитокот, проширување на површините под овошни и лозови насади; да дојде до поголема специјализација и поадекватен распоред на внатрешниот превоз по одделни гранки на сообраќајот и да се обезбеди проширување на материјалната основа на комерцијалниот туризам.

4.5. Сите учесници во Општествениот договор за заедничките мерки и мерки за поттикнување на развојот и за унапредување на малото стопанство ќе ги интензивираат активностите на разработка и остварување на соодветни програми на мерки и активности со кои ќе се создаваат услови за позабрзан развој на малото стопанство.

Ќе се изготви и склучи посебен општествен договор со кој ќе се определат приоритетните дејности во кои поинтензивно ќе се развива малото стопанство и условите на кредитирањето.

4.6. За пошироко вклучување на индивидуалните капацитети во организирано производство ќе се поттикнува меѓусебното здружување на индивидуалните производители и нивно потесно поврзување со организација на здружениот труд врз самоуправни и доходовни односи.

5. За унапредување на надворешнотрговската размена и на другите облици на економска соработка со странство, за натамошно јакнење на положбата на Југославија во меѓународната размена и постигнување поусогласени односи во платно-билансната и девизно-билансната позиција на Републиката во единствениот платен и девизен биланс на Југославија ќе се вложуваат напори и ќе се преземаат следниве мерки и активности:

5.1. Во Интересната заедница на Југославија за економски односи со странство, врз самоуправни спогодба меѓу републиките и автономните покраини, и натаму ќе се обезбедува растоварување на делот на доходот што се остварува со извоз, по пат на враќање на платените царини и другите давачки.

Притоа посебно ќе се настојува да се унапредува и поттикнува извозот на стоки и нестоковниот девизен прилив кој обезбедува повисок нето девизен ефект и ќе се настојува извозот на производите од агроиндустрискиот комплекс и натаму да се поттикнува со дополнителни средства што се алиментираат од посебните давачки на увоз на земјоделскопрехранбени производи.

5.2. Извозот на стоки и услуги и натаму ќе се поддржува со селективната кредитна политика.

5.3. Најдоцна до крајот на јануари 1978 година ќе се изготви и утврди платнобилансната и девизнобилансната позиција на Социјалистичка Република Македонија во единствената проекција на платниот и девизниот биланс на Југославија за 1978 година.

5.4. Во Самоуправната интересна заедница за економски односи со странство во Републиката, врз основа на единствените критериуми договорени во рамките на Интересната заедница на Југославија, најдоцна до крајот на првото тримесечје од 1978 година, ќе се обезбеди:

(1) Договор за мерките и механизмите за остварување на планираните пропорции на платнобилансната и на девизнобилансната позиција на Републиката во единствената проекција на платниот и на девизниот биланс на Југославија.

(2) Ќе се утврдат сопствен механизам и извори на средства за поттикнување на извозот и други мерки за ублажување на конјунктурните осцилации на светскиот пазар.

(3) Со самоуправни спогодба основните и другите организации на здружениот труд и другите општествено-правни лица ќе ги утврдат начинот и постапката за остварување на договорениот обем на увоз на стоки и услуги и другиот одлив на девизи што можат да го остварат домашните лица на територијата на Републиката.

5.5. Организациите на здружениот труд, по пат на самоуправни спогодби, треба забрзано да го уредат нивното учество во остварувањето на девизите сразмерно на нивниот придонес во остварениот извоз кој се потпира врз разни форми на трајна соработка како и да го забрзаат процесот на здружување на трудот и средствата заради остварување на заеднички развојни програми кои придонесуваат за остварување на поголем девизен прилив.

5.6. Ќе се унапредува организацијата и работењето на Републиката самоуправни заедница за економски односи со странство и ќе се создаваат услови сите нејзини членови, заедно со органите на Републиката да бидат одговорни за положбата на платнобилансната и девизнобилансната позиција на СР Македонија во платниот и девизниот биланс на Југославија.

Републиката самоуправни интересна заедница за економски односи со странство, во согласност со начелата утврдени со законот, ќе ги усогласува

меѓусебните односи со другите републички и покраински самоуправни интересни заедници за економски односи со странство за остварување на целите и задачите на заедничката девизна политика во 1978 година.

5.7. Сите носители на економската размена со странство ќе треба да изготват свои програми за натамошно унапредување на извозот на стоки и услуги и другите облици на соработка со странство, со одделни партнери, земји и региони во светот и врз таа основа да се утврди стратегијата на размената врз подолгорочни основи.

5.8. Ќе се забрза спроведувањето на програмата за натамошно унапредување на размената и соработката на Социјалистичка Република Македонија со неразвиените земји, со цел за зголемување на нивното учество во нашата размена со странство.

5.9. За заштита на домашното производство ќе се настојува:

— да се продолжи со политиката за намалување на царините при увозот на специфичната опрема за дејностите од посебно значење за вкупниот развој на земјата;

— да се води таква царинска и фискална политика која повољно ќе влијае врз смирување на порастот на трошоците на репродукцијата и на трошоците за живот;

— да се забрза донесувањето на договор меѓу републиките и покраините за обезбедување и на други посебни олеснувања за дејностите од посебно значење и

— да се усогласува увозот на земјоделски производи со реалните потреби на земјата и на Републиката.

6. За натамошно јакнење на акумулативната и репродуктивната способност на стопанството во пределбата на општествениот производ и на доходот ќе се воспостават такви односи кои ќе обезбедат:

6.1. Побрз пораст на чистиот доход на организациите на здружениот труд.

6.2. Зголемување на учеството на средствата за проширување на материјалната основа на трудот во чистиот доход, а издвојувањата за лични доходи да се движат во рамките на постигнатите резултати од работењето, доходот и чистиот доход во основните организации на здружениот труд и работните заедници.

Тоа претпоставува:

— да се применуваат заедничките основи и мерила за распоредување на доходот и за распределба на средствата за лични доходи утврдени со одредбите од Општествениот договор;

— со самоуправните спогодби на групациите и организациите да се предвидат мерила и критериуми со кои ќе се обезбеди натамошно јакнење на репродуктивната способност на стопанството и доследна примена на начелото според кое средствата за лична и заедничка потропувачка во основните организации да зависат од движењата на вкупните резултати на работењето и остварениот доход;

— во согласност со заедничките основи и мерила организациите на здружениот труд да го планираат доходот по вработен и да ги утврдат односите во распоредувањето на чистиот доход со што ќе се обезбедат планираните односи во распоредувањето на чистиот доход на ниво на гранки, групации и дејности.

6.3. Издвојувањата од доходот за намирување на заедничките и општите општествени потреби да се движат со побавна динамика од порастот на општествениот производ и доходот на вкупното стопанство.

За остварување на оваа политика во Републиката и во општините најдоцна до крајот на јануари 1978 година ќе се изготват и усогласат биланси за издвојување на средства од доходот и личните доходи за намирување на заедничките и општите општествени потреби. Овие усогласени биланси за можното ниво на средствата ќе претставуваат осно-

ра за дејствувањето на самоуправните интересни заедници и за склучувањето на самоуправни спогодби за слободната размена на трудот и за другите видови на финансирање на овие потреби.

Притоа:

— за намирување на заедничките потреби кои имаат карактер на лична потрошувачка (средствата за пензиско и инвалидско осигурување; за детски додаток; за парични надоместоци по основ на здравствено осигурување — надоместоци на лични доходи за време на боледување, породилно отсуство, работа со скратено работно време; за парични надоместоци на привремено невработените и за надоместоци по основ на основните права од социјалната заштита) порастот на средствата може да изнесува до нивото кое обезбедува покривање на потребите според важечките прописи;

— за намирување на останатите општи и заеднички потреби вкупниот номинален пораст на средствата, по основ на даноците и придонесите од личните доходи и од доходот на организациите на здружениот труд, може да изнесува во просек до 16% во споредба со оствареното ниво на средства во 1977 година намалено за вишоците и одобрените средства за отплата на користените кредити и заеми во 1976 година.

Притоа ќе им се обезбеди определен приоритет на образованието и социјалната заштита.

Можниот пораст на средствата по намени и корисници поблиску ќе се уреди со општествен договор меѓу Извршниот совет на Собранието на СР Македонија и републичките самоуправни интересни заедници и со општествен договор меѓу Извршниот совет на Собранието на СР Македонија и собраните на општините.

6.4. Во почетокот на годината ќе се извршат соодветни подготовки и ќе се изврши периодично усогласување на обврските од доходот на организациите на здружениот труд со остварениот доход во текот на годината.

6.5. Банките, осигурителните заводи и другите корисници на општествени средства по основ на договорени обврски ќе ги преиспитаат и усогласат своите одлуки за висината на каматите, тарифите, цените на услугите и друго и ќе обезбедат да се намали оптоварувањето на доходот на организациите на здружениот труд по основ на договорените обврски.

Истовремено ќе се преземаат активности и мерки за намалување на степенот на задолженоста на стопанството со претворање на кусорочните банкарски кредити во долгорочни вклучувајќи и дел од средствата на примарната емисија и преку испитување на можноста за отстапување на трајно користење на дел од кредитите што Народната банка на Југославија ги пласирала за кредитирање на организациите на здружениот труд.

Со преиспитување на механизмот на платниот промет ќе се настојува да се намалат трошоците на организациите на здружениот труд и да се зголеми брзината и сигурноста на плаќањето.

7. И во 1978 година со несмален интензитет ќе продолжат усилиите и ќе се преземаат мерки за спроведување на политиката на економската стабилизација.

7.1. Органите на Републиката во рамките на своите надлежности ќе преземаат мерки и ќе се залагаат за воспоставување на поусогласени односи меѓу понудата и побарувачката на пазарот, за намалување на интензитетот на инфлацијата, за јакнење на материјалните и други фактори за остварување на постабилни стопански текови во целост како и за примена и разработка на новите системски решенија во областа на цените и примарната распределба.

Притоа ќе се настојува: промените на цените на светскиот пазар да не влијаат автоматски и во иста мера врз цените во земјата и во врска со тоа да се преземаат соодветни мерки; во зависност од условите на домашниот и странскиот пазар да

продолжи политиката на проширување бројот на производители и услугите чии цени ќе се формираат слободно; поместувањето во цените на производите и услугите што во полна мера не се изложени на пазарните услови, како и на цените на производите, кои благодарение на својата положба имаат изразити економски погодности, да се спроведува во духот на новиот систем, со пошироко општествено договарање и самоуправно спогодување и навремено да се спроведуваат одредбите за цените на земјоделските производи од Договорот за развој на агроиндустријскиот комплекс.

7.2. Републиката и општините, во согласност со системот и политиката на цени, договорно, во рамките на своите надлежности, ќе преземаат мерки и активности со цел порастот на цените и трошоците за живот да биде понизок од порастот во 1977 година.

Во овие рамки ќе се настои менувањето на цените на стоките и услугите кои посебно влијаат врз трошоците за живот да се врши со поумерен пораст, постепено и врз селективна основа.

Договорот за спроведување на политиката на цените во 1978 година ќе се склучи еден месец по склучувањето на меѓурепубличкиот договор за спроведувањето на политиката на цените во 1978 година.

7.3. Во врска со примената на новите системски решенија, ќе се пристапи кон: изготвување закон или други прописи за општествената контрола на цените за производите и услугите од надлежност на Републиката; усогласување и изменување на Одлуката за режимите на производите и услугите од надлежност на Републиката, а во врска со Законот за основите на системот и општествената контрола на цените и кон донесување други соодветни прописи и акти во врска со спроведувањето на утврдена политика на цените.

Ќе се поттикнува склучување на договори и на самоуправни спогодби во согласност со новиот систем. Важечките самоуправни спогодби и договори ќе се приспособуваат кон новиот систем, а до склучување на новите, односно приспособувањето на постојните, ќе се применуваат цените од постојните спогодби и договори.

7.4. Со прописи и со самоуправни спогодби ќе се утврдат поблиски критериуми и мерила според кои ќе се определува кога дел од доходот е резултат на исклучително поволни природни услови или посебни пазарни и други околности и погодности, како и постапката за неговото издвојување и распредување.

7.5. Ќе се преземаат мерки и активности за подобрување на снабденоста на пазарот и за негова поголема организираност.

Ќе се склучат спогодби и ќе се преземаат и други мерки за воспоставување на систем за постабилно снабдување на населението со производи и услуги кои се од посебно значење за животниот стандард и навремено ќе се вршат интервенции на пазарот со стоковните резерви.

7.6. Согласно со Законот за републичките стоковни резерви ќе се продолжи со организирана набавка на стоки за стоковните резерви и создавање услови за сместување и чување на тие резерви.

Истовремено, врз утврдена програма ќе се обезбеди и соодветно територијално разместување на стоковните резерви.

7.7. Ќе се преземаат мерки и активности за јакнење на процесот на поврзување на производството и прометот врз доходовни основи, особено на производството, преработката и прометот на земјоделско-прехранбени производи.

8. Со мерките на кредитно-монетарната политика ќе се поддржува остварувањето на предвидениот пораст на производството, реализацијата на договорената политика на платниот биланс, постигнувањето на постабилни односи и движењата на пазарот и цените и воопшто реализацијата на целите и задачите на развојната политика.

(1) За остварување на целите и задачите на заедничката емисиона, парична и девизна политика и на заедничките основи на кредитната политика во 1978 година ќе се настои: навремено со одлуки и мерки да се утврдат квантитативните рамки и критериумите за кредитирање на селективните намени; со самоуправни спогодба на банките да се обезбедат дополнителни средства за поддршка на формирањето на пазарни резерви на земјоделско-прехранбени производи во сите општествено-политички заедници; да се обезбеди нужната усогласеност на кредитно-монетарната политика со мерките на економската политика на други сектори, а посебно на подрачјето на цените и на пазарот, даночната политика, девизната политика и политиката на задолжување во странство.

(2) Со селективната кредитна политика на деловните банки која ќе биде поддржувана од Народната банка и натаму ќе бидат обезбедувани поповолни услови за кредитирање на намените утврдени со Општествениот план.

За оваа цел ќе се склучи самоуправни спогодба на банките за насочување на средствата и кредитите.

9. Натомошното активирање на работно-способното население и во 1978 година ќе се остварува пред сè со отворање на нови работни места и примена на општествениот договор за вработување.

Ќе се применуваат и посебни мерки. Со примена на постојните и други мерки ќе се стимулира развојот на стопанисувањето со личен труд и средства во сопственост на граѓаните; ќе се обезбеди доследна примена на одредбите од Законот за здружениот труд и Законот за работните односи, за престанок на работниот однос по сила на закон на работниците што ги исполниле условите за лична пензија и ќе се извршуваат обврските на организациите на здружениот труд, општините и Републиката утврдени во програмата за постепено враќање на нашите граѓани од странство и на нивното работно активирање.

10. Развојот на општествените дејности во 1978 година ќе се остварува со натамошната реализација на донесените програми и со натамошно развивање на процесите на здружување на трудот и средствата преку активностите на самоуправните интересни заедници.

(1) Ќе се интензивираат процесите за усогласување на општествено-економските односи во областа на општествените дејности со Законот за здружениот труд и во врска со тоа во текот на годината ќе се донесат и усогласат повеќе закони. Во оваа насока ќе се отвори процес на реструктурирање на самоуправните интересни заедници во насоченото образование и научните дејности врз производно работен принцип и ќе се остваруваат други активности.

(2) Во рамките на договорените заеднички цели и интереси и во согласност со реалните материјални можности, самоуправните интересни заедници во областа на општествените дејности најдоцна до јануари 1978 година ќе утврдат програми и планови за работа и развој на општествените дејности во 1978 година.

(3) Со самоуправни спогодување и општествено договарање ќе се пристапи кон уредување на прашањата во поглед на создавање услови за стимулирање на дефицитарните наставнички кадри во одделенската настава во организациите на здружениот труд во основното образование; постигање договор за културни манифестации од општ интерес за Македонија и договор за регионална поставеност и развој на здравствената дејност во Републиката. Истовремено, ќе се остварува активност за донесување резолуција за развој и унапредување на физичката култура на СР Македонија.

(4) Самоуправните интересни заедници ќе насочат повеќе средства за забрзување, а во областа на здравството и за започнување, на реализацијата на обврските по договорите за основите на Општестве-

ниот план на СР Македонија за периодот од 1976 до 1980 година во врска со изградбата и опремувањето на просторот во областа на насоченото образование, културата и здравството.

11. Усилбите на недоволно развиените краишта за динамизирање на развојот и во 1978 година ќе бидат поддржувани со остварување на договорената политика и мерките утврдени со Општествениот план на Републиката. Притоа, покрај редовното издомување на средства за Републичкиот фонд од Фондот на Федерацијата и од средствата на Републиката во 1978 година ќе се обезбеди: забрзано ангажирање на средствата наменети за кредитирање на инвестиционите зафати од работно-интензивен карактер; приоритет во кредитирањето на инвестиционите зафати во стопанството во стопански недоволно развиените краишта што ќе го обезбедуваат банките и другите корисници на општествени средства за општествена репродукција и поорганизиран напори за остварување на инвестициони зафати од организациите на здружениот труд од другите подрачја.

12. За успешна реализација на станбената изградба во 1978 година, како и за нејзиното интензивирање нужно е да се преземат следниве мерки:

12.1. Сите носители на станбената изградба, пред сè, самоуправните интересни заедници за станување, основните организации на здружениот труд, како и општините треба да се ангажираат и да преземаат конкретни мерки за донесување на едногодишните и среднорочните програми за станбена изградба и за нивната реализација.

12.2. Заради порационално ангажирање на веќе издвоените средства, банките, во соработка со самоуправните интересни заедници за станување, ќе преземаат конкретни мерки за кредитирање на станбената изградба и разработка на кредитниот механизам за давање кредити под поповолни услови што ќе овозможи поголемо ангажирање на средствата за станбена изградба во целост и на личните средства на граѓаните, со што ќе се придонесе за побрзо решавање на станбените проблеми во Републиката.

12.3. Ќе се забрза склучувањето на договори и самоуправни спогодби со кои трошоците на градењето ќе се направат поподносливи и ќе се одвојат од трошоците на инфраструктурата која ќе се финансира и од други извори, а ќе се прецизираат начинот, условите и роковите за валоризација на претходно договорената цена на станот. Станарните постепено ќе се усогласуваат со градежната цена на станот со истовремено воведување на диференцирано субвенционирање на станарините.

12.4. Ќе се вложуваат напори комуналната изградба да се оствари во поголем обем и интензитет од обемот на станбената изградба и со тоа да се обезбедува усогласен развој на станбено-комуналното стопанство и ублажување на дефицитарноста на инфраструктурата.

13. Ќе се обезбеди натамошно унапредување и подигање на одбранбената способност и зацврстување на системот, организацијата и функционирањето на безбедноста и општествената самозаштита.

Со несмален интензитет ќе се продолжи со остварување на посебните програми за развој на општародната одбрана, на безбедноста и општествената самозаштита. Во остварувањето на овие програми посебно внимание ќе му се посвети на развојот на цивилната заштита и на службата за набуѓување, јавување, известување и тревога. Притоа ќе се остваруваат активности врз натамошното јакнење на одбранбените подготовки и ќе се обезбеди соодветна доработка и усогласување на плановите за одбрана.

Согласно со преземените обврски со Општествениот договор за позабрзан развој на подрачјата во граничниот појас и ридско-планинските реони, сите учесници во договорот ќе ги интензивираат актив-

ностите на разработка и остварување на соодветни програми на мерки со кои ќе се создаваат услови за позабрзан развој на овие подрачја.

14. Со цел да се зголеми ефикасноста на заштитата и унапредувањето на човековата околина во текот на 1978 година ќе се продолжи со спроведувањето на одредбите од постојните закони што се однесуваат на заштитата и унапредувањето на човековата околина, а истовремено ќе се преиспита нормативно-институционалната поставеност и организираност на заштитата и унапредувањето на човековата животна и работна околина во целост; ќе започнат подготвителните работи врз активностите за реализација на системи за пречистување на отпадните води во градските населби во Републиката; ќе продолжи изградбата и реконструкцијата на комуналната инфраструктура во одделните градови. Во текот на 1978 година посебно ќе биде анализирана состојбата со бучавата и потребата од нејзино правно и нормативно регулирање.

Посебни напори ќе се вложат на полето на изработката на системот на индикаторите за загаденоста на човековата околина како и на полето на инвентаризацијата на загадувачите на воздухот, водата и почвата и добивањето на репрезентативни податоци за состојбите на човековата околина.

15. За остварување на развојот на дејностите што се од посебно значење за реализацијата на политиката на вкупниот развој на земјата и Републиката, утврдени со општествените планови на Југославија и Социјалистичка Република Македонија ќе се преземаат определени мерки и активности.

15.1. Со политиката на ангажирањето на расположливите средства од домашни извори и од странство ќе се настои претежниот дел од средствата да се насочи за довршување и активирање на инвестициите во градба, особено на дејностите што се од посебно значење за општиот развој на целата земја и на Републиката.

Истовремено ќе се вложуваат напори за соодветно проширување на инвестиционата активност со нови зафати, особено во металната индустрија, електроиндустријата и хемиската индустрија, земјоделството, водостопанството, сообраќајот, странскиот туризам и малото стопанство.

15.2. За реализација на Финансиската програма за изградба, одржување и реконструкција на патната мрежа во СР Македонија за периодот од 1976 до 1980 година ќе се обезбедат средства во висина на 16% од остварените приходи од данокот на промет (наплатен по тарифен број 2 по тарифите на основниот данок на промет) во вид на издвоен дел од Републичкиот буџет или со трансформација на овој приход во вид на придонес.

За реализација на финансиската програма ќе се наменат и средствата по основ на воведениот доплаток од 0,55 динари по литар за моторен бензин.

15.3. Републиката ќе обезбеди средства за компензација на дел од трошоците за репродукција во железничкиот сообраќај во зависност од обемот на работата изразена во редуковани тонски километри, квалитетот на превозните услуги и подобрувањето на организацијата на превозот.

15.4. Републиката ќе обезбеди средства за изградба и опремување на објекти и за реализација на други активности за развој на општествените дејности што се од посебно значење за остварување на политиката на вкупниот развој, и тоа:

— за учество во изградбата и опремувањето на простор за насоченото образование; за учество во обезбедувањето средства за изградба и опрема на објекти од општ интерес на Републиката во областа на културата и за создавање услови за изградба и опрема на современ простор од општ интерес на Републиката за здравствена заштита на населението;

— за спроведување на Програмата за учество на Републиката во изградба на објекти за физичка култура за периодот од 1976 до 1980 година во СР Македонија и на Програмата за учество на Републиката во доградбата, изградбата и опремувањето на објектите за техничка култура во СР Македонија за периодот од 1976 до 1980 година;

— за извршување на обврските на Републиката утврдени со договорите за подобрување на санитарно-хигиенската и епидемиолошката состојба; за намалување на високата смртност на доенчињата и малите деца и за спроведување на задолжителните видови на здравствена заштита на населението.

15.5. Републиката со свои средства ќе се ангажира и за реализација на програмите на одделни активности утврдени со Општествениот план на Републиката, и тоа: Програмата за унапредување на индивидуалното земјоделство; Програмата за создавање вештачки ливади на ерозивни ораници и мелорирање на природни ливади во ридско-планинските подрачја; Програмата на дејности од посебен општествен интерес во областа на водостопанството; Програмата за докомплетирање на системот на противградобијна одбрана; Програмата за создавање резерви на месо во жив добиток; Програмата за пошумување на голини; Програмата за изградба и реконструкција на патиштата од IV ред во СР Македонија во периодот од 1976 до 1980 година, со учество на Републиката, како и за извршување на другите обврски преземени со закон.

15.6. Во текот на 1978 година на Собранието на СР Македонија ќе му се поднесе посебна информација за текот на извршувањето на обврските и задачите по договорите за развојот на дејностите од посебно значење.

*
* *

Сите носители на планирањето, раководејќи се од целите и задачите на своите среднорочни планови и насоките на политиката за остварување на Општествениот план на Републиката во 1978 година утврдени со оваа Резолуција, ќе биде неопходно во своите резолуции и програми за работа и развој поблиску да ги утврдат задачите и мерките на акција во 1978 година.

Извршниот совет на Собранието ќе изготви програма за спроведување на политиката за остварување на Општествениот план на Социјалистичка Република Македонија за периодот од 1976 до 1980 година во 1978 година, за задачите што се од негова надлежност.

СОБРАНИЕ НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 06-3240

23 декември 1977 година
Скопје

Претседател на Соборот на здружениот труд,	Претседател на Собранието на СРМ,
инж. Љубомир Гиговски, с. р.	Благоја Талески, с. р.

Претседател
на Соборот на општините,
Блашко Јаневски, с. р.

Претседател
на Општествено-политичкиот
собор,
Гога Николовски, с. р.

613.

Врз основа на член 339 од Уставот на Социјалистичка Република Македонија и точка 5 од Третиот дел, поднаслов „Посебни обврски и задачи за развој на дејностите од посебно значење за остварување на договорената политика во областа на општествените дејности“ од Општествениот план на Социјалистичка Република Македонија за периодот од 1976 до 1980 година („Службен весник на СРМ“ бр. 25/76), Собранието на Социјалистичка Република Македонија, на седницата на Соборот на здружениот труд, одржана на 23 декември 1977 година и на седницата на Собранието на Републичката заедница на здравството и здравственото осигурување, одржана на 20 декември 1977 година, донесе

ПРОГРАМА

ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА САНИТАРНО-ХИГИЕНСКАТА И ЕПИДЕМИОЛОШКАТА СОСТОЈБА ВО СР МАКЕДОНИЈА ВО 1978 ГОДИНА

I

Во текот на 1978 година ќе продолжи спроведувањето на мерките и дејностите насочени кон решавање на најприоритетните проблеми во подобрување на санитарно-хигиенската и епидемиолошката состојба во СРМ, со што ќе продолжат дејностите и мерките што беа планирани и кои се започнати во 1971 година, кога почна да се реализира и Акционата програма.

Целта на оваа акциона програма е да се постигне подобрување на санитарно-хигиенската положба, првенствено во селото каде што состојбата е потешка отколку во градот. Со Програмата се предвидени мерки за значително намалување на цревните заразни заболувања, мерки за намалување и ерадикација на одделни заразни заболувања за кои постојат специфични ефикасни мерки за заштита, следење на загадувањето на површинските води, следење на загадувањето на воздухот и одразот врз здравјето на населението во најзагрозените населени места, подобрување на положбата на хигиенско-епидемиолошките дејности и санитарно-инспекциските служби. Спроведувањето на наведените мерки и дејности значително ќе придонесе и за подготвување на територијата за општонациона одбрана, како и за подобрување на животниот стандард воопшто.

Во текот на 1978 година се предвидува следниов обем на задачи:

II

ПОДОБРУВАЊЕ НА САНИТАРНО-ХИГИЕНСКИТЕ ПРИЛИКИ НА ВОДОСНАБДУВАЊЕТО И ОТПАНУВАЊЕТО НА ОТПАДНИТЕ ВОДИ И МАТЕРИИ ВО СЕЛАТА

За реализација на оваа задача се предвидуваат санитарно-технички мерки за намалување и ограничување на ширењето на причинителите на акутните цревни заразни заболувања и тоа: мерки за санитарно отстранување на фекалните отпадни материји во селските домаќинства и мерки за подобрување на водоснабдувањето во нив.

Во 1978 година се предвидува да се реши положбата на водоснабдувањето во околу 82 села со околу 165 км. водоводни цевки од разни профили и соодветни материјали.

Во реализација на овие предвидувања учествуваат:

— Републиката за изградба на водоснабдителните објекти со материјална помош (водоводни цевки од извориштето до населеното место) и стручна

помош (преглед на водата од извориштето според постојните прописи, преглед на проектот, преглед на извориштето и неговата околина, надзор во текот на градбата, преглед на завршениот објект);

— општините со материјални средства за изготвување на квалитетна иввестиционо-техничка документација (проект) за обезбедување на градежни материјали и квалификувана работна рака, како и за технички надзор во текот на градбата.

Општините, исто така, обезбедуваат услови за решавање на имотно-правните односи во спорните случаи.

— месните заедници учествуваат во изградбата на објектите за водоснабдување во вид на работна рака со парични средства и со материјали.

Средствата за учество на Републиката се доделуваат преку конкурс.

Изборот на населбите ќе се врши според следниве критериуми при, што наведениот редослед истовремено претставува и приоритет:

— несигурна или лоша епидемиолошка состојба во врска со акутните цревни заразни заболувања;

— тешка санитарно-хигиенска состојба на водоснабдувањето, мало количество на достапна вода, лош квалитет на водата, руинирани водоснабдителни објекти;

— можност со рационални зафати и вложувања да се обезбеди хигиенско водоснабдување за што поголем број жители односно села.

Како главна санитарно-техничка мерка за намалување и ограничување на ширењето на причинителите на акутните цревни заразни заболувања е изградбата на хигиенски клозети и канализација во оние села во кои за тоа постојат услови.

Во извршување на оваа мерка Републиката учествува во:

— изготвување и бесплатно доделување на нацрти (проекти) за хигиенски клозети и

— бесплатен преглед на проектот за изградба на канализација.

III

СЛЕДЕЊЕ НА САНИТАРНАТА СОСТОЈБА НА ПОВРШИНСКИТЕ ВОДИ И ВОДОТЕЦИ; СЛЕДЕЊЕ НА ПРОБЛЕМОТ НА АЕРОЗАГАДУВАЊЕТО И ОДРАЗА ВРЗ ЗДРАВЈЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО ВО НАСЕЛБИТЕ КАДЕ ШТО ПОСТОИ ОПАСНОСТ ОД ИНДУСТРИСКОТО ЗАГАДУВАЊЕ НА АТМОСФЕРАТА

а) Следење на санитарно-хигиенската состојба на површинските води и водотеци.

За следење на санитарно-хигиенската состојба на површинските води и водотеци во 1978 година ќе се преземе следново:

Испитување на реката Вардар со притоците Струмица, Радика и Црн Дрим со Дебарското Езеро како и Охридското, Преспанското, Дојранското и Мавровското Езеро.

Примероци на вода за лабораториско испитување ќе се земаат од 47 профили подалеку од крајбрежниот појас на реките и езерата шест пати годишно, односно секој втор месец во годината, а на профилите на реката Вардар низводно од Скопје еднаш месечно. Истовремено ќе се врши и мерење на протекот на речните води.

Примероците на вода ќе се испитуваат физичко-хемиски, токсиколошки и бактериолошки.

Од физичко-хемиските особини, поради присуство на токсично-хемиски материји во водите, ќе се испитуваат: температурата на водата и воздухот, бојата, миризбата, матнотијата, pH вредноста,

суспендираните материи, сувиот остаток, (во филтрирана и нефилтрирана вода) нитратите, амонијакот, хлоридот, потрошувачката на KMnO_4 , кислородот сатурацијата ВПК., алкалитет (РН) вкупната состојана и карбонатна бигорливост, калциумот, магнезиумот, сулфатите, железото, оловото, хромот, цијанидите, водород-сулфит, фенолите, детергентите, органохлорните и органофосфорните инсектициди, цинкот, калиумот и живата.

Бактериолошки: бројот на бактериите во 1 мл. вода на 37° и 22°C , вкупниот број клици во 1 м. МПН идентификацијата, изолацијата на шигели и салмонели и фегот во водата.

Во изведувањето на оваа задача ќе се вклучи и Републичкиот хидрометеоролошки завод, кој ќе зема примероци подалеку од крајбрежниот појас и истовремено ќе се врши мерење на протекот на речните води;

б) Следење на загадувањето на воздухот и одразот врз здравјето на населението во СР Македонија.

За подобрување на санитарно-хигиенската положба во населените места во однос на аерозагадувањето од индустриско потекло општините ќе организираат контрола на чистотата на воздухот на своето подрачје. Контролата ќе се врши по стандардни методи кои се применуваат во нашата земја т. е. на регистрирање на таложната прашина со седиментатори, а лебдечката прашина чаdot и сулфур-диоксидот со гасомери.

Ќе се следи загадувањето на воздухот и одразот врз здравјето на населението во Скопје, Т. Велес, Битола, Штип, Куманово, Гостивар и Охрид.

Со методата за седиментатори ќе се следи месечно просекот на наталожената прашина (10 мерни места во Скопје, 5 во Битола, 4 во Титов Велес, 4 во Штип, 4 во Куманово, 4 во Гостивар и 4 во Охрид).

На крајот на секоја година ќе се изготвува билтен за движењето на аерозагадувањето.

IV

ПРОДОЛЖУВАЊЕ НА ПРОЦЕСОТ НА ИСКОРЕНУВАЊЕ НА ДИФТЕРИЈАТА, ДЕТСКАТА ПАРАЛИЗА, ТЕТАНУСОТ КАЈ НОВОРОДЕНЧИЊАТА И ЗНАЧИТЕЛНО НАМАЛУВАЊЕ НА МОРБИДИТЕТОТ ОД ГОЛЕМАТА КАШЛИЦА И МАЛИТЕ СИПАНИЦИ; НАТАМОШНО НАМАЛУВАЊЕ НА МОРБИДИТЕТОТ ОД ДИЗЕНТЕРИЈА-ЕНТЕРОКОЛИТИС, ВИРУСЕН ХЕПАТИТ, ЦРЕВЕН ТИФИС И ПАРАТИФУСИ; ЕПИДЕМИОЛОШКИ ИСПИТУВАЊА ЗА СОГЛЕДУВАЊЕ НА СОСТОЈБАТА НА ЦРЕВНИОТ ПАРАЗИТИЗАМ КАЈ УЧЕНИЦИТЕ НА ОСНОВНИТЕ УЧИЛИШТА ВО ГРАДСКИТЕ И СЕЛСКИТЕ НАСЕЛБИ

За постигање на поставените цели и нивната евалуација, покрај преземањето на соодветни мерки (имунизација) се вршат и одредени епидемиолошки испитувања (анкети, микробиолошки, серолошки и други потребни испитувања). Со вакви испитувања се овозможува епидемиолошка проценка на состојбата на овие заболувања во нашата Република.

Продолжување на процесот на искоренување на детската парализа, дифтерија и тетанусот кај новороденчињата

Детска парализа

Во текот на 1978 година ќе се продолжи со задолжителна имунизација на сите тие што подлежат на неа за што е потребно програмирањето и планирањето на имунизацијата да се заснова врз

нивна точна евиденција, како и на пропуштените неимунизирани во претходните години, а кои подлежат на имунизација.

При појава или сомневање на заболување од детска парализа ќе се преземаат следниве мерки:

— пријавување на заболувањата до Републичкиот завод за здравствена заштита по телеграфски пат во рок од 24 часа од поставувањето на клиничката дијагноза за заболување или сомневање во тоа;

— хоспитализација на заболениите и сомнителните во Клиниката за заразни болести — Скопје или стационарна установа со специјализиран кадар и опрема;

— задолжителна вирусолошка и серолошка дијагностика;

— епидемиолошка анкета;

— испитување на опфатот и успехот на имунизацијата во општините во кои се појавило ова заболување и

— вирусолошки прегледи кај здрави деца.

Епидемиолошките испитувања опфаќаат:

а) Вирусолошки прегледи за поставување на дијагноза (изолација на вируси на полио ЕСНО и коксеки во 1978 година од околу 40—50 болни и сомнително болни од детска парализа и парни серуми од нив за серолошка дијагноза. За испитување на антителата кај вакцинираните ќе бидат опфатени околу 1000 деца во населбите во кои ова заболување ќе се регистрира. Исто така ќе се земе материјал за изолација на вирус на детска парализа кај здрави деца во општините (населби) во коишто ќе се регистрираат заболувањата при што ќе бидат прегледани околу 60 материјали.

б) Епидемиолошка анкета на сите болни и сомнителни болни што ќе биде извршена од лекар специјалист-епидемиолог.

Дифтерија

Во текот на 1978 година ќе се продолжи со задолжителна имунизација на сите што подлежат на неа за што е потребен целосен нивен опфат, а тоа би се обезбедило преку програмирањето и планирањето на имунизацијата, кое се заснова врз точна евиденција на децата кои стасуваат според календарот за имунизација како и на пропуштените неимунизирани деца во претходните години.

При појава или сомневање на заболување од дифтерија ќе се преземаат следните мерки:

— пријавување на заболувањата до Републичкиот завод за здравствена заштита телеграфски во рок од 24 часа од поставувањето на клиничката дијагноза за заболувањето или сомневањето во тоа;

— хоспитализација во одделение за заразни болести;

— задолжителна бактериолошка дијагноза;

— епидемиолошка анкета;

— рано и активно откривање на болните;

— испитување на клиноносителството во колективот во кој се појавило заболувањето, односно контактите.

Епидемиолошките испитувања ќе опфаќаат:

а) бактериолошки преглед на материјали (брис од грло и нос) од околу 60 болни или сомнително болни од дифтерија. Исто такви прегледи ќе бидат извршени на околу 600 лица по епидемиолошки индикации за избарување на клиноносителството;

б) епидемиолошка анкета на сите болни или сомнителни ќе биде извршена од лекар специјалист — епидемиолог.

Тетанус кај новороденчињата

При појава на заболување од тетанус кај новородено дете ќе се врши следново:

— пријавување до Републичкиот завод за здравствена заштита;

— епидемиолошка анкета од лекар, контрола на епидемиолошките испитувања од страна на Републичкиот завод за здравствена заштита — Скопје.

Испитувањата на тетанус, кај новороденчињата имаат за цел да се добие увид во факторите и раширеноста на тетанусот како и за мерките за спречување на ова заболување.

Значително намалување на морбидитетот од големата кашлица и малите сипаници

Голема кашлица

Во текот на 1978 година ќе се продолжи со задолжителна имунизација на сите што подлежат на неа, за што е потребен целосен нивен опфат, а тоа би се обезбедило преку програмирањето и планирањето на имунизацијата, кое се заснова врз точна евиденција на децата кои стасуваат според календарот на имунизација, како и на пропуштените неимунизирани деца во претходните години.

При појава на заболување задолжително се врши следново:

— пријавување на заболувањето во Републичкиот завод за здравствена заштита;

— задолжителна бактериолошка дијагноза;

— епидемиолошка анкета;

— рано и активно откривање на болните.

Епидемиолошките испитувања ќе опфатат:

а) бактериолошки преглед на материјали од околу 400 болни и сомнително болни од голема кашлица при евентуална појава на епидемија;

б) епидемиолошка анкета за сите болни ќе се врши од страна на лекар.

Мали сипаници

За спречување на појавата на малите сипаници во епидемична форма ќе се преземаат следниве мерки:

— имунизација на сите кои подлежат, според стасувањето по календарот за имунизација и сите деца до 10 — годишна возраст кои не се вакцинирани, а не прележале мали сипаници.

При појава на заболување задолжително ќе се врши следново:

— пријавување на заболувањето во Републичкиот завод за здравствена заштита,

— епидемиолошка анкета и

— рано и активно откривање на болните.

Епидемиолошките испитувања ќе опфатат:

а) епидемиолошка анкета на сите болни што ќе ја врши лекар,

б) ќе се испитува серолошки вакциналниот статус кај 500 здрави деца во населби во кои има заболени, а биле вакцинирани.

Во спроведувањето на мерките против дифтеријата, детската парализа, големата кашлица и малите сипаници ќе учествуваат здравствени работни организации и општинските и републичките органи на управата надлежни за работите на здравството и тоа:

— Републичкиот секретаријат за здравство и социјална политика ќе донесе програма за задолжителна имунизација за 1978 година;

— Републичкиот завод за здравствена заштита ќе укажува стручна помош при изготвувањето на општинските програми и ќе го следи, контролира и евалуира нивното извршување. Ќе укажува стручна помош при изготвувањето на плановите за имунизација;

— Републичкиот санитарен инспекторат и Републичкиот завод за здравствена заштита ќе вршат надзор над спроведувањето на мерките;

— Републичкиот завод за здравствена заштита ќе учествува директно и во соработка со здравствените организации, во посебните епидемиолошки испитувања предвидени со Програмата;

— надлежните органи за општините ќе донесат општински план за задолжителна имунизација;

— здравствените организации, кои се овластени за спроведување на задолжителната имунизација, ќе донесат планови за спроведување на задолжителната имунизација и нив ќе ги доставуваат до Републичкиот завод за здравствена заштита, ќе ја спроведуваат имунизацијата и ќе доставуваат месечни извештаи за извршувањето до Републичкиот завод за здравствена заштита;

— општинските санитарни инспекции ќе вршат надзор над спроведувањето на задолжителната имунизација.

Натамошно намалување на морбидитетот од дизентерија-ентероколитис, вирусен хепатит, црвен тифус и паратифуси

Здравствените организации од своја страна со ригорозно спроведување на хигиенско-профилактичките и противепидемиските мерки ќе влијаат врз намалувањето на морбидитетот од црвните заразни заболувања. Рано препознавање на епидемиите ќе придонесе навремено да се преземат соодветни противепидемиски мерки за спречување и сузбивање на епидемиското ширење на болестите.

Се предвидува детално да бидат обработени четири црвени заразни болести (дизентерија-ентероколитис, вирусен хепатит, црвен тифус и паратифуси) по општини, по населени места во општини, по населени места во општината, по возраст и по времето за регистрирањето на заболувањата.

Покрај ова, ќе се преземаат и други мерки:

— регистрирање и задолжителна евиденција на сите заболувања;

— рано и активно изнаоѓање на болните;

— лабораториска дијагностика;

— епидемиолошка анкета;

— дезинфекција;

— здравствено просветување.

Во случај на епидемиско заболување ќе се вршат пошироки епидемиолошки испитувања.

Епидемиолошки испитувања за согледување на состојбата на црвниот паразитизам кај ученици на основните училишта во градеки и селски населби

Се предвидува да се испитува изметот на ученици од основните осумгодишни училишта во некои градски и селски населби во Републиката. Оваа година во градски населби и соодветен број на селски населби со паразитолошки испитувања еднаш ќе бидат опфатени со 4.000 деца во основните осумгодишни училишта.

Во изметот ќе се бараат јајца од следните паразити: тенија солиум, тенија сагината, аскарис лумбрикоидес трихиурис трихиура и хименолепис нана.

Со тоа ќе се добијат податоци за паразитозата во тоа почестите црвени паразити кај ученици од основните осумгодишни училишта и ќе се презема соодветно лекување.

V

УНАПРЕДУВАЊЕ НА ХИГИЕНСКО-ЕПИДЕМИОЛОШКАТА ДЕЈНОСТ И САНИТАРНО-ИНСПЕКЦИСКИТЕ СЛУЖБИ

Во 1978 година ќе се продолжи со специјализирање на лекари по епидемиологија, хигиена, микробиологија и други специјалисти по превентивна медицина.

Во службите на санитарната инспекција ќе се води грижа за подобрување на квалификационата структура.

Републичкиот завод за здравствена заштита ќе укажува стручно-методолошка помош и конкретно на терен ќе учествува во спроведувањето на Акционата програма, ќе врши евалуација на спроведувањето на програмата и ќе ги изготвува стручните материјали потребни за комисијата.

VI

КОМИСИЈА ЗА ЕПИДЕМИОЛОГИЈА И ХИГИЕНА

Комисијата за епидемиологија и хигиена ќе укажува стручна помош во извршувањето на општинските програми, ќе врши контрола во спроведувањето на дејностите и мерките предвидени со Програмата. За состојбата во реализацијата на Програмата ќе дава оценка и известување до Републичкиот секретаријат за здравство и социјална политика со предлог на мерки за поуспешна реализација.

VII

ФИНАНСИРАЊЕ НА ПРОГРАМАТА

Во реализацијата на Акционата програма ќе учествуваат: населението, општините, Републиката и Републичката заедница на здравството и здравственото осигурување.

За реализација на Програмата Републиката ќе партиципира со средства во висина од 6.500.000 динари.

Републичката заедница на здравството и здравственото осигурување ќе партиципира со средства во висина од 2.310.000 динари.

Бр. 06-3135

23 декември 1977 година

Скопје

Претседател на Соборот на здружениот труд,
инж. Љубомир Гиговски, с. р.

Претседател на Собранието на СРМ,
Благоја Талески, с. р.

614.

Врз основа на член 339 од Уставот на Социјалистичка Република Македонија, и точка 4 од Третиот дел, поднаслов „Посебни обврски и задачи за развојот на дејностите од посебно значење за остварување на договорената политика во областа на општествените дејности“ од Општествениот план на Социјалистичка Република Македонија за периодот од 1976—1980 година („Службен весник на СРМ“ бр. 25/76), Собранието на Социјалистичка Република Македонија, на седницата на Соборот на здружениот труд, одржана на 23. XII. 1977 година и на седницата на Собранието на Републичката заедница на здравството и здравственото осигурување, одржана на 20. XII. 1977 година, донесе

ПРОГРАМА

ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВИСОКАТА СМРТНОСТ НА ДОЕНЧИЊАТА И МАЛИТЕ ДЕЦА ВО СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО 1978 ГОДИНА

I

Во текот на 1978 година ќе продолжи спроведувањето на мерките и дејностите за намалување на високата смртност на доенчињата и малите деца, особено на селското подрачје поради релативно полошата здравствена состојба.

II

ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Акционата програма треба да придонесе за намалување на смртноста на доенчињата во Социјалистичка Република Македонија преку подобрување на здравствената заштита на мајките и децата со зголемување на процентот на раѓањата со стручна помош, опфаќањето на доенчињата, предучилишните деца и жените во советувалиштата, зајакнување на патронажната служба, планирање на семејството и други превентивни мерки.

Истовремено, Акционата програма треба да овозможи на селското население како целина да му се обезбеди подостапна здравствена заштита и со тоа значајно да се подобрат условите за живеење на селското население.

III

МЕРКИ ЗА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Здравствените работници што ќе ја спроведуваат оваа програма — лекарите, медицинските сестри и акушерките, покрај обезбедување на навремено лекување на болните, ќе преземаат и специјални мерки за здравствена заштита на мајките и децата и тоа:

а) За доенчињата и малите деца:

— систематски прегледи за следење на развитокот и здравствената состојба;

— давање совети по сите прашања поврзани со здравјето и развитокот на децата;

— спроведување на активна имунизација и други профилатички мерки;

— патронажна дејност;

б) За училишните деца:

— систематско следење на физичкиот и психичкиот развиток и здравствената состојба на училишните деца;

— систематски прегледи на училишните деца од I, IV и VII одделение на основните осумгодишни училишта, I и IV година од гимназиите и средните стручни училишта и на сите ученици во стопанството;

— давање совети на родителите, наставниците и учениците во врска со зачувувањето на здравјето;

— континуирана имунизација;

— здравствено воспитување;

в) За жените:

— грижа за здравјето на жените во текот на бременоста (прегледи во советувалиштата, патронажни посети, контрола на забите, лабораториски анализи и др.);

— работа на планирање на семејството и упатување на жените за примена на современи методи на контрацепција;

— здравствено воспитување на жените.

IV

НИВО НА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА И СОСТОЈБА НА МАЈКИТЕ И ДЕЦАТА ШТО КЕ СЕ ПОСТИГНЕ ВО СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО 1978 ГОДИНА

Врз основа на досегашното движење на показателите на здравствената состојба и заштита во последните години, Програмата за задолжителни видови на здравствена заштита и оваа програма, во 1978 година во Социјалистичка Република Македонија ќе биде достигнато следното ниво на здравствена состојба и заштита на мајките и децата:

- 1) стапката на смртноста на доенчињата во Републиката ќе опадне на околу 54,0‰;
- 2) процентот на родените со стручна помош ќе порасне на околу 78‰;
- 3) процентот на нелекуваните доенчиња пред смрт ќе опадне на околу 26‰, достигнувајќи 5‰ во градовите и 34‰ на селското подрачје;
- 4) опфатот на доенчињата во советувалицката ќе изнесува над 86‰, а на бремените жени над 90‰, со просек по 2,6 посети по доенче и бремена жена;
- 5) патронажната служба ќе изврши во просек по 2 посети кај доенчињата и по 1 посета кај децата во втората година од возраста, кај бремените жени и леунките;

6) во советувалицката за контрацепција ќе се достигне ниво од 14 совети на 100 жени во фертилниот период;

7) со систематските прегледи ќе бидат опфатени околу 27% од школските деца и младина на возраст од 7 до 19 години.

V

РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРОГРАМАТА

За обезбедување на услови за подобро опфаќање на мајките и децата со основната здравствена заштита и извршување на мерките од специфичната заштита ќе се обезбеди следново:

- 1) проширување на мрежата на медицинските единици на селското подрачје со зголемување на бројот на вработените здравствени работници;
- 2) самоуправните интересни заедници на здравството и здравственото осигурување, при договарањето за здравствената заштита со здравствените организации од своето подрачје, да и дадат приоритетно место на здравствената заштита на мајките и децата и на обезбедувањето на услови за работа на медицинските единици на село;
- 3) во текот на 1978 година, здравствената заштита на селското подрачје ќе се спроведува од здравствените работници утврдени според следнава табела:

ОПШТИНА	Медицински единици				стални	Лекари			Медицински		Акушерки	
	со стален лекар		без стален лекар			повремени	сестри					
	1977	1978	1977	1978			1977	1978			1977	1978
Берово	—	1	6	6	—	1	4	4	4	4	5	5
Битола	1	2	19	19	1	2	9	9	13	15	13	14
Македонски Брод	2	3	3	3	4	4	1	3	—	—	7	8
Валандово	—	—	2	2	—	—	1	1	1	2	1	2
Виница	1	1	4	4	1	1	2	3	—	1	5	5
Гевгелија	3	4	2	2	4	5	1	1	6	7	6	7
Гостивар	7	7	7	7	9	9	3	3	20	21	24	24
Дебар	3	4	4	3	3	4	1	1	5	5	3	5
Делчево	2	2	5	5	2	4	—	—	9	9	5	5
Демир Хисар	2	2	—	1	5	5	1	1	4	4	6	6
Кавадарци	2	2	1	1	2	2	1	1	2	3	7	9
Кичево	3	3	1	1	3	4	1	1	6	7	4	5
Кочани	3	3	5	5	3	3	—	—	2	2	8	8
Кратово	—	—	3	3	—	—	3	3	1	2	—	2
Крива Паланка	1	2	2	2	1	2	2	2	5	6	1	3
Крушево	—	1	3	2	—	1	3	2	1	2	4	5
Куманово	6	8	9	10	6	8	9	10	15	15	7	11
Неготино	1	2	3	4	1	2	1	2	2	3	3	4
Охрид	5	6	7	7	6	7	5	5	7	8	2	3
Прилеп	5	6	1	2	5	6	1	2	5	6	19	19
Пробиштип	1	1	—	2	1	1	—	2	1	2	1	1
Радовиш	1	1	2	2	1	1	2	2	—	2	2	3
Ресен	1	1	2	2	1	1	2	2	1	2	—	2
Свети Николе	2	2	3	3	2	2	3	3	3	4	4	5
Карпош	4	4	—	—	9	9	—	—	8	8	6	6
Чаир	3	3	2	2	3	3	—	—	3	3	4	4
Гази Баба	6	3	1	1	11	11	—	—	9	9	7	7
Кисела Вода	5	5	—	—	6	6	—	—	6	6	4	4
Струга	8	8	8	8	10	10	8	8	24	24	11	11
Струмица	4	6	12	10	6	8	3	3	4	6	16	17
Тетово	12	16	2	—	16	24	1	—	42	52	23	27
Титов Велес	6	6	—	1	6	6	—	1	5	6	4	5
Штип	1	2	8	7	1	2	6	5	2	2	8	8
СР Македонија	101	120	127	127	129	154	74	80	216	248	220	251

4) обезбедување на нужните предуслови за нормална работа на екипите составени од лекар, медицинска сестра и акушерка;

5) обезбедување на стручно-методолошка помош на здравствените работници од селските медицински единици од страна на специјализираните кадри на Заводот за здравствена заштита на мајки и деца и локалните педијатри и гинеколози. Да се изготват летоци со здравствено-просветна содржина од областа на заштитата на мајките и децата;

6) следење на извршувањето на плановите за работа на медицинските единици на село од страна на медицинските центри, односно здравствените домови;

7) тесна соработка на службата за здравствена заштита на мајки и деца на здравствените пунктови на село, Црвениот крст, конференциите за општествена активност на жените и сите други органи и организации кои можат да придонесат за остварување на целите на Програмата;

8) врз основа на оваа програма, собранијата на општините треба да изготват и усвојат свои програми, во кои како минимум треба да бидат застапени планираните подобрувања (зголемувања) на медицинскиот персонал на градското подрачје и зацртаното ниво на мерки за здравствена заштита;

9) во програмите на општините треба да бидат прецизно определени изворите за финансирање;

10) сите медицински единици треба да бидат опремени со неопходната медицинска опрема и моторно возило, според карактеристиките на теренот;

11) здравствената заштита на населението ќе се укажува по единствена методологија т. е. ќе се применува активниот диспанзерски метод на здравствена заштита. Плановите за работа на медицинските единици на село ќе бидат изготвени со помош на Заводот за здравствена заштита на мајки и деца.

На крајот на годината собранијата на општините ќе усвојат извештај за реализацијата на Акционата програма на своето подрачје.

VI

ФИНАНСИРАЊЕ НА ПРОГРАМАТА

Во реализацијата на Акционата програма ќе учествуваат општинските и основните заедници на здравството и здравственото осигурување, општините, Републиката и Републичката заедница на здравството и здравственото осигурување.

За реализацијата на Акционата програма, Републиката ќе партиципира со средства во висина од 7.000.000 динари од буџетот на Републиката.

Републичката заедница на здравството и здравственото осигурување ќе партиципира со средства во висина од 4.300.000 динари.

Предлог за распределба на средствата со кои Републиката и Републичката заедница на здравството и здравственото осигурување учествуваат во спроведувањето на Акционата програма по намена и општини, ќе изготви Комисијата за следење на спроведувањето на Акционата програма за намалување на високата смртност на доенчињата и малите деца, врз основа на економски и медицински критериуми што таа ќе ги утврди.

Бр. 06-3133

23 декември 1977 година

Скопје

Претседател
на Собранието на
СРМ,
Благоја Талески, с. р.

Претседател
на Соборот на здружениот
труд,
инж. **Љубомир Гиговски, с. р.**

615.

Врз основа на член 2 став 2 од Законот за средствата за пошумување на голините („Службен весник на СРМ“ бр. 48/74), Собранието на Социјалистичка Република Македонија на одделни седници на Соборот на здружениот труд и на општествено-политичкиот собор, одржани на 23 декември 1977 година, донесе

ФИНАНСИСКА ПРОГРАМА

ЗА ПОШУМУВАЊЕ НА ГОЛИНИТЕ ВО 1978 ГОДИНА

I

Со оваа програма се утврдуваат средствата за пошумување на голините во 1978 година, нивните корисници, мерките што ќе се финансираат, како и начинот на користењето.

II

Средствата за пошумување на голините во 1978 година се утврдуваат во износ од 37.000.000 динари, а се обезбедуваат од средствата на Републиката за инвестиции во стопанството наменети за пошумување на голините.

III

Корисници на средствата за пошумување на голините во 1978 година можат да бидат општините и заинтересирани организации на здружениот труд.

IV

Средствата за пошумување на голините во 1978 година ќе се користат за садење, одгледување и чување на шумските насади на голините, за заштита од растениски болести и штетници, за производство на шумски садници, за изградба на патишта, за научно-применувачки мерки во пошумувањето и заштита на насадите и семенарството, набавка на механизација за пошумување и одгледување на насади, како и за трошоци за работењето на Советот за пошумување на голините и тоа во следниве износи:

— садење нови насади	6.000.000 динари
— одгледување и чување на шумските насади подигнати на голините во претходните години	15.000.000 динари
— изградба на патишта	1.000.000 динари
— расадничко производство	13.000.000 динари
— научно-применувачки мерки за пошумување, заштита и семенарство	300.000 динари
— набавка на механизација	1.500.000 динари
— останато	200.000 динари

Распоредот на средствата од одделните намени од ставот 1 на оваа точка по корисници ќе го врши Советот за пошумување на голините, а врз основа на програмите за пошумување на корисниците на средствата и на извршените работи.

V

Средствата за пошумување на голините им се даваат на корисниците без обврска на враќање.

Средствата за садење на нови насади, за одгледување и чување на шумските насади подигнати на голините во претходните години и за изградба на патишта можат да се користат под услов ако корисниците на средствата обезбедат сопствено учество најмалку 20% од вкупниот износ на пресметковната вредност на работите во неразвиените општини, односно 25% во развиените општини.

VI

Оваа финансиска програма влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

СОБРАНИЕ НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА

Бр. 06-3136

23 декември 1977 година
Скопје

Претседател
на Собранието на
СРМ,
Благоја Талески, с. р.

Претседател
на Соборот на здружениот
труд,
инж. Љубомир Гиговски, с. р.

Претседател
на Општествено-политичкиот
собор,
Гога Николовски, с. р.

616.

Врз основа на член 318, став 2, од Уставот на Социјалистичка Република Македонија и член 46 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување, Собранието на Социјалистичка Република Македонија, на седницата на Соборот на здружениот труд, одржана на 23 декември 1977 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА ОДЛУКАТА ЗА
СТАПКАТА НА ОСНОВНИОТ ПРИДОНЕС ЗА
ПЕНЗИСКОТО И ИНВАЛИДСКОТО ОСИГУРУВАЊЕ
ЗА 1978 ГОДИНА

1. Се дава согласност на Одлуката за стапката на основниот придонес за пензиското и инвалидското осигурување за 1978 година, донесена од Собранието на Заедницата на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија, на седницата одржана на 19 декември 1977 година.

2. Оваа одлука влегува во сила со денот на нејзиното донесување, а ќе се објави во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

СОБРАНИЕ НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА

Бр. 06-3197

23 декември 1977 година
Скопје

Претседател
на Соборот на здружениот
труд,
инж. Љубомир Гиговски, с. р.

617.

Врз основа на член 20 од Одлуката за надоместоците на личните доходи на функционерите што ги избира и именува Собранието на Социјалистичка Република Македонија („Службен весник на СРМ“ број 42/77), Административната комисија на Собранието на Социјалистичка Република Македонија, на седницата одржана на 15 декември 1977 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ВИСИНАТА НА МЕСЕЧНИОТ НАДОМЕСТОК
ЗА ОДВОЕН ЖИВОТ ОД СЕМЕЈСТВОТО

Функционерите што ги избира и именува Собранието на СРМ, а живеат одвоено од своето семејство имаат право на надоместок за одвоен живот во месечен износ од 2.000 динари.

Оваа одлука ќе се објави во „Службен весник на СРМ“ а ќе се применува од 1 јануари 1978 година.

СОБРАНИЕ НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА

Бр. 12-3192

15 декември 1977 година
Скопје

Претседател
на Административната комисија
на Собранието на СРМ,
Бурхан Адеми, с. р.

618.

Врз основа на точката 50, потточката 3, став 2 од Наредбата за уплатување приходите на општествено-политичките заедници, самоуправните интересни заедници и фондовите на општествено-политичките заедници („Службен лист на СФРЈ“, бр. 58/76 и 14/77), републичкиот секретар за финансии издава

Н А Р Е Д Б А

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА НАРЕДБАТА ЗА УТВРДУВАЊЕ
НА ПРЕОДНИ СМЕТКИ И НА ЗБИРНИ
СТАПКИ ЗА УПЛАТУВАЊЕ НА ПРИДОНЕСИТЕ
ОД ЛИЧНИОТ ДОХОД ОД РАБОТЕН ОДНОС И
ОД ДОХОДОТ

1. Во Наредбата за утврдување на преодни сметки и збирни стапки за уплатување на придонесите од личниот доход од работен однос и од доходот („Службен весник на СРМ“, бр. 17/77 и 23/77), во „III Преглед на поединечните републички придонеси што се плаќаат од личен доход на работниците“ во точката „3 од доходот“ реден број 4 — републички придонес од доходот за физичка култура, стапката „0,05%“ се заменува со „0,07%“, а збирната стапка „5,49%“ се заменува со „5,51%“.

2. Оваа наредба влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

Бр. 922/2

19 декември 1977 година
Скопје

Републички секретар за
финансии,
Ристо Филиповски, с. р.

619.

Врз основа на точката 50, потточката 3, став 2 од Наредбата за уплатување на приходите на општествено-политичките заедници, самоуправните интересни заедници и фондовите на општествено-политичките заедници („Службен лист на СФРЈ“, бр. 58/76 и 14/77), републичкиот секретар за финансии издава

Н А Р Е Д Б А

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА
НАРЕДБАТА ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ПРЕОДНИ
СМЕТКИ И НА ЗБИРНИ СТАПКИ ЗА УПЛАТУВАЊЕ
НА ПРИДОНЕСИТЕ ОД ЛИЧНИОТ ДОХОД
ОД РАБОТЕН ОДНОС И ОД ДОХОДОТ

1. Во Наредбата за утврдувањето на преодни сметки и на збирни стапки за уплатување на придонесите од личниот доход од работен однос и од доходот („Службен весник на СРМ“, бр. 17/77, 23/77 и 45/77), во точката 5, под „А“, во табелата „1 од стопанството“ на реден бр. 6 — Гевгелија, збирната стапка од „13,05“ се заменува со „13,35“, а на реден бр. 7 — Гостивар, збирната стапка од „13,35“ се заменува со „13,75“;

2. Во табелата „2 од нестопанството“ на реден број 6 — Гевгелија, збирната стапка од „13,80“ се

заменува со „14,10“, на реден број 7 — Гостивар од „13,90“ се заменува со „14,30“, а на реден број 21 — Пробиштип, збирната стапка од „13,80“ се заменува со „14,40“;

3. Во точката 5, под „Б“, во табелата на реден број 21 — Пробиштип, збирната стапка од „1,00“ се заменува со „1,55“;

4. Во точката 5, под „В“, во табелата „1 од стопанството“ на реден број 6 — Гевгелија, стапката за основно образование од „4,30“ се заменува со „4,60“, а збирната стапка од „4,80“ со „5,10“; а на реден број 7 — Гостивар „Стапката на основно образование од 4,60“ се заменува со „5,00“ а збирната стапка од „5,10“ со „5,50“;

5. Во табелата „2 од нестопанството“ на реден број 6 — Гевгелија, стапката за основно образование од „4,30“ се заменува со „4,60“, а збирната стапка од „5,55“ со 5,85%; на реден број 7 — Гостивар, стапката за основно образование од „4,60“ се заменува со „5,00“, а збирната стапка од „5,10“ се заменува со „5,50“; а на реден број 21 — Пробиштип, стапката на придонесот за култура од „0,15“ се заменува со „0,75“, а збирната стапка од „5,55“ со „6,15“;

6. Во „I. Преглед на општинските стапки на придонесите на општинските самоуправни интересни заедници што се плаќаат од личниот доход на работниците“ во табелата „1 од стопанството“ на реден број 6 — Гевгелија, стапката за основно образование од „4,30“ се заменува со „4,60“, а збирната стапка од „13,05“ со „13,35“; а на реден број 7 — Гостивар, стапката за основно образование се заменува од „4,60“ со „5,00“, збирната стапка од „13,35“ со „13,75“;

7. Во „I. Преглед на општинските стапки на придонесите на општинските самоуправни интересни заедници што се плаќаат од личниот доход на работниците“ во табелата „2 од нестопанството“ на реден број 6 — Гевгелија, стапката за основно образование од „4,30“ се заменува со „4,60“, а збирната стапка од „13,80“ со „14,10“; на реден број 7 — Гостивар, стапката за основно образование се за-

менува од „4,60“ со „5,00“, а збирната стапка од „13,90“ со „14,30“, а на реден број 21 — Пробиштип, стапката за придонесот за култура од „0,15“ се заменува со „0,75“, а збирната стапка од „13,80“ со „14,40“;

8. Во „II. Преглед на стапките на придонесите на општинските самоуправни интересни заедници што се плаќаат од доходот за 1977 година“ на реден број 21 — Пробиштип, стапката на придонесот за култура од „0,20“ се заменува со „0,75“, а збирната стапка од „1,00“ со „1,55“;

9. Во „III. Преглед на поединечните републички придонеси што се плаќаат од личен доход на работниците“ во точката „3 од доходот“ реден број 1 — републички придонес од доходот за насочено образование по стапка од „4,25“ и реден број 3 — републички придонес од доходот за култура по стапка од „0,55%“ нема да се пресметуваат и плаќаат за месец ноември 1977 година, така што збирната стапка во овој преглед од „5,51%“ за месец ноември 1977 година се заменува со „0,71%“;

10. Во „III. Преглед на поединечните републички придонеси што се плаќаат од личен доход на работниците“ во точката „3 од доходот“ реден број 1 — републички придонес од доходот на насочено образование по стапка од „4,25%“ и реден број 5 — републички придонес за социјална заштита по стапка од 0,30% нема да се пресметува и плаќа за месец декември 1977 година, така што збирната стапка во овој преглед од „5,51“ за месец декември 1977 година се заменува со „0,96%“;

11. Оваа наредба влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

Бр. 922/3

12 декември 1977 година

Скопје

Републички секретар за
финансии,
Ристо Филиповски, с. р.

ОПШТИ АКТИ НА САМОУПРАВНИТЕ ИНТЕРЕСНИ ЗАЕДНИЦИ

РЕПУБЛИЧКА ЗАЕДНИЦА НА КУЛТУРАТА

324.

Врз основа на член 7 од Законот за самоуправни интересни заедници на културата („Службен весник на СРМ“, бр. 5/74) и член 23, став 1, точка 5 од Статутот на Републичката заедница на културата, Собранието на Републичката заедница на културата, на седницата одржана на 9 декември 1977 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА ОДЛУКАТА ЗА УТВРДУВАЊЕ НА СТАПКИТЕ НА ПРИДОНЕСИТЕ ЗА КУЛТУРАТА ЗА 1977 ГОДИНА

1. Во Одлуката за утврдување на стапките на придонесите за културата за 1977 година („Службен весник на СРМ“, бр. 1/77), во точката 1 по ставот 2 се додава нов став кој гласи:

„По исклучок, стапката од ставот 1 од оваа точка, за плаќање на придонесот од доходот на основните организации на здружениот труд, нема да се пресметува за месец ноември 1977 година и уплатата во декември нема да се извршува“.

2. Оваа одлука да се објави во „Службен весник на СРМ“.

Бр. 06/2325

9 декември 1977 година

Скопје

Претседател,
дипл. инж. Владимир Поповски, с. р.

КОНКУРСИ

СОВЕТОТ НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ — СКОПЈЕ

Конкурсната комисија при Здравствениот дом — Пробиштип

р а с п и ш у в а

р а с п и ш у в а КОНКУРС

КОНКУРС

за избор на:

за:

1. Директор на домот (избор)
2. Пом. директор (реизбор)

а) По еден наставник во постојанен работен однос (во сите звања) по предметите:

- Политичка економија,
- Економска географија.

б) За асистент во постојанен работен однос по предметот:

Политичка економија.

Условите за избор се определени во Законот за високото образование и Статутот на Факултетот.

Пријавите се поднесуваат во Секретаријатот на Факултетот во рок од 30 дена од денот на објавувањето на конкурсот. (329)

Покрај општите услови предвидени со Законот за меѓусебните односи на работниците во здружениот труд, кандидатите треба да ги исполнуваат и следните услови:

За работното место под еден:

— кандидатот треба да има завршено медицински факултет и една од специјалностите по медицина, медицински факултет од општа медицина со најмалку 3 (три) години работно искуство, фармацевт со најмалку 3 (три) години работно искуство, стоматолог со најмалку 3 (три) години работно искуство и положени стручни испити, да поседуваат организаторски способности и да ја познаваат работата во установата;

— да поседуваат морално-политички квалитети и да не се осудувани и да не се под судска истрага.

За работното место под два:

— виша управна или виша економска школа со најмалку 8 (осум) години работно искуство, на раководни работни места, најмалку 5 (пет) години работно искуство во здравството, или средна економска школа со најмалку 10 (десет) години работно искуство на раководни работни места со 8 (осум) години работа во здравството.

Кандидатите да поседуваат морално-политички квалитети, да не се осудувани и да не се под истрага.

Конкурсот е отворен 15 дена од денот на објавувањето во „Службен весник на СРМ“.

Потребните документи се доставуваат до конкурсната комисија при Здравствениот дом — Пробиштип. (327)

СОДРЖИНА

	Страна
607. Закон за работните односи — — —	1009
608. Закон за даноците на граѓаните — —	1022
609. Закон за производство на лекови — —	1044
610. Закон за заштита на Охридското, Преспанското и Дојранското Езеро — — —	1046
611. Закон за изменување и дополнување на Законот за просторно и урбанистичко планирање — — — — — — — —	1049
612. Резолуција за политиката за остварување на Општествениот план на Социјалистичка Република Македонија за периодот од 1976 до 1980 година во 1978 година	1050
613. Програма за подобрување на санитарно-хигиенската и епидемиолошката состојба во СР Македонија во 1978 година — —	1056
614. Програма за намалување на високата смртност на доенчињата и малите деца во Социјалистичка Република Македонија во 1978 година — — — — — —	1059
615. Финансиска програма за пошумување на голините во 1978 година — — — — —	1061
616. Одлука за давање согласност на Одлуката за стапката на основниот придонес за пензиското и инвалидското осигурување за 1978 година — — — — —	1062
617. Одлука за висината на месечниот надоместок за одвоен живот од семејството	1062
618. Наредба за изменување на Наредбата за утврдување на преодни сметки и на збирни стапки за уплатување на придонесите од личниот доход од работен однос и од доходот — — — — —	1062
619. Наредба за изменување и дополнување на Наредбата за утврдување на преодни сметки и на збирни стапки за уплатување на придонесите од личниот доход од работен однос и од доходот — — — — —	1063

Општи акти на самоуправните интересни заедници

324. Одлука за дополнување на Одлуката за утврдување на стапките на придонесите за културата за 1977 година — — —	1063
---	------

СОВЕТОТ НА ЗЕМЈОДЕЛСКИОТ ФАКУЛТЕТ — СКОПЈЕ

р а с п и ш у в а КОНКУРС

за избор и реизбор на следните работни места: По еден наставник во звањето доцент или вонреден професор по предметите:

- Винарство;
- Лозарство.

За преизбор во звањето асистент по предметите:

- Земјоделска ентомологија;
- Наводнување;
- Педологија;
- Механизација за полјоделска насока и
- Хемија.

Кандидатите треба да ги исполнуваат условите пропишани со Законот за високото образование на СРМ.

Пријавите се поднесуваат до Деканатот на Земјоделскиот факултет во Скопје.

Кон пријавата кандидатите треба да приложат диплома, куса биографија, список на стручни и научни трудови и по еден примерок од самите трудови.

Пријавата, кусата биографија и списокот на стручните и научните трудови се поднесуваат во четири примероци.

Рок за пријавување е 15 дена од денот на објавувањето на конкурсот.

Некомплетни документи нема да се земаат предвид при разгледувањето. (331)